

?

STEVEN
MA SOOD

U SVJETLOŠĆI

TRAGANJE ZA ISTINOM JEDNOG MLADOG MUSLIMANA

U SVJETLOST

STEVEN MASOOD

Kao dječak, Steven je želio da bude vjeran musliman. Proučavao je Kur'an, slušao svoje učitelje, čak je i kušao svoju vjeru pokušavajući da hoda po vodi! Međutim, nešto je izdalo njegovu satisfakciju i tako je krenuo na dugo i, često teško putovanje ka istini – istini po svaku cijenu.

On kazuje priču o tom putovanju na topao i ličan način koji privlači čitatelje svih generacija i pozadina.

DM
EAST

BiH

ISBN: 978-1850780986

9 781850 780984

U SVJETLOST

TRAGANJE ZA ISTINOM JEDNOG MLADOG MUSLIMANA

STEVEN MASOOD

eBooks for download
east.om.org/ebooks

Originally published in the English as:

Into the Light by S. Masood

from Send the Light, Ltd, United Kingdom.

© Stephen Masood, 1986, 1987, 1992, 1994

© 2001 OM EAST for the Bosnian edition.

Second edition 2006.

Third edition 2015.

Translated by permission. All rights reserved.

Naslov originala: *Into the Light* by Steven Masood

© Steven Masood, 1986, 1987, 1992, 1997

© 2015 za bosansko izdanje: OM EAST

Prijevod: Enisa Dedić

Lektura: Svjetlana Brezo, Mirjana Bjeloš

Izdaje: OM EAST

Sva prava zadržana. Zabranjeno preštampavanje ove knjige (u cijelosti ili djelimično) u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvima: elektronski, mehanički, fotokopiranjem i sl. bez dopuštenja izdavača. U Velikoj Britaniji ovakva dopuštenja izdaje Copyright Licensing Agency, 90 Tottenham Court Road, London W1P 9HE.

Došao sam do raskrsnice, kao izgubljen i uplakan dječak. Pitao sam prolaznike koji put vodi do moje kuće, ali mi niko nije mogao reći.

Konačno sam nasumice izabrao jedan i krenuo, osamljen.

Bio sam gladan, i dok sam išao ugledao sam prekrasan vrt prepun voćaka. Vidio sam visoki zid koji ga je ogradio a preda mnom su stajala velika vrata, zatvorena. Pokušavao sam iznova i iznova, ali ih nisam mogao otvoriti. Vikao sam: »Molim vas, otvorite vrata. Toliko sam gladan. Moram da kupim voća. Imam novac i gladan sam. Molim vas, otvorite mi!« Vrata su se preda mnom polagano otvorila.

U vrtu su se igrala neka djeca. Otišao sam do njih. Kada su me ugledali, stali su i rekao sam im: »Zaboravio sam put do svoje kuće. Ako kući dođem kasno, moji roditelji će me istući.« Dok sam posmatrao, jedno dijete je zagrizlo jabuku. Pogledao sam ga i ponovio: »Jako sam gladan.«

Djeca su uzviknula: »Oče, vidi ko je došao!« Okrenuo sam se, i tamo među žbunjem ugledao starog, starog čovjeka, ali zdravog i snažnog, kako nam se približava. Imao sam čudan osjećaj da je on bio i moj otac! Odjednom sam se uplašio i krenuo da pobjegnem, ali me njegov glas zaustavio.

»Sine moj! Dijete moje! Nisam ljut na tebe. Ti si moje dijete kao i ova ostala djeca.«

Njegov glas nije bio glas moga oca, ali sam se okrenuo prema njemu i odjednom sam bio u njegovom naručju i on me držao. Druga djeca su se zbila okolo i ljubila me. Dali su mi voća iz

svojih košara i govorili mi o starcu, njihovom Ocu, i o tome kako on voli. Molio sam ih da mi dopuste da živim s njima pošto sam se osjećao nevoljenim u svome domu.

»Molim vas pustite me da živim s vama. Ići ću u školu s vama i siguran sam da me učitelj neće tući kao Muhammed Ismail!«

Otac mi se nasmiješio: »Sine, zamolio sam Muhammeda Ismaila da te ne tuče. Rekao sam mu da on treba da se brine o tebi jer si dobro dijete.«

Prilijepio sam se uz njega i svoje lice sakrio u njegovu bijelu odjeću.

»Ne, Oče. Ja ću živjeti ovdje s tobom.«

»Sine«, rekao mi je nježno, »ti si dobro dijete, a dobra djeca slušaju svoga Oca. Vrati se u tu školu sada i kada završiš svoje školovanje tamo, onda ću te primiti u moju školu. Hajde sada. Hajde da te odvedem tvojoj kući.«

Ahmedijsko djetinjstvo

Rodio sam se u vrijeme jutarnje molitve. U našoj strogoj religijskoj tradiciji ovo se smatralo veoma povoljnim.

*Ešhedu en la ilahe illallah
Muhammeder-Resulullah*

Moj otac se radovao dok me držao i šaputao mi na uho posebnu molitvu koja je potvrdila moje mjesto u muslimanskom svijetu mojih predaka. Ovdje, u domu svojih roditelja, kao što je tradicija propisivala, njegova nova žena mu je rodila drugog sina! Bez sumnje, moja majka se osjećala ispunjenom u svojoj novoj ulozi – ulozi majke njegovog sina, jer se sinovi visoko cijene u muslimanskom društvu. Mnoge su molitve izrečene u tom pravcu; rijetke su molitve za kćerke.

Nazvali su me Masood Ahmed Khan. Ahmed je bilo drugo ime proroka Muhammeda i po ovom imenu je naša ahmedijska zajednica nazvana. U ovakvoj situaciji je privilegija nositi ime Ahmed.

Jutro 30-og novembra 1951. u Turnabu, sjevernom dijelu Pakistana, nekih tridesetak milja od Peshawara, je bilo hladno. Roditelji moje majke su bili bogati zemljoposjednici i davali su svoju zemlju u zakup farmerima koji su se bavili zemljoradnjom. Kao protuuslugu što koriste njegovu zemlju farmeri bi mom djedu plaćali u jednom dijelu svojih prihoda. Na žalost, moj djed nije bio mudar i na kraju je izgubio kontrolu nad zemljom – ali to je druga priča.

Kada sam se ja rodio, djed je bio glava velike porodice od dvadeset i pet članova. Imao je nekoliko kćerki i samo jednog sina.

Prve tri ili četiri godine svog života sam proveo u njegovoj kući i sjećam se da je to bila ogromna građevina. Bila je napravljena od glinenih cigli, kao i druge kuće u tom području i unutra je bilo hladno. Kuća je imala nekih deset ili petnaest soba koje su bile izgrađene oko unutrašnjeg dvorišta. S vanjske strane kuću je okruživala veranda koja je u velikim vrućinama zasjenjivala sobe od sunca, a ispod nje se u daljinu protezala vinova loza. Za mene je ta kuća bila predivna i bilo mi je žao da je napustim. Poslije, kada sam imao oko sedam godina ponovo sam otišao tamo sa svojim roditeljima i to je bilo posljednji put.

Djed je imao privatnu džamiju kao i mnogi bogati zemljoposjednici u to vrijeme. Čak i danas to nije neobično. Odatle, pet puta na dan bi se čuo ezan, poziv na molitvu, i svi bismo stali i molili:

Allahu-ekber, Allahu-Ekber...

Bog je velik, Bog je velik

Ešhedu enne Muhammeder-Rezulullah

Svjedočim da je Muhammed Božji glasnik.

Dođite na molitvu... Niko nije vrijedan obožavanja osim Alaha.

Glas mujezina, onoga koji poziva vjerne muslimane na molitvu, odzvanjao bi imanjem, posebno rano ujutro kada je bilo tiho i hladno. Odjeci su se razlijevali dalje i dalje.

To je bio ugodan svijet za jedno dijete. Bio sam siguran u ljubavi svoje velike porodice gdje su svi živjeli zajedno. U tim prvim godinama živio sam u ogromnom ženskom svijetu, ali tako je svakom ko je odgajan u muslimanskoj zemlji. Tek poslije muškarci su počeli da zauzimaju veći dio mog života. Moj otac je često bio odsutan tada, kao i poslije. Izgledalo je kao da uvijek negdje putuje. Niko nije znao gdje je išao i iako sam ga volio, on nije bio bitan dio mog života u ovim ranim godinama.

Moj otac se rodio u Afganistanu. Njegova porodica je bila značajna u svom selu u toj skrivenoj zemlji; moj djed sa očeve strane je tamo bio vjerski vođa. Umro je kada je moj otac bio star svega nekoliko mjeseci i ubrzo poslije njega je umrla i očeva majka. Nekoliko godina moj otac je živio sa bratom svoje majke u tom selu, ali kada mu je bilo trinaest godina nešto se dogodilo što je zauvijek promijenilo njegov život.

Očigledno, otac je naslijedio prilično velik imetak kada je moj djed umro i ovaj ujak je nadgledao taj imetak za interese moga oca. Međutim, kada je počeo odrastati, neki ljudi su došli jedan dan i rekli mu da ujak planira da ga ubije kako bi zadržao zemlju za sebe! Otac se uplašio, ali su prošle još dvije godine prije nego je konačno pobjegao.

Došao je u Quettu, veliki grad blizu jugoistočne granice Afganistana. Tada je Quetta pripadala Indiji, ali je postala dio Pakistana poslije podjele 1947. Ovdje je upoznao jednog ahmedijskog misionara koji se sažalio na njega i doveo ga u svoj dom.

Na kraju se otac oženio kćerkom ovog dobrog čovjeka i rodilo im se nekoliko djece.

Jedne noći 1935, veliki zemljotres je srušio grad glinenih cigli, Quettu, i oko šezdeset hiljada ljudi je poginulo. Među njima je bila i žena moga oca i najmanje dvoje njihove djece. Čudesno, kada se kuća rušila otac je bio zaklonjen od ruševina vratima koja su pokrivala njegovo tijelo; zbog toga sam ja danas živ!

Kada sam se rodio, Otac je bio zaposlen kao tjelohranitelj *Kalife*, ili Nasljednika, vođe Ahmedijske sekte u islamu. Međutim, ovo nije bio njegov jedini izvor prihoda. On je pokušavao raditi mnoge različite stvari. Jedno vrijeme je držao malu prodavnicu električnih stvari i onda je otvorio fabriku obuće. Ovaj zanat je naučio dok je bio u Quetti, kao da je bilo neophodno za ahmedijske misionare da nauče takve vještine. Moji prijatelji su me ponekad zadirkivali i zvali me »sinom obućara«.

Ahmedija, kako su oni sebe zvali, ima možda oko dvanaest miliona. Većina ih živi u Pakistanu, mada postoje neke veće zajednice u drugim dijelovima svijeta gdje ahmedijski misionari poučavaju nauku svoga osnivača, Mirze Ghulam Ahmeda, posebno u zapadnoj Africi i jugoistočnoj Aziji.

Ghulam Ahmed je rođen oko 1835. u Qadianu, gradu koji je udaljen oko sedamdeset milja od Lahora i koji je istočno od današnje pakistanske granice u Indiji. On je bio najpobožniji musliman i čeznuo je da islam vidi ponovo jakim. 1880-ih je dobio snove i vizije o ovome i postao je uvjeren da je on obećani Mesija o kome je prorokovano u knjigama većine svjetskih religija, uključujući i Bibliju, Svetu Knjigu kršćana. Tvrдио je da je došao u duhu i sili Isusa Krista (proroka Ise), ali uprkos ovome veoma malo se osvrtao na kršćane, sljedbenike Isusa Krista.

Ahmedije drže sva glavna ortodokсна muslimanska vjerovanja, osim dva. Muslimani vjeruju da je Muhammed bio posljednji i najveći od svih Božjih proroka, dok Ahmedije tvrde da je Ghulam Ahmedu dano posebno mjesto Mesije-Vođe i da je bez ovoga vjera nepotpuna. Ortodokсни muslimani vjeruju da Isus nije umro na križu nego da je samo uznesen na nebo. Ahmedije smatraju da je on umro u Kashmiru i tvrde da se njegov grob može vidjeti tamo i danas. Ghulam Ahmed je učio da je Isus bio razapet, s tim da je skinut s križa prije nego što je umro, i onda se osvjestio posebnom pomašću prije odlaska u Kashmir, gdje je i umro u 120-oj godini života.

Neke od ovih značajnih ahmedijskih doktrina su se poslije pokazale kao baš one stvari o kojima mi je Duh Istine govorio za vrijeme mog traganja za istinom.

Nakon smrti Ghulam Ahmeda nastao je sukob među njegovim sljedbenicima. Neki su smatrali da je on bio samo *mujaddid*, reformator, koji je bio došao da održi islam čistim, dok su drugi bili sigurni da je on bio prorok i Mesija, Mahdi (vođa) koji je bio obećan. Godine 1914, šest godina nakon Ghulam Ahmedove smrti, dogodila se otvorena podjela. Veća grupa je postavila Bashir-u-

Dina, Ghulam Ahmedovog sina, za drugog *Kaliĝa* i svoje tetrarhe u Qadianu, Ghulam Ahmedovom selu. Oni su postali poznati kao Qadianska stranka kod svojih suparnika, i bili su veća grupa. Manja grupa je otišla u Lahor, sada drugi po redu grad u Pakistanu, i oni su poznati kao Lahorska stranka.

Moj otac je bio qadianski ĉovjek, srcem i dušom. Preselio se u Qadian nakon smrti svoje prve žene i znam da se tamo 1940-ih oženio sa još najmanje dvije žene. Godine 1947., kada se Indija podijelila na Indiju i Pakistan u vrijeme nezavisnosti, moj otac se zajedno sa mnogim drugim Ahmedijama preselio u Lahor da bi bio u Pakistanu. Oni su osjećali da kao muslimani neće biti sigurni u Indiji i zaista, hiljade muslimana je bilo ubijeno dok su pokušavali da pobjegnu u Pakistan. Ali, još jednom je Bog sačuvao moga oca. U to vrijeme otac se oženio mojom majkom. Već je 1950. godine imao ogromnu porodicu. Ponekad osjećam da je ovo mogla biti najveća nevolja u životu moga oca. Izgledalo je kao da se on uvijek nadao da će se njegova sreća promijeniti ako se oženi drugom ženom i da će postati bogat. Ali nikada nije.

Kao dijete nisam znao ništa od ovoga. Kada sam imao oko deset godina, preselili smo se u Rabwah, koji je postao glavni centar Qadiani Ahmedija. To je bio novi grad, izgrađen 1951. i bio je strogo qadianski, tako da do 1974. niko ko nije pripadao Ahmedijama nije mogao živjeti tamo. Rabwah je bio grad u kojem sam odrastao. Od početka je moje odgajanje bilo temeljeno na Kur'anu. Mi smo bili Ljudi Knjige i bili smo ponosni na učenje napamet Svete Knjige muslimana, tako da sam sa deset godina naučio napamet duge dijelove Kur'ana. Sva muslimanska djeca uče Kur'an na arapskom, jer se vjeruje da ga je na tom jeziku Muhammed primio, iako je naš jezik bio urdu.

Svete Knjige za jednog muslimana su: *Tevrat* (Zakon), *Zebur* (Psalmi), *Indžil* (Evandjelje) i *Kur'an*. Priče iz ovih knjiga su mi bile poznate od najranijih godina; Noa i Abraham su mi bili kao

stari prijatelji. Dnevne molitve su bili istaknuti dijelovi naših života i disciplina u ovim molitvenim satima me naučila vjernosti.

Vjerujem u Boga; vjerujem u Njegove Proroke, vjerujem u Njegove anđele; vjerujem u Njegove Knjige; vjerujem u Dan Suda. Zahvaljujem Bogu koji je Bog Univerzuma. On je milosrdan i dobar prema nama. On je milostiv Bog i On posjeduje dan Suda. Pokaži nam put ljudi koje si Ti blagoslovio, o Gospodaru, i ne dopusti nam da idemo krivim putem i postanemo kao oni koji nisu vjerovali. O, Bože, primi ovu molitvu. Amen.

Svako večer ja bih molio sa svojom majkom, kada je ona mogla, ili čak i sa ocem. Kao dijete molio sam se, ili u svojoj, ili u njihovoj sobi.

»Majko, želim spavati. Vrijeme je za molitvu.«

»Tako je, sine. Slušaću te dok se moliš«, odgovorila bi majka.

Ponekad bih otišao u spavaću sobu svojih roditelja da se molim i zatekao ih kako se svađaju. Te svađe su uglavnom bile zbog nekog finansijskog ili porodičnog problema, dok su se jednom prilikom svađali zbog česte očeve odsutnosti.

Jedne noći, nakon što sam čuo još jednu raspravu između mojih roditelja o nekoj od očevih žena, sjećam se, razmišljao sam: «Kada odrastem i budem dovoljno velik, imaću samo jednu ženu!»

Molitva je bila sat naših života. Svako jutro prije izlaska sunca mi smo zazivali Allaha. *Zuhaar* ili podnevna molitva je obilježavala dan s njegovim dužnostima i rutinama, a onda bismo jedan sat prije zalaska sunca išli ponovo na molitvu. Odmah nakon što sunce zađe molili smo se ponovo i posljednja molitva u danu je bila oko osam sati uveče, s tim što ova molitva nije bila strogo zahtijevana kao ostale tokom dana.

Jedna stvar me bunila od ranih dana mojih molitava i kada sam napunio deset godina shvatio sam šta je to bilo. Dok sam

se molio prije odlaska u krevet, učili su me da se molim za Božji blagoslov nad Muhammedom: »O, Bože blagoslovi Muhammeda i potomke Muhammedove, kao što si blagoslovio Abrahama i njegovo potomstvo.«

»Ali«, razmišljao sam, »ako je Muhammed toliki blagoslov za svijet, onda zašto molimo Boga da blagoslovi njega?« Čak iako sam bio tako mlad ovo me bunilo, jer mi nije izgledalo da ima ikakvog smisla.

Zatim, postojala je i formula da bismo kad god smo spominjali Muhammeda, dodavali riječi: »na kome neka počiva mir.« Ponovo sam se pitao da li je on imao mir; zašto moramo ovo tražiti za njega? Ako od svih ljudi on nema mir, ko onda *može* imati Božji mir? Bio sam zbunjen.

Kada sam završio učenje napamet velikog dijela Kur'ana, provodio sam više vremena u ahmedijskoj džamiji slušajući razgovore starijih. Želio sam znati šta nas iz ahmedijske zajednice čini drugačijim od ostalih muslimana. U ovo vrijeme postao sam dobro svjestan postojanja ovakvih razlika. U obližnjim selima, gdje su živjeli ortodokсни muslimani, moji prijatelji i ja bismo čuli epiteti koji su se odnosili na Ahmedije: »Odlazite od nas, *Mirzai!* Nevjernici! Pagani! Nečisti!«

Bez sumnje, mi smo živjeli unutar naše zajednice koliko god je to bilo moguće. Unutar njenih prihvaćenih granica smo bili sigurni.

Naš grad, Rabwah, se nalazi sjeverozapadno od Lahora, blizu rijeke. Moj otac je volio rijeku i uživao je da ide tamo u ribolov. Ponekad pomislim da je ovo bio njegov način bježanja od nevolja koje je imao! Vidio bih ga kako korača u svojim dugim čizmama, noseći svoju široku smeđu odjeću na kojoj se ne vidi prljavština i prašina i bio bi satima odsutan.

O čemu je otac razmišljao u ovakvim trenucima? Da li je imao sumnje koje su mene čak u mojim mladim godinama počele mučiti? To nikada nisam znao jer nijedan pakistanski otac ne bi povjerio ovakve stvari svom mladom sinu.

Kada sam imao deset godina, jednog dana sam sjedio u džamiji i slušao muškarce kako razgovaraju sa svojim učiteljem. Počeli su razgovarati o snazi molitve, o nečemu za šta sam ja bio veoma zainteresovan. *Zuhaar* (podne) se tek bilo završilo i čuo sam jednog od starijih ljudi kako govori:

»Ako osoba koja stoji na obali rijeke ima vjeru u *Kelimu*, može prijeći preko rijeke kao da hoda po suhoj zemlji.«

Moje srce je počelo kucati brže. Može li molitva stvarno postići tako nešto! Kao i svi muslimani poznavao sam *Kelimu* od prvih godina svog života. Tiho sam ustao i izvukao se iz skupa.

Kada sam izašao vani, požurio sam prema rijeci koja je bila udaljena jednu milju. Stojeći bez daha na obali, usmjerio sam svoje oči na vodu koja je tekla pored mojih nogu. Daleko od mene su neki ribari, iz sela koje nije pripadalo Ahmedijama, bili u čamcima. Pogledao sam okolo; nije bilo nikoga drugog na vidiku. Jakim glasom sam ponovio tajne riječi *Kelime*: »U ime Allaha, velikog i milostivog vjerujem da nema drugog Boga osim Boga i da je Muhammed Njegov Prorok.«

Nosio sam svoju sivu školsku uniformu, *šalvare* i *kamiz* – dugu vrećastu košulju i pantalone uobičajene za Patagonce i Pandžabe. Pitao sam se da li bi trebalo skinuti svoju odjeću, a onda sam se sjetio da sam došao da hodam po vodi, a ne da potonem u nju! Međutim, skinuo sam svoje sandale.

Nesigurnim korakom sam zakoračio u vodu. Bio sam pokoleban u svojoj nakani kada sam shvatio da mi pod nogama nije čvrsto kao na obali, ali očajno sam klizio naprijed – u rijeku. Voda mi je došla do koljena. Mislilo sam da ako odem nekoliko koraka dalje možda ću uspjeti, vidjeću sebe kako hodam po vodi. Još jednom sam izrekao *Kelimu*, odlučno, želeći da djeluje. Učinio sam još jedan korak, ali odjednom je riječno dno nestalo poda mnom i nisam mogao stajati. Skliznuo sam u vodu. Obuhvatio me strah. Nisam znao plivati! Znao sam da ću se utopiti i vikao sam u očaju.

Oh, radosti, kada su me jake ruke uhvatile ispod pazuha! Nekako su ribari čuli moje vikanje i došli veslajući da me spasu. Plakao

sam od stida i ljutnje kada su me podigli u svoj čamac. Kada sam se malo smirio jedan od njih mi je rekao: »Pa, *baba*, bilo je čudno to uraditi, zar ne? Zašto si pokušao da plivaš u svojoj odjeći?«

Počeo sam ponovo da plačem kada sam shvatio koliko sam bio blizu smrti. Također sam bio uplašen i odlučio sam da je bolje da im kažem istinu. Nisam se usuđivao da ih pogledam dok sam priznavao: »Žao mi je, mislio sam da ako iskažem *Kelimu* s vjerom, da ću moći hodati po vodi.«

Čak iako sam to rekao, zvučalo je tako nevjerovatno. Šta će ovi ljudi pomisliti? Buljili su u mene, začuđeni, i onda je jedan od njih zabacio glavu, smijući se glasno i neljubazno: »O, ti dijete pagana. Tvoj otac je pagan, tvoja majka je pagan, tvoja cijela porodica je *Qadiani, Mirzai*. Kako možeš ti, nečista osoba, vjerovati da će te Bog čuti? Jesi li zaista mislio da možeš izreći svetu *Kelimu* i preći rijeku suhих nogu? Izlazi odavde, ti nevjerniče, i reci svojoj porodici da postanu pravi muslimani i onda se vrati ovamo i pokušaj ponovo! Bježi ili ću te utopiti.«

Gledao je tako zastrašujućim pogledom da sam bio užasnut. Čim se čamac približio obali, izvukao sam se iz njegovog stiska, iskočio na obalu i potrčao prema selu. Bio sam prekriven stidom a sada, kada sam se oporavio od straha, i ljutnjom zato što Bog nije odgovorio na moju molitvu. Gorio sam od te misli dok sam išao kući. Noge su me boljale jer sam izgubio svoje sandale za vrijeme mog nesretnog eksperimenta i bojao sam se gnjeva svog oca kada sazna da ih nemam. Dok sam išao moja odjeća se osušila, ali kako sam mogao objasniti gubitak obuće? Osjećao sam se usamljeno i uplašeno.

Desilo se upravo ono čega sam se plašio. Majka me napala čim sam došao kući: »Gdje si bio, Masood? Zašto si bio odsutan svo ovo vrijeme?«

Nisam joj mogao odgovoriti i majka me tada istukla. Poslije, kada se otac vratio, ona mu je rekla da nisam bio kod kuće i zauzvrat je on vikao na mene. Još uvijek se sjećam stida koji sam osjećao

kada sam, zbog zvuka njegovog jako ljutog glasa, izgubio kontrolu nad sobom. Tako sam im rekao cijelu priču. Sestra i majka su se smijale kada sam govorio o pokušaju da hodam po vodi, ali otac me pogledao ozbiljno kada sam mu, plačući, rekao: »Ali oče, mi... mi smo muslimani, zar ne? Zašto nas je on nazvao paganima? Pagani su bili u vrijeme proroka Muhammeda i Kur'an kaže da su mu oni dosađivali i mučili ga. Mi nismo takvi! Mi vjerujemo u Kur'an, mi se molimo pet puta na dan. Zašto je taj čovjek rekao da smo pagani?«

Jecao sam i otac me tiho posmatrao. Ne dobivši nikakav odgovor, skupio sam hrabrosti i rekao: »Ja želim da znam ove stvari, oče. Čitao sam o njima i proučavao sam.«

Otac je izgledao izgubljen u mislima, ali je napokon rekao: »Ti si suviše mlad za te stvari, Masood. Kada odrasteš razumjet ćeš ove religiozne stvari. Ne mogu razgovarati s tobom danas. Sutra ću razgovarati sa tvojim učiteljem. Dođi sada; vrijeme je da ideš u krevet.«

Otac mi nije govorio oštro, ali tu cijelu noć jedina stvar o kojoj sam mogao misliti je bila ta da će se otac požaliti mom učitelju, Muhammed Ismailu, i da će me on istući.

Bio sam potpuno zbunjen kada sam otišao u krevet. Uvijek sam bio radoznao dječak i ovaj incident me uznemirio. Riječ »pagan« je neprestano odzvanjala u mojim ušima i zakoračio sam na oštro trnje užasa razmišljajući o učiteljevom bijesu. Izrekao sam sve molitve koje sam znao, ali osjećaj koji je prevladavao u meni nije bio strah nego ljutnja – na Allaha! Zašto me iznevjerio? Zašto nije odgovorio na molitvu? Jesam li bio prevaren?

»O, Allahu«, rekao sam mu prezirno, »zar ti ne možeš razumjeti nijedan jezik osim arapskog? Je li to razlog zbog kojeg ne čuješ molitvu na urdu ili puštu jeziku? Da li zbog toga nisi razumio šta sam pokušavao da uradim? Ili nisi htio da me čuješ? Jesi li ti ljut na mene kao što su moji roditelji?« Okrenuo sam lice prema zidu i plakao zbog izgubljenih snova djetinjstva.

I te noći sam sanjao da sam došao na raskrnicu, da sam bio izgubljen i da me moj Otac zagrlio i umirio i odnio mojoj kući...

Do 1972., kada su sve ahmedijske škole i fakulteti bili nacionalizirani i uvedeni u pakistanski obrazovni sistem, Ahmedije su više voljele da pohađaju samo one obrazovne institucije koje je vodio ahmedijski pokret. Kao dijete išao sam u ahmedijsku školu. Uživao sam u školi i veoma sam poštovao Mirza Muhammed Ismaila, mog učitelja.

Muhammed Ismail je bio starac sa dugom bijelom bradom. Većina Ahmedija su imali kratko podrezanu bradu, kao i moj otac, ali brada Muhammed Ismaila se pružala do njegovih grudi. Bio je krhak, ali je imao ugled učenjaka u Rabwahu, zbog mnogih knjiga koje je posjedovao. On je bio učen čovjek, sa ogromnim poznavanjem islama. Mora da je u svojim učenicima s vremena na vrijeme nalazio pravo iskušenje.

Dan nakon što sam pokušao hodati po rijeci ponovo sam bio na svom mjestu u učionici i osjećao sam se veoma uplašeno i zabrinuto. Šta je moj otac rekao Muhammed Ismailu? Kao i obično, naš učitelj nas je prozivao i kada je provjerio da li su svi učenici prisutni, pozvao me da izađem naprijed.

»Masood, tvoj otac mi se požalio. Moraš reći svojim roditeljima gdje god da ideš, mladiću. Da si se utopio, šta bi oni pomislili? Budi pažljiv sljedeći put.«

S tim me otpustio. Promucao sam »hvala«, iz poštovanja i nastavio stajati pred njim želeći mu ispričati svoj san. Konačno je rekao:

»Šta je bilo, Masood?«

»Gospodine«, odgovorio sam, »imao sam san sinoć...«

Pogledao me zamišljeno.

»San?« Onda nježno kao za sebe: »Znači i ti.«

Osjetio sam drhtanje od uzbuđenja. Znači i on je *imao* san! Starac mu je *govorio*! Je li moglo biti moguće da...? Ali ponovo je progovorio meni: »Šta si ti vidio, sine?«

Odveo me u stranu i ispričao sam mu svoj san. Duboko se zamislio i onda jednostavno reкао: »Masood, nemoj nikome govoriti o ovome. Razumiješ li?«

Klimnuo sam u poslušnosti pjevajući u svome srcu. Nekako, iako to nisam mogao razumjeti, izgledalo mi je da je Allahu ipak bilo stalo. Uprkos jučerašnjem neuspjehu, batinama i suzama, on je bio tamo, bilo mu je stalo...

Odrastanje

Moji roditelji su se ponovo svađali! Čuo sam majčin povišeni glas i zaželio sam da zašarafim uši svojim prstima da ne čujem sramne stvari koje je govorila ocu. Kao što je to često bio slučaj, ona mu je prebacivala zbog odlazaka od kuće i zbog toga što je danima bio odsutan. Glasine koje su došle do nje su bile te da je moj otac išao u drugi grad i viđao druge žene. Po ko zna koji put sam shvatio da je imati više od jedne žene teret koji nisam nikada želio da nosim.

Razmišljao sam o svom prijatelju Saidu. Njegov dom je bio mnogo mirniji od našeg. Njegovi roditelji se nisu svađali kao moji. Imali su i novca da mu kupe lijepu odjeću i druge stvari koje moji roditelji nisu mogli priuštiti meni, mojoj sestri Džemili, ili mom bratu Mahmudu. Ja čak nisam ni poznao svu očevu djecu koju je imao sa drugim ženama i izgledalo mi je da je morao postojati bolji način porodičnog života nego što je ovaj.

Čudno, ali izgleda da je Muhammed, naš prorok, imao istu vrstu problema koju je i moj otac imao. Iako islam daje privilegije ženama, izgleda da ne postoji način da ljudska ljubomora toleriše posebnu pažnju koju prima jedna žena na račun druge. I nikada nije bilo dovoljno novca. Znao sam da je majka imala nešto novca i da je povremeno nešto malo primala od svog oca u Tarnabu, ali je i dalje bilo teško živjeti. U svakom slučaju, otac bi uvijek uspio da potroši sve što smo imali. Veoma je volio svoje prijatelje i potrošio bi novac zabavljajući njih, bez obzira jesmo li mi to mogli priuštiti ili ne. Majka se jednom toliko naljutila na oca da ga je udarila u glavu pumpom za bicikl dok su se prepirali na verandi, otac je pao i bio u nesvijesti par minuta. Viknuo sam na majku: »*Ammi*,

molim te, nemoj udarati oca. Molim te nemojte se svađati. Šta će susjedi pomisliti?»

Stidim se sada i pomisliti da sam se više brinuo za naš ugled u zajednici nego za svog oca. Ali mi je otac, bijesan, jedva se podigavši na noge rekao: »Ti ušuti! Nosi se odavde. To je naš problem, nije tvoj.«

Lice mi je bilo crveno dok sam bježao sa verande.

Možda sam bio previše osjetljiv, ali sam uvijek bio sklon mišljenju da je mojoj majci više bilo stalo do moje sestre, Džemile, nego do mene. Majka je učila Džemilu urdu jezik, pošto ona nije išla u školu sa mnom i one su bile veoma bliske. Majka mi je rijetko pokazivala ljubav, a ja sam čeznuo za tim. Možda se bojala da ću postati kao otac, a u svakom slučaju, majka je prirodno bliža svojoj kćerki.

Zabrinjavalo me što majka nije imala dovoljno hrane za nas. Jednom, dok sam prolazio pored njihove sobe, čuo sam je kako govori ocu: »Nemamo hrane u kući, treba mi pet rupija za rižu i grašak. Ne mogu nahraniti djecu onim što si mi dao.«

Otac joj je dao nešto novca, oklijevajući, ali to nije moglo biti dovoljno i ona je tukla nas djecu, govoreći: »Kakav je vaš otac, takvi ćete i vi biti.«

Naravno, majka mora da je bila pod velikim pritiskom i ja sam osjećao da jednostavno moram pomoći.

Počeo sam nalaziti sitne poslove koji bi mi pomogli da zaradim nešto novca. Prao sam suđe u malim restoranima, a kasnije bih pomagao prodavcu voća u bazaru perući njegovo voće i pomažući mu u izlaganju. Majka je bila iznenađena kada sam joj donio novac i mislim da joj je bilo drago, ali nije rekla mnogo.

Sve vrijeme sam više učio o molitvi. Sada mi izgleda kao da je Bog u moje srce bio stavio posebnu želju za molitvom. Čak i kada je moj odnos sa porodicom bio najgori, nisam prestajao moliti i Bog je poštovao tu želju.

Jednog dana 1963., nakon svađe mojih roditelja, najednom sam se sjetio da mi sutradan treba nova vježbanka za aritmetiku; ona

koju sam već imao sva je bila ispisana. »Šta mogu učiniti«, pitao sam se, »jer je otac sada ljut? Kako da ga pitam za drugu svesku?« Instinktivno sam molio: »O, Allahu, okreni očevu ljutnju u mir tako da mu mogu otići i tražiti novac za vježbanku.«

Ali, to se nije dogodilo. Moj otac je otišao iz kuće, još uvijek ljut.

Stidim se reći da sam taj dan ukrao par listova iz vježbanke jednog dječaka u školi. Neko vrijeme ti listovi su bili dovoljni, ali kada sam kasnije skoro završio sve svoje zadatke, nestalo je papira. Otišao sam u susjednu sobu gdje je majka poučavala Džemilu. Pitao sam je za novac, ali ona me nije čula i osjetio sam da ću je naljutiti ako budem insistirao.

U očajanju sam tražio sestrinu torbu, ali znajući da mi trebaju papiri ona ju je bila sakrila. Bojao sam se otići u školu sa nezavršenom zadaćom, tako da sam odlučio da sačekam dok se otac ne vrati. Sjeo sam da čitam zbirku pripovjedaka. Onda sam zaspao...

Trenutak poslije toga, kako je meni izgledalo, neko me grubo prodrmao i čuo sam ljutit majčin glas: »Jedan je sat ujutro a ti spavaš nad svojim knjigama sa upaljenim svjetlom! Tvoj otac nije završio školu i izgleda da nećeš ni ti! Ustani lijenčino i idi u krevet.« Ugasila je svjetlo i otišla.

Ujutro, prvo na što sam pomislio, bila je moja nedovršena zadaća. Obično sam pješačio jednu milju do škole svaki dan i dok sam išao toga dana molio sam se, prilično sebično: »O, Bože, molim te da učitelj danas bude bolestan!«

Međutim, shvatio sam da će on doći na posao sljedeći dan i ponovo sam molio: »O, Bože, želio bih da nađem jedan rupi na putu do škole tako da u knjižari mogu kupiti dvije vježbanke, olovku i gumicu.«

Moja vjera je bila jaka i pažljivo sam ispitivao zemlju, siguran da ću naći želju svog srca. Na oko pola puta do škole pomislio sam da su možda moja očekivanja bila prevelika i pomolio sam se opet: »Pa, Bože, ako je jedan rupi previše, i novčić od pedeset paisa (pola rupija) će biti dovoljno.«

Školske kapije su se pojavile na vidiku i smanjio sam svoj zahtjev na dvadeset pet paisa, a zatim samo na deset paisa za nekoliko stranica koje bih zalijepio u svoju svesku. Međutim, nigdje na tlu nije bilo ni novčića, i veoma obeshrabren, nastavio sam hodati prema kapiji i knjižari koja je bila u blizini.

Upravo tada sam čuo poznati glas kako mi govori: »Sine moj, dijete moje.«

Srce mi je zastalo. Poznavao sam ovaj glas. Okrenuo sam se i istog trena ugledao u bijelo obučenog starca iz mog sna. Počeo sam se tresti od iznenađenja i straha. Kao iz daljine sam ponovo čuo njegov glas: »Sine, ne plaši se. Uzmi ovaj rupi. Kupi što ti treba i završi svoju zadaću. Još ima vremena prije nego zvono zazvoni.«

Glas je iščeznuo i kao u transu sam čuo vlasnika knjižare kako mi govori: »Dobro sada, šta tebi treba?«

Bio sam krajnje iznenađen i zbunjen. Stajao sam u knjižari i novčić od jednog rupija je bio u mojoj ruci. Uspio sam reći čovjeku što mi treba i sjeo sam na obližnju klupu da završim svoju zadaću. Čim sam završio, zvono je pozvalo na čas.

Kada nas je nekoliko trenutaka kasnije učitelj pitao da li smo uradili zadaću, moj radosni usklik »Da« je bio glasniji od svih drugih.

Imao sam trinaest godina kada sam završio sedmi razred. U to vrijeme sam se sprijateljio sa jednim učenikom iz devetog razreda koji se zvao Ahmed. On je bio tih dječak i naklonjen duhovnim stvarima. Bilo mi je drago da mogu biti njegov prijatelj. Bio je veoma visok, kao kakav toranj prema meni. Kao neko ko je stariji i ko zna mnogo više od mene, pomagao mi je u učenju.

Ahmedov otac je bio ahmedijski misionar. Ahmedijska sekta je uvijek bila misijski usmjerena, i zbog ovoga raširila je učenje Mirze Ghulama Ahmeda po cijelom svijetu. Ahmedov otac je također poučavao u ahmedijskoj misijskoj školi u Rabwahu i bio je poznat kao dobar učitelj i propovjednik. Volio sam da ih posjećujem i uvijek su bili ljubazni prema meni.

Jednog hladnog zimskog dana otišao sam da posjetim Ahmeda. Igrali smo se i za to vrijeme sam čuo neko dražesno pjevušenje. Najprije sam pomislio da je to bilo na radiju, ali Ahmed mi je rekao: »Ne, to čistači ulica pjevaju. Dođi, hajdemo ih vidjeti.«

Uzeo me za ruku i popeli smo se stepenicama do potkrovlja. Ahmedova kuća je graničila sa kolonijom manjih kuća i sa mjesta gdje smo stajali mogli smo vidjeti njihova unutrašnja dvorišta. U jednom od njih muškarci, žene i djeca su sjedili i pjevali. Naše sjene su pale na pločnik dvorišta i nekolicina ih je pogledala gore prema nama. Posmatrali smo ih ne mičući se. Tada to nisam znao, ali ovo su bile prve kršćanske pjesme koje sam ikada čuo.

Jedan čovjek je ustao, naklonio se i počeo nešto govoriti grupi. Oni su sa pažnjom slušali njegove riječi, ali mi smo bili predaleko da bismo čuli šta je on govorio. Ipak, nalazio sam da je scena ispod nas bila veoma interesantna. Na kraju sam osjetio Ahmedovu ruku na svojoj: »Hajdemo, Masood, mama nas zove. Siđimo dole.«

Ahmedova majka nam je napravila čaj i onda mi je Ahmed rekao: »Dođi, želim ti pokazati moju biblioteku.«

On je jako volio knjige. i ja sam ih volio i bio sam ponosan na svoju malu zbirku pripovijedaka za dječake. Kupovao sam ih kada sam imao dodatni džeparac ili novac koji sam zaradio pomažući susjedima. Kao Ahmed, i ja sam kupovao knjige o prorocima i drugim muslimanskim herojima.

Među Ahmedovim knjigama i časopisima najednom sam ugledao malu knjigu naslovljenu kao *Evandjelje po Ivanu*. Naslov je izgledao interesantan i na prvi momenat sam pomislio da bi to mogla biti dječija knjiga. Urdu riječ za evandjelje, Indžil, me podsjetila da je to morala biti jedna od Svetih Knjiga. Ovo sam znao jer smo običavali čitati i pamtitu u periodu naših »Islamskih studija« da

Postoje četiri Svete Knjige:

Tora data Mojsiju

Zebur (Psalmi) dati Davidu
Indžil (evanđelje) dato Isusu
Sveti Kur'an dat Muhammedu.

»*Ako je ovo Indžil* dat proroku Isusu«, pitao sam Ahmeda, »zašto je napisan na urdu a ne na arapskom, našem svetom jeziku?«

Ahmedova majka je ušla prije nego mi je on mogao odgovoriti i rekla mi, razdražljivo: »Dijete, ti čistači su mu dali tu knjigu. Rekla sam mu da je ne smije zadržati, ali mi je on slagao i rekao da je knjigu vratio tim ljudima. Ovamo, daj je meni i sada ću je spaliti.«

Bio sam užasnut.

»Ne, teta«, rekao sam hitro. »Molim te, daj je meni.«

Ahmed se složio: »Da, majko, daj je njemu, on ima veoma malo knjiga da čita.«

Ahmedova majka se smekšala. »U redu, ali ne želim da ponovo vidim tu knjigu u ovoj kući.«

Uskoro poslije toga sam se pozdravio sa Ahmedom i otišao sa rukama punim njegovih časopisa i svojim novim blagom, Indžilom.

Kada sam došao kući, Džemila se igrala sa svojim prijateljicama. Možda su se dosađivale svojim uobičajenim igrama sa Džemilininim lutkama, ali kada su me ugledale sa časopisima, iščupale su ih iz moje ruke i malo evanđelje je palo na pod. Bio sam bijesan na svoju sestru i bio bih je ošamario zbog ispuštanja Svete Knjige proroka Isusa, ali majka je sjedila u blizini i šila tako da sam spustio ruku. Podigao sam knjigu i žurno otišao u svoju sobu da je čitam. Čitanje te knjige je to veće otvorilo čitav novi svijet za mene. Završio sam s čitanjem i prije nego što sam zaspao, u mom umu su se vrtille nove ideje kojima me knjiga izazvala.

Da li je Isus zaista bio Krist, tj. Mesija? Dobro sam znao da su Qadianske Ahmedije vjerovali da je Mirza Ghulam Ahmed bio Mesija. Znao sam iz svojih čitanja da je prorok Isus nazvan *Kelima* – Riječ ili Logos. On je bio *ruh'Allah* – Duh Božji.

Kur'an ga također zove Sin Merjemin [Marijin] (nikada, naravno, Božji) i još Isa.

Znao sam da je Kur'an učio da je Isus činio čuda. Said, moj susjed i školski drug, imao je seriju malih knjiga o Svetim prorocima i jedna od njih je bila knjiga o proroku Isi, ili Isusu. »Sada«, pomislio sam, »moram ponovo posuditi tu knjigu od Saida i uporediti je sa ovom«.

Sljedeći dan je bio petak i pošto je to sveti dan za muslimane, škola je bila zatvorena. Posudio sam knjigu od Saida i proveo većinu dana upoređujući ova dva izvještaja. Bilo je puno različitosti između njih.

Bio sam duboko zamišljen dok sam išao prema Centralnoj Grand džamiji na *džumu* (molitva petkom). Među vjericima sam zapazio Muhammeda Ismaila, mog starog učitelja, koji mi se nasmiješio kada me ugledao, sretan što me vidi da se molim. Znao sam da se nadao da ću ja jednog dana postati ahmedijski misionar i nositi učenja našeg Proroka širom svijeta. Nakon molitve on se našao pored mene i išli smo kući jedan pored drugoga. Najednom mi je došlo da bi on mogao odgovoriti na neka od mojih pitanja.

»Gospodine?« počeo sam, nervozno.

»Šta je bilo Masood? Želiš li me pitati nešto?«

Klimnuo sam i rekao oklijevajući: »Gospodine, je li Bog naš Otac, a mi njegovi sinovi?«

Zastao je i pogledao me, mrko, mislio sam.

»Ko ti je to rekao?« pitao me začuđen.

»Pročitao sam u *Indžilu*«, rekao sam jednostavno.

»*Indžilu*? Gdje si to našao, mladiću?« pitao me.

»Ko ti je to dao? Gdje je Indžil sada?«

Uplašio sam se od njegovih pitanja, ali sam uspio reći: »Dobio sam ga od Ahmeda i kod moje je kuće.«

Počeo je hodati, ovaj put brže, i rekao je: »Mislim da je bolje da podeš sa mnom, Masood, i pokušaću odgovoriti na tvoja pitanja.«

Požurio sam zajedno s njim, siguran da ću sada dobiti neke odgovore.

Kada smo došli njegovoj kući, rekao mi je da sjednem i otišao u drugu sobu da donese neke knjige.

Njegova žena je ušla i ja sam ustao i učtivo rekao: »*Eselamu alejkum. Mir s tobom.*«

Ona mi se nasmiješila i poljubila me. »A kako se ti zoveš?« pitala je. »Jesi li ti jedan od učenika moga muža?«

Kada sam joj odgovorio, moj stari učitelj je ušao sa rukama punim knjiga.

»Hoćeš li nam, molim te, napraviti čaj?« rekao je svojoj ženi. »Trebaće nam, jer ovaj mladić postavlja duboka pitanja za nekog tako mladog!«

Njegova žena mi se prijatno nasmiješila: »Djeca kao što je on mogu proširiti našu vijest do kraja svijeta.« Sjetio sam se njenih riječi mnogo kasnije...

Dok smo čekali čaj, učitelj je uzeo veliku, crnu knjigu i otvorio je.

»Ovo je kršćanska Biblija«, rekao je. U njoj nalazimo *Toru*, *Zebur* i *Indžil* – Zakon, Psalme i Evanđelje.

Uzeo sam je iz njegovih ruku i okretao stranice sa velikim interesovanjem. Učitelj je okrenuo evanđelje po Ivanu i primjetio sam da je to bilo četvrto od evanđelja – *Indžila*! Znatiželjno sam ga pitao o ovome.

»Ne, Masood, ne postoje četiri različita *Indžila*. To je jedna knjiga, ali u četiri dijela, jer su je napisali četvorica različitih ljudi.«

Moj učitelj mi je rekao mnogo stvari tog popodneva, većinu sam ih zaboravio, ali se dobro sjećam kad je, u jednom trenutku, rekao: »Mi muslimani vjerujemo da su *Tora*, *Zebur* i *Indžil* Svete Nebeske Knjige, ali su one nepotpune bez Kur'ana. Prve tri knjige napisane u Bibliji od kršćana su iskrivljene i izobličene od svoje prvobitne čistoće. Postojao je samo jedan *Indžil*, ali sada imaju četiri dijela. Postoje i druga istinita otkrivenja, ali ih kršćani ne spominju. Ove knjige kakve su sada«, ozbiljno je tapnuo po Bibliji koju je držao, »vode u konfuziju. Postoji samo jedan Bog. Kako naš Kur'an kaže: 'Reci: On je Allah, Jedini! Allah, vječno preklinjan od

svih! On ne rađa niti je rođen. Niko se ne može porediti s Njim.' Kako onda možemo reći da je Bog naš Otac i mi njegovi sinovi, kada on kaže za sebe: 'on ne rađa niti je rođen'?«

Polako sam klimnuo glavom.

Prije nego što sam otišao, upitao sam ga: »Gospodine, zar se ne nalazi tamo priča o Isusu kako hoda po vodi?«

Čak i poslije tri godine, sjećanje na moj pokušaj da hodam po vodi je bilo svježije u mom pamćenju!

Učitelj mi je ljubazno odgovorio: »Da, sine moj, ali njegova sila da čini čuda je data prorocima i apostolima, a ti nisi ni apostol ni prorok. Čak i jednostavna vjera zahtijeva zreo um.«

Otrpazio me kući i, stojeći na kapiji dok je padao sumrak, obećao sam mu da ću mu dati evanđelje po Ivanu koje sam imao i da više nikada neću razmišljati o pogrešnim stvarima.

Pripremajući se za njega

Prošle su dvije godine i imao sam petnaest godina. Kod kuće su stvari bile sve gore. Očeva finansijska situacija je bila poprilično nestabilna i moji roditelji su se uvijek svađali oko nečega. To je nas, djecu, činilo veoma nesretnim.

Moja želja za učenjem se nije smanjila, ali manjak novca kod kuće je učinio teškim slijediti školske troškove. Svako veče bih provodio perući odjeću, čisteći i odlazeći u kupovinu.

Bog je, izgleda, bio veoma blizu u ovo vrijeme. Sada shvaćam da nikada nisam mislio o njemu kao o dalekom Bogu kakvog ga islam predstavlja, nego sam stvarno molio očekujući da me Bog čuje i odgovori mi, rješavajući moje lične probleme. Imao sam samo nekoliko stvarnih prijatelja i možda sam se zbog toga okretao više Bogu.

Također, počeo sam uživati u ribolovu kao i moj otac. Obično nisam s njim išao na rijeku, nego sam. U nekim prilikama sam, stid me to reći, uzimao njegovu opremu bez njegove dozvole.

U tim trenucima na riječnoj obali razgovarao bih sa Bogom. Jednom sam molio: »O Bože, molim te daj mi dvije ili tri ribe danas. Ti znaš da ih želim za svoju porodicu, za hranu.«

Štap je zadrhtao u mojoj ruci i ogromna riba je presjekla površinu vode! Dah mi je zastao jer zamalo nisam upao u rijeku. Bojao sam se da će se uzica prekinuti, a to bi bila veća šteta nego gubitak ove velike ribe, jer je bila očeva i znao sam da mi on to ne bi lako oprostio. Srećom, pomoć je bila pri ruci. Neko je ugledao borbu koju sam vodio sa tom ribom i pojurio je da mi pomogne. Uspjeli smo, između sebe, izvući na obalu ribu tešku 4,5 kg. To

je bila najveća riba koju sam ikada uhvatio i osjećao sam se pun strahopoštovanja zbog odgovora na moju molitvu. Međutim, nikada nisam ispravio stvari sa svojim ocem i priznao da sam uzimao njegov štap bez dozvole.

U svom srcu sam bio pun pitanja. Nisam mogao razumjeti zašto Ahmedije nisu imale nikakve veze sa drugim muslimanima, kao npr. sa onima s druge strane rijeke u Chiniotu. Naši životi su izgledali veoma zamorni i kao i mnogi mladi osjećao sam se sve više buntovnički. Bio sam ponosan zbog pitanja koja sam postavljao starješinama i sretan kada mi nisu mogli odgovoriti zadovoljavajuće. Neko vrijeme nisam toliko mnogo želio da pronađem istinu koliko da porazim ostale u raspravama. Do kraja ovoga provodio sam mnoge sate među knjigama »sprovođeci svoje istraživanje«, kako sam to odgovarao svakome ko bi me upitao!

Ahmedije su ponosne na svoj strogi moralni zakon. Kao i svi dobri muslimani oni se strogo protive apsorpiranju alkohola, čak i duhana, i imaju stroge kazne za one koji popuštaju u tome. Naravno, uvijek su postojali neki koji su to uzimali tajno, ali javno nikada.

U to vrijeme nije bilo televizije u našem gradu niti kina u kojima je bilo dozvoljeno da se prikazuju komercijalni filmovi. Bilo nam je dopušteno da gledamo filmove sa ahmedijskom, muslimanskom ili nekom religioznom temom i religiozne drame su bile veoma popularne.

Međutim, omladina u Rabwahu je žudila da nauči više o vanjskom svijetu, a ja nisam bio drugačiji od njih. Jednom su se neki od mojih prijatelja usudili da odu u kino u Chiniotu, udaljen pet milja, ali su bili uhvaćeni i žestoko pretučeni. Centar Ahmedijske Zajednice, Amoor-i-Ama, je postigao da se bavi problemima u ahmedijskoj zajednici disciplinskom silom i dijelom da takve stvari zadrži van domašaja policije. Ova sila je bila poznata kao Mujahed i svaki dječak bi od dvanaeste godine života bio poučavan od ovog tijela.

Ja sam morao naučiti na svoju štetu, mnogo kasnije, koliko je ova sila bila efektna!

Moji roditelji su insistirali da ne napuštam Rabwah, iako sam bio veoma znatiželjan da vidim kako su drugi muslimani živjeli. Žudio sam da razgovaram i raspravljam s njima. Međutim, bez obzira koliko sam molio, moji roditelji su ostali čvrsti u svojoj odluci i ja sam to prekršio.

Dvaput sam otišao u kino u Chiniotu sa svojim prijateljima. Chiniot je bio kao drugi svijet i kino je za mene bilo luksuz. Filmovi koje sam gledao su me odvucli od mojih problema, pošto sam se identifikovao sa njihovim likovima. Oni su veličali našu pakistansku naciju prikazujući heroje kao plemenite i patriotske ljude koji bi dali i svoje živote za dobrobit svoje zemlje. Bio sam duboko dotaknut i ushićen njihovom žrtvom. S druge strane, oni nasuprot njima su bili grabežljivci, zabrinuti samo za svoje bogatstvo i sreću. Pošto je sjećanje na britanski kolonijalni režim još uvijek bilo svježije u svijesti nacije, pretpostavljam da nije čudo što je »neprijatelj« često bio prikazan kao Britanac! Pitao sam se kako je moglo biti da je neko tako okrutan!

Izbjegao sam batine jednom kada su me takozvani prijatelji sa kojima sam išao u Chiniot odali Amoor-i-Ama. Kada je stvar došla do ušiju ahmedijskih učitelja, oni nisu mogli vjerovati da sam ja išao u Chiniot samo da bih išao u kino.

»To ne može biti«, rekli su. »Ako je Masood išao, to je moralo biti da bi raspravljao sa nekim muslimanima tamo.«

Oni nisu povjerovali u istinu o meni, i, naravno, to nije bilo dobro za moj ponos!

Uprkos svim ovim stvarima, Bog nikada nije izgledao daleko. Jednog dana otac mi je dao dva rupija da odem u bazar i kupim jestivo ulje. Držao sam novac čvrsto u ruci i otrčao u prodavnicu til ulja. Na putu tamo sam primjetio malu gomilu ljudi skupljenu oko čovjeka koji je imao dresiranog majmuna. Majmun je izvodio različite trikove i budalaštine i ja sam ga zadivljen posmatrao. Do današnjeg dana ja ne znam kako se to dogodilo, ali, kada sam se konačno prisilio da krenem, u mojoj ruci više nije bilo onih dvaju

rupija! Osjećao sam se potpuno poharanim i zavapio sam Bogu: »O Bože, povrati mi novac!«

Plakao sam cijelim putem dok sam išao kući, jer mi prodavač ne bi dao ulje bez novca kojim bih ga platio. Skrenuo sam ka kapiji naše kuće znajući da ću biti istučen, i tamo, pored vrata je ležao novac. Dva srebrna novčića su zasijala na sunčevoj svjetlosti! Kako su se našli tamo ne bih znao reći. Možda postoji neko jednostavno rješenje, ali za mene je to bilo čudo. Još jednom je Bog odgovorio na moju molitvu. U međuvremenu, navečer sam radio za Saidovu porodicu. Međutim, moj odnos sa Saidom bio se veoma pogoršao. Njegov otac je uvijek bio na putu i njegov stariji brat je imao veliki uticaj na njega. Taj njegov brat je bio divlja osoba na lošem glasu u našoj zajednici. Izgledalo je kao da je Said zamjerao mojoj želji da učim toliko mnogo, jer on nije bio veoma dobar u školi. Počeo je da me zadirkuje. U igri bi namjerno bacio loptu da me udari i rugao mi se: »Hajde, služinče! Donesi mi moje knjige. Brzo sada!«

Nisam se usuđivao vratiti mu jer sam znao da, ako njegovi roditelji prestanu plaćati moju školarinu, izgubiću svoje obrazovanje. Ali bilo je teško šutjeti.

Jednog dana Said je otišao predaleko. Istrgnuo je stranice iz moje sveske, u kojoj sam bio uradio svoju zadaću, malo prije nego je učitelj pregledao. Kada sam otvorio svoju svesku da pokažem učitelju svoj rad, stranica nije bilo tamo! Said je već bio pokazao svoju zadaću, pretvarajući se da je moj rad u stvari bio njegov. Učitelj je to provjerio, vidio je da je moj rad bio istrgnut i Said je bio otkriven i kažnjen. Ponižen, pretukao me poslije škole toga dana. Bio sam veoma obeshrabren.

Vrijeme Bajrama se približavalo i ja sam se radovao tome. Dolazeći poslije Ramazana, ovo je jedan od glavnih praznika u islamskoj godini. On komemorira ono vrijeme kada je Ismael, Abrahamov sin, trebalo da bude žrtvovan. Ono što jevrejska Tora uči je, naravno, da je Bog providio jagnje za žrtvu namjesto Isaka (Postanak 22), ali muslimani uče da je Ismael bio onaj za koga je

Bog providio jagnje. Međutim, upućujući na priču o žrtvi Kur'an ne spominje Ismaelovo ime.

Na praznični dan Saidova majka me pozvala svojoj kući. Otišao sam radosno misleći da će mi možda dati neki *eid*, ili praznični novac, da obilježi taj događaj. Ona mi je već bila dala neku Saidovu odjeću za praznik i to sam obukao kada sam išao kod nje. Poslala me da joj kupim neke stvari koje je trebala iz bazara. Kada sam se vratio bila je u kuhinji. Said je, također, bio tamo i čim sam ušao, grubo me povukao za ruku i viknuo: »Skidaj moju odjeću!«

Njegova majka ga je ljutito ukorila govoreći da mi je ona dala tu odjeću, ali on nije slušao. Naredila mu je da izađe iz kuhinje i on je izašao, ali veoma loše volje.

Poklonila mi je nekoliko rupija govoreći da ih dam majci, ali da jedan rupi mogu zadržati za sebe. Dala mi je i sjajnu čeličnu šerpu punu kuhane riže da je odnesem majci. Zahvalio sam se i otišao noseći šerpu.

Na putu kući ugledao sam Saida i njegovog prijatelja ispred sebe. Pokušao sam da ih mimoiđem, ali oni su zgrabili šerpu i u tom otimanju šerpa je pala na zemlju i riža se prosula. Skoro da sam zaplakao. Said i drugi dječak su me povukli za odjeću i pokušali je svući. Borio sam se da pobjegnem ali oni su me čvrsto držali.

»Pogledaj to služinče«, Said je siktao pakosno, »kako nosi odjeću koja mu ne pripada.«

Objesio se na mene pokušavajući da zgrabi moj kaiš i ja sam se sageo da dohvatim šerpu i udario ga po licu. Sa bijesnim jaukom je pao na zemlju i ja sam onda udario i drugog dječaka! Dok se on valjao pobjegao sam kući.

U svom tom metežu izgubio sam novac koji mi je ta ljubazna žena bila dala, i kao uvijek, uplašen, sakrio sam se u toaletu. Uskoro poslije toga čuo sam kucanje na ulaznim vratima i susjede kako govore mojim roditeljima šta se dogodilo. Otac je bio kod kuće i u trenutku se našao ispred toaleta i viknuo: »Masood, izlazi odmah. Čuješ li me. Izlazi!«

Izašao sam dršćući i odjednom je počeo da me tuče rukom odvlačeći me ljudima koji su bili ispred vrata. Bijesno je rekao: »Evo, vodite ovo bezvrijedno derišće i ubijte ga! Nama više ne treba.«

Srce mi je zatajilo zbog ovih užasnih riječi. Nikada ga nisam vidio tako ljutog i želio sam da umrem. Ispred mene se pojavilo razjareno lice Saidovog starijeg brata i on je počeo da me udara. Pao sam na zemlju da sakrijem lice, ali njegove čizme su me i dalje šutale. Napokon, neko ga je povukao nazad i osjetio sam kako me neko podiže na noge.

»Bježi odavde«, naredio mi je.

Trčao sam posrćući. Ne znam koliko sam dugo trčao, ali noge su me odvele do rijeke gdje sam sjeo na stijenu, toliko umoran da nisam mogao razmišljati. Cijelo tijelo mi je izgledalo kao modrica i rebra su me jako boljela. Plakao sam dok sam sjedio tamo i prijetio šakom Bogu.

»Allahu! Zašto me nisi spasio od ovoga? Jesi li tako okrutan i bezosjećajan? Ja nisam tražio da budem rođen u domu gdje se niko ne brine za mene niti me voli, a sada si me i ti iznevjerio. Od danas više neću razgovarati s tobom. Čutaću. Zazivao sam te toliko mnogo puta, a ti nisi slušao. Danas sam nepošteno pretučen, a ti nisi rekao niti jednu riječ u moju odbranu.«

S naporom sam stao na tu veliku stijenu i vikao na Boga: »Allahu, ti si okrutan. Ti si okrutni kralj. Ako si zaista Dobar i Milsordan onda *razgovaraj* sa mnom. Danas, na Bajram sam izbačen iz svog doma. Ti si zli Bog. Ti nisi dobar, nego zao. Ako si takav, zašto nas jednostavno ne ubiješ? Zašto nas držiš da se patimo? Odgovori mi, o Bože. Moram dobiti odgovor!«

Otišao sam sa stijene i u očajanju počeo udarati glavom o obližnji kameni zid.

Sa jakim odsjajem munja je poderala nebo! Pogledao sam prema gore i pojavili su se crni oblaci i začuo se tresak groma. Nakon par sekundi nebo iznad mene se otvorilo i kiša je počela da pljušti, promoćivši me do gole kože.

Klonuo sam duhom razmišljajući o potopu za vrijeme Noe! Strah me obuzeo pošto sam se sjetio svojih riječi: »Zašto nas ne ubiješ? Zašto nas držiš u patnjama?« Da li je Bog zaista namjeravao da me ubije? Nisam mogao reći dok sam šćućuren tamo ispod ogromne stijene pokušavao da se sakrijem od proloma oblaka, ali sam znao da nisam želio umrijeti.

Grom je u blizini udario u zemlju i ja sam viknuo! Pogledao sam na to mjesto siguran da ću ja biti sljedeći na udaru, ali sve što sam vidio je bila mala vatra u grmu. Rasplamsao se zakratko, onda se plamen ugasio i pojavio se mali snop dima. Vidjevši to, sjetio sam se događaja o proroku Mojsiju koji je opisan u Kur'anu. Mojsije je takođe vidio gorući grm. Uplašio sam se i osjećao sam se prljavim. Bog je sigurno bio tu i posmatrao me. Počeo sam se glasno moliti za oprostjenje.

Postepeno, kiša se stišavala i ja sam ispuzao iz podnožja stijene i otišao preko da pogledam grm. Prišao sam sa strahom, ali sve što sam vidio bio je izgoreni grm. Glupavo sam pomislio da je možda Božija prisutnost bila tamo kada sam ga izazvao. Ponovo sam pogledao u grm, ali on je bio izgoren i tih. U tom trenutku munja je opet kratko sjevnula i pao sam licem u blato.

»Ne, ne Bože! Molim te, oprosti mi!«

Bio sam siguran da ću sljedeći trenutak umrijeti.

Ali nisam i oprezno sam podigao glavu. Tamo nije bilo ničega. Kiša je prestala padati i ja sam ustao i krenuo natrag prema selu. Nekoliko puta sam se okrenuo ali nisam vidio ništa neobično.

Dugo sam lutao i na kraju sam se našao u Rabwahu. Čuo sam *ezan*, poziv na molitvu, koji je odzvanjao sa džamije. Bilo je podne, tako da sam se pridružio masi ljudi koji su išli na molitvu. Neki od njih su me gledali radoznalo jer sam bio veoma prljav. Otišao sam do bazena za pranje koji je bio pri džamiji za ceremonijalno čišćenje prije molitve. Uspio sam skinuti blato sa svojih sandala i najveću prljavštinu sa moje odjeće. Tiho sam se uvukao u red da se pridružim u molitvama.

Kada sam završio s molitvom jedan čovjek mi je prišao, ljutito me uhvatio za uho i izvukao iz džamije. Ošamario me i rekao: »Ako se ovdje želiš moliti, mladiću, prvo idi i sašij svoje pantalone i onda dođi i moli se.«

Gurnuo me i ja sam se zacrvenio od stida. Dok sam bio na rijeci, okliznuo sam se kada sam pokušavao da pobjegnem sa kiše; mora da su se pantalone tada poderale straga. Bio sam jako postiđen i posramljen. Otišao sam kući odvažno, da ljudi ne bi primjetili suze.

Kada sam došao kući, vrata su bila zatvorena. Nisam imao hrabrosti otvoriti ih ili pokucati. Bio sam gladan i to me podsjetilo na prosutu rižu i novac koji sam izgubio tog jutra. Otišao sam na mjesto gdje sam se potukao sa Saidom; iako nisam našao novac, riža je još uvijek bila tamo. Pogledao sam uokolo i pošto nikoga nije bilo na vidiku, uzeo sam punu šaku riže i vješto je stavio u džep. Nešto od toga sam i pojeo dok sam u brzini gledao uokolo, ali ukus pijeska, koji je bio pomiješan sa rižom, je bio odvratn. Međutim, ja sam bio gladan i na kraju sam sve pojeo.

Kada sam završio, pomislio sam da bi bilo dobro posjetiti Ahmeda, mog prijatelja. Osim toga još uvijek nisam bio čestitao Bajram njegovoj porodici, kako je običaj zahtijevao. Također, moglo se dogoditi da i nešto pojedem i možda posudim iglu i konac da zašijem svoje pantalone.

Kada sam stigao do Ahmedove kuće, na vratima je bio katanac. Čekao sam žalosno, ali niko nije bio došao. Krenuo sam niz stražnju ulicu samo da ispunim vrijeme i našao se u ulici gdje su živjeli kršćanski čistači ulica. Njihove kuće su u stvari bile samo kolibe napravljene od glinenih cigli, ne od čvrstog kamena koji su ahmedijske porodice upotrebljavale. Ovi čistači su bili ljudi niske kaste hinduijske pozadine, a postali su kršćani prije mnogo godina kada je izgledalo da im hinduizam ne nudi nikakve šanse da napreduju. Oni su bili obavezni da rade najprostije radnje, kao što je čišćenje toaleta, i mnogi od njih su izgleda znali malo o tome šta kršćanstvo zaista uključuje. Međutim, kako sam poslije

saznao, bilo je nekih veoma dobrih vjernika među njima. Nijedan ahmedija ne bi ništa imao s njima, osim u slučaju nužde, tako da sam se osjećao čudno dok sam stajao tamo, slušajući kako se njihova djeca zajedno i sretno igraju.

Privukao me zvuk divnog pjevanja kao i prije dvije godine. Otišao sam do kuće odakle je dopirao zvuk i našao vrata široko otvorena. Unutra je oko dvadeset ljudi, žena i djece sjedilo na podu i pjevalo pjesmu o proroku Isusu. Jedan čovjek sa knjigom u ruci je sjedio ispred njih. Prepoznao sam da je knjiga koju je držao bila Biblija koju sam vidio u kući Muhammeda Ismaila.

Tada se nekoliko ljudi okrenulo prema meni i smješeći se, pokretom ruku su me pozvali da uđem. Oklijevao sam, ali sam ušao na kraju i sjeo sa muškarcima na prostirač. Sjetio sam se svojih poderanih pantalona i pazio da sjednem tako da to niko ne primijeti. Grupa je pjevala završnu pjesmu i nakon molitve svi su ustali da idu. Čovjek pored mene mi se nasmiješio i rekao: »Završeno je.«

Ja sam ustao da krenem i u tom trenutku jedna žena je nešto šapnula čovjeku sa Biblijom i gestikulirala prema meni. On joj je odgovorio i prišao mi. Stavljajući ruku na moje rame, rekao je: »Sine, ko si ti i odakle si?«

Rekao sam mu da sam došao da posjetim prijatelja koji živi u blizini, ali pošto ga nije bilo krenuo sam dalje i došao do njihove grupe.

Neko je donio šolju čaja za pastora, a on me ljubazno pozvao da mu se pridružim. Sjeo sam pored njega na *čarpi*, visećem krevetu i počeli smo razgovarati. Nakon nekog vremena sam primijetio da smo tu ostali samo pastor, ja i porodica koja je tu živjela. Ostali su bili otišli.

»Gospodine«, počeo sam sumnjičavo, »gdje mogu dobiti Bibliju kao što je vaša?«

Pogledao me iskreno. »To nije teško«, rekao je, »ali tvoji roditelji i ahmedijska zajednica ti neće dozvoliti da je čitaš.«

»Ja ću je čitati«, odgovorio sam, »makar i u tajnosti.«

Pri tom je izvadio malu knjigu iz torbe koja je bila kraj njega na krevetu.

»Evo, uzmi ovo. To je Novi zavjet. Pročitaj ga i kada završiš daću ti cijelu Bibliju.«

Zahvalio sam se i uzeo ga osjećajući se neobično zadovoljan.

Gurnuo je šolju čaja prema meni: »Popij to. Čaj će se ohladiti, ako ga sada ne popiješ.«

Dok sam pio slatki čaj s mlijekom razmišljao sam o tome kako je to bilo prvi put da objeđujem sa ljudima iz druge zajednice. Obično muslimani koji su sami sebe poštovali nikada ne bi jeli i pili sa kršćanima niskog staleža. Ja sam bio gladan i imao sam glavobolju od tog dugog dana. Čaj je bio ukusan i razmišljao sam o tome kako je čudno što sam bio sa ovim ljudima koji su vjerovali da je prorok Isus Sin Božji. Ne prestajući razmišljati izletjelo mi je: »Gospodine, zašto vi vjerujete da je Isus Sin Božji; Bog nema ženu i tako ne može imati ni djecu?« On se nasmiješio i pitao me kako se zovem.

»Masood Ahmed Khan«, rekao sam mu pitajući se šta je mislio s tim.

»Pa, Masood, ako ja tebi kažem: 'Sine, dođi i učini ovo za mene', da li ti, u stvari, time postaješ moj sin? Da li ja postajem tvoj otac?«

Odmahnuo sam glavom shvatajući šta je mislio.

»Pa«, nastavio je, »tako je isto i sa Isusom. On je duhovni Sin, a Bog je Otac.«

Kada mi je to rekao, sve je izgledalo veoma jednostavno. Pastor je tada ustao i rekao da mora krenuti, ali da će u tu grupu ponovo doći sljedeći mjesec. Pozdravili smo se i ja sam ponovo otišao do Ahmedove kuće, duboko zamišljen. Ali oni se još uvijek nisu bili vratili i kuća je bila zaključana. Mrak je počeo padati i sve me boljelo. Bilo mi je jako hladno jer je kiša ponovo počela. Dotakao sam mali Novi zavjet, koji mi je bio ispod majice i sjeo obuhvatajući koljena, pokušavajući da se ugrijem. Onesvijestio sam se i ne shvatajući to.

Kada sam došao k sebi, bio sam kod kuće u svom krevetu! Ahmedov otac je stajao zajedno sa mojim pored mog kreveta. Jasno, on me donio kući i moj otac mu se zahvalio, cijelo vrijeme stojeći sa rukom nježno položenom na moju glavu. Ahmedov otac me pogladio po ruci i otišao, nakon što me ljubazno posavjetovao da više ne lutam po kiši. Dok je on izlazio, osjetio sam da mi srce prestaje kucati! Gdje mi je Novi zavjet? Pipao sam se tražeći ga, ali on više nije bio ispod majice. Na meni je bila suha odjeća, što znači da je neko morao naći tu knjigu. Pažljivo sam pogledao u očevo lice. Da li je on znao? Hoće li me opet istući? U tom trenutku majka je ušla sa šoljom čaja i par aspirina za mene. Naš narod je smatrao da je čaj najbolji lijek za prehlade i glavobolje i tada mi je baš prijavio.

Posrkao sam čaj i tamo pored oca na mom stolu ugledao mali Gideonov Novi zavjet koji sam dobio od pastora. Otac je primijetio kako ga gledam i podigao ga je. Na moje iznenađenje dao mi ga je govoreći: »Ako ovo budeš čitao kao priču, Masood, to je u redu. Ali ako budeš previše razmišljao o tome, to će uništiti tvoj um. Bog ti je dao mudrost i žed za znanjem. Ako budeš želio pomoć, dođi i razgovaraj sa mnom. Ostala ti je još samo jedna godina školovanja i mislim da bi poslije toga trebalo da kreneš na Ahmedijski misionarski fakultet ovdje u Rabwahu i postaneš misionar. Ja i neki drugi osjećamo da to treba da uradiš kada završiš ovu školu.«

Ovo je bio dug govor za moga oca koji jedva da je ikada razgovarao sa mnom osim kada je bio ljut. A još uvijek nije bio završio. Nastavio je: »Kada budeš na fakultetu, sine, možeš učiti o kojim god doktrinama želiš. Učićeš šta mi, Ahmedije, vjerujemo i šta ljudi iz islama kažu. Možeš studirati učenja onih koji nas nazivaju paganima i isto tako učenja kršćana. Saznaćeš šta sve religije uče o Bogu. Ti više nisi dijete. Žao mi je što sam te povrijedio. Uvijek je izgledalo da voliš da učiš i ja nisam bio sretan s tim, to je istina. Nisam ti mogao priuštiti školovanje.«

Ustao je i duboko uzdahnuo.

»Istina je da mi moji brakovi nisu donijeli sreću. Bojao sam se da ćeš me kao što su me moja prva žena i djeca ostavili kroz vrata smrti, tako isto i ti ostaviti, Masood. Nisam se mogao nositi s tim. Isto tako sam znao da su ona djeca koja su se danas tukla sa tobom bila kriva, ali šta sam mogao uraditi?«

Bio sam previše iznenađen da bih odgovorio. Kakve čudne stvari je otac govorio. Pitao sam se šta bih ja njemu trebalo da kažem, ali je moja majka u tom trenutku ustala, prekinula ga i rekla: »Ovo nije vrijeme za predavanja.« Prezirno je ocu mahnula rukom. »I ti bi trebalo da budeš u krevetu. Vрати se neki drugi put sa svojim ljepilom i pastom da popraviš odnos sa svojim sinom.« Očevo lice se zacrvenilo dok je izlazio, ali tada nije ništa rekao. Majka je izašla za njim ostavljajući me samog i dugo sam te noći slušao poznate, okrutne riječi koje su dolazile iz druge sobe.

Otvorio sam malu knjigu nasumice i pročitao dosta toga, ali kada sam čuo korake ispred druge sobe brzo sam gurnuo Novi zavjet ispod jastuka i pretvarao se da spavam. Majka je ušla i, misleći da spavam, ugasila svjetlo i izašla. Spavao sam čvrsto cijelu noć.

Probudio sam se kasno ujutro. Zamislite moju radost kada sam pored svog kreveta ugledao Ahmeda i njegovu majku koji su željeli znati kako sam. Vidjevši ih htio sam ustati, ali mi oni to nisu dozvolili. Malo smo razgovarali i kada je moja majka izašla da mi donese nešto da pijem, Ahmedova majka mi je dala dvadeset rupija. To je bilo mnogo novca! Oklijevao sam da ga uzmem, ali ona je brzo rekla: »Uzmi ga za svoje knjige, dijete. To je *eidī* (bajramski novac) za tebe. Sakrij ga ili će ga tvoja majka vidjeti.«

Zahvalio sam joj i stavio novac ispod jastuka. Tada je ona izašla da priča sa mojom majkom, ostavljajući Ahmeda sa mnom.

Moj prijatelj je sjeo na krevet i ja sam zavukao ruku ispod jastuka govoreći: »Evo, želim ti nešto pokazati, brate.«

Dao sam mu Novi zavjet. Uzeo ga je, pogledao i vratio mi.

»Ali, šta nije u redu? Pročitaj ga.«

Ahmed je odmahnuo glavom: »Ne, Masood. Neću ga čitati. Još uvijek nisam lud, a ne želim to i postati.«

»Šta to govoriš, Ahmede?« pitao sam.

»Pročitao sam mnogo toga u toj knjizi, brate, i moj otac mi je dokazao da je ona iskrivljena. Kršćanstvo nije istinita religija, a nije ni tvz. islam koji nas Ahmedije smatra paganima. Njihova doktrina pokazuje da su oni pagani, ne mi. Zato što ne vjeruju u *Mesih-Maood* (Mirza Ghulam Ahmed), oni osuđuju sami sebe.«

Pogledao sam ga sa čuđenjem, jer mi je govorio novi Ahmed. Otkako je počeo studirati na Ahmedijskom misionarskom fakultetu nadajući se da će krenuti očevim stopama, počeo je da se mnogo više protivi idejama koje se nisu slagale sa ahmedijskim učenjima.

Nekoliko minuta govorio je o ahmedijskim »dokazima« protiv kršćanskih stajališta, a onda ga je majka zovnula i morali su krenuti. Gledao sam ga dok je izlazio sa gorčinom u srcu. Izgledalo je da mi je Bog nešto govorio, a ja nisam bio siguran da je to ono sa čim bi se Ahmed složio. Ipak, osjećao sam bliskost sa ovim mojim visokim, ozbiljnim prijateljem iz mladosti i znao sam da me njegovi roditelji vole.

Prevrtao sam se u krevetu ne mogavši zaspati. Tama je, izgleda, zaustavljala svaki pokušaj jasnog razmišljanja. Noć je bila teška i osjećao sam neobjašnjivu težinu na sebi. Ponovo sam u pozadini čuo majčine žalosne optužbe ocu protiv mene.

»Oh, Bože, moj život je uništen«, kukala je. »Biću na zlom glasu u ovom gradu zbog mog luckastog sina koji ide da sluša kršćane. Moj sin! Da on postane obožavatelj idola i *kafir* (nevjernik)? On ide k tim ljudima koji su protiv nas i protiv istine. Moj sin! On će postati neki ludi propovjednik, ili će čak postati kao ti!«

Po dvadeseti put sam se okrenuo u krevetu i pokušao zaspati, ali me san zaobilazio. Jesam li se mogao odvojiti od ovih Ahmedija, pitao sam se, i kad bih to uradio, šta onda? Poslije svega, bio sam

jedan od njih. Ne mogu zamisliti kakva bi moja religija trebala biti. Kakvu vrstu učenja bih ja prihvatio? Izgledalo je kao da jedan glas šapuće mojoj duši – islam!

Islam! Koji islam? Onaj od Sunita? Ili Šita? Koju od preko osamdeset islamskih sekti? Opet, tama je izgledala kao čvrsti zid.

Da li je bila istina to što su rekli za kršćane? Jesu li oni štovali tri Boga kada svi vjernici znaju da ima samo jedan Bog, istiniti Bog: Allah Milosrdni, Dobri i Muhammed je... Pa, nije li? Zar on nije istiniti Božji prorok? Bio sam nesretan. Težina na mojim grudima je postajala sve veća. Moj um se kovitlao u zbunjenosti. Osjećao sam kao da mi se neki zli ljudi, ili sile, ili duhovi smiju, da me grabe i udaraju svojim pesnicama. Znojio sam se od straha i gađenja.

Najednom sam se sjetio evanđelja, nečega što sam pročitao o ukoravanju zlih duhova. Pokušao sam da viknem, ali je izgledalo kao da je onaj podrugljivi smijeh ponovo ispunio sobu. Kao da su zle stvari pokušale da me ugrizu, a ja sam bio paralizovan težinom svoga tijela. Vikuo sam: »O, Stvoritelju svemira pomози mi, spasi me. O Istiniti Bože, molim te pomози mi.«

Navike iz djetinjstva su bile uz mene i brzo i uzastopno sam izrekao tri sure iz Kur'ana. Ponovo sam vikao prema Bogu i ponovo pomislio na Isusa kako istjeruje zle duhove. Čak i pri samoj pomisli na to težina me napustila, otišla sa mojih grudi i samo su tišina i mir vladali u sobi. Ustao sam uprkos mojim ranijim strahovima, otišao da se napijem vode i pomislio na Isusa! Uskoro sam zaspao i sve je bilo u miru i nekoj sigurnosti.

Sa sigurnošću prema Istini

Sve više vremena sam provodio u proučavanju. Da budem iskren, mnoga od mojih proučavanja su bila usmjerena na pronalaženje pitanja na koja ahmedijski učitelji nisu mogli odgovoriti. Upoređivao sam islam i kršćanstvo i proučavao živote proroka. Čak i u školi sam svojim drugovima dosađivao pitanjima i jedva da je bilo sat vremena da nisam mislio o ovim stvarima. Sada vidim da je Bog u meni sadio veliku glad za istinom, ali tada je još nisam mogao prepoznati. Samo sam znao da moram proučavati i dok sam to radio želja za istinom je rasla u mojoj duši.

Međutim, moje traganje za istinom je naišlo na tri prepreke: Ahmedije, ortodoksne muslimane i kršćane. Kao prvo, postojala su ahmedijska učenja Qadianske partije moga oca, sa apsolutnim insistiranjem da je Mirza Ghulam Ahmed bio Mesija i Mahdi, onaj koji je obećan. Jasno, ovo nije zadovoljavalo ortodoksne muslimane koji su uporno tvrdili da smo mi pagani i još i gore. A, što se tiče kršćana – oni su bili tako daleko od mog načina razmišljanja i ja zaista nisam imao nekog iskustva vezanog za njih. Znao sam samo da je postojala neka privlačnost u njima, iako su se toliko razlikovali od ostalih.

Kad god sam se suočio sa problemima, pokušavao bih da saznam šta sve tri grupe kažu o tome. 1967. sam bio član *Itfal ul Ahmedija*, ili Djece Ahmedija, i trebalo je da postanem član starije grupe, poznate kao *Khudan ul Ahmedija*, Službenici Ahmedija. Znao sam da ove grupe uopšte ne odobravaju moja proučavanja. U isto vrijeme, osjećao sam gorčinu kod starješina džamije, jer su oni sva moja pitanja smatrali lošim! Ja sam smatrao da ako su oni

bili toliko sigurni u svoja vjerovanja, onda je trebalo da gledaju na ovo kao na dobru priliku da mi nešto kažu o tim stvarima. Ali nisu, i čak su i mog oca izvijestili o mojim ispitivanjima. On je, kao i obično, odgovorio ljutnjom prema meni.

U martu 1967, položio sam završne ispite u školi i otac je stalno navaljivao da se odlučim da postanem ahmedijski misionar i da počnem studirati Ahmedijski misionarski fakultet u Rabwahu. Znao sam da bih mu time ugodio, ali sam odlučio da ne dopustim da me se gura u bilo šta. Umjesto toga, na srcu sam imao ideju da se prijavim na drugi fakultet koji je poučavao one koji su željeli da grade karijeru na drugačiji način od onog u ahmedijskom pokretu. Otac nije bio zadovoljan.

»Masood«, pitao me jedne večeri, »zašto si tako odlučan da ideš na ovaj drugi fakultet? Ti znaš da me ta ideja ne čini sretnim.«

Odgovorio sam mu veoma iskreno, iako sam se bojao, i sa nekim ponosom u svom srcu.

»Oče, ja želim da gradim svoj put u životu. Rođen sam u ovoj kući, ali to ne znači da ja bez sumnje moram ići putem koji ti slijediš. Postoji mogućnost da možda nađem bolji način za život od ovoga. Ja ne želim imati slijepu vjeru. Ja želim znati zašto se desilo da kada je iznikla nova grana sa novim plodom iz islamskog drveta, ona potom izraste u dvije grane – našu Qadiansku partiju i Lahorsku partiju Ahmedija. Želim da otkrijem, za sebe, koliko su muslimani u pravu. I želim da vidim šta kršćanske knjige imaju da kažu!«

Očevo lice je buknulo i njegov vrat je natekao od ljutnje.

»Masood prestani!« viknuo je na mene. »Bilo mi je žao zbog mojih ranijih okrutnih riječi i ponašanja prema tebi, a bio sam tolerantan sve do sada. Dao sam ti ljubav koje nisi vrijedan. Pomagao sam ti u ovom takozvanom istraživanju i odbijao sam da slušam šta ljudi govore o tebi. Ali čak i tada sam najbolje što sam mogao pokušao da odgovorim na tvoja vječna pitanja i vodio te da čuješ naše velike učitelje! Danas«, ovdje je udario rukom po polici, »ova polica drži knjige koje sam kupio tebi, a sebi sam

to jedva mogao dopustiti. Cijelo vrijeme sam mislio da će istina pobijediti i da ćeš zaboraviti ove gluposti. A sada vjerujem da ćeš jednog dana naći svjetlo istine. Jednog dana ćeš ponoviti s vjerom nadahnute riječi *Hezrata Mesih-Maooda* (Mirza Ghulam Ahmed): 'Ja ću odnijeti tvoju poruku do kraja svijeta.' Nekada sam mislio da ćemo imati veliko ime, da će se naši finansijski problemi riješiti, da će se naši dani pretvoriti u sreću. Ali, danas vidim da su moje nade u tebe uzaludne. Ti ne želiš nijedan dio ovoga sna. Ti želiš živjeti sebičan život i želiš pokvariti našu reputaciju. Pa, možda si zaboravio da ja mogu biti i okrutan otac! Ako ne učiniš kraj ovim glupostima, učiniću da nestaneš sa lica zemlje.«

Zastao je i pogledao me s ljutnjom koja je plamtjela u njegovim očima.

»Zato što smo muslimani daću ti još jednu šansu da prihvatiš istinu. U protivnom, pripremi se za gnjev Božji!«

S ovim je napustio sobu.

Sjedio sam iscrpljeno na svom krevetu, dok je moj um bio prazan. Pogledao sam uokolo, vidio svoje knjige i pitao se: »Šta je s tobom, Masood? Žalost, okrutne riječi; ostavi ove stvari i idi niz struju. Ostavi sve iza i učini što tvoj otac želi. Živi u miru.« Ova sretna ideja je prolijetala mojim umom, ali drugi dio mene je govorio: »Ne! Ovo nije istina i ti to znaš! Otkrij istinu, Masood. Živi u njenoj svjetlosti.« Riječi koje sam napisao na kraju ispita o ahmedijskom učenju su se pojavile preda mnom:

»Napisao sam, ali ne vjerujem.«

Ponovo sam pomislio: »Šta ćeš ti imati od toga ako dokažeš da je ahmedijski put pogrešan? Gdje ćeš onda? U konvencionalni islam? Ali islam je također podijeljen...«

Bio sam žedan i depresivan. Otišao sam do kuhinje, popio veliku čašu vode i onda izašao iz kuće. Napolju je mjesec bio pun i gradske sjene su bile ugodne i poznate. Izgledalo je kao da svježi zrak uklanja paučinu sa mog uma i ja sam nastavio da hodam do kraja grada, daleko od buke. Tamo sam sjeo na jedan

veliki kamen i pogledao u mjesec. Bio sam pun hvale za mudrog Stvoritelja koji je sve stvari stvorio tako divno. Zvijezde i mjesec su izgledali tako savršeni i čisti u poređenju sa problemima mog svijeta, tamo u gradu Rabwahu.

U svom srcu sam osjetio tihi poticaj da sve kažem Bogu.

»Predaj njemu svoje probleme«, kao da mi je srce govorilo. »On je veliki Stvoritelj i on se može tebi otkriti. On je Bog koji može riješiti tvoje probleme. On to može učiniti, jer ti želiš da ga poznaješ.« Pri ovoj pomisli, suze su mi navrle na oči. Ispružio sam svoje ruke prema zvjezdanim nebesima i rekao iskrenog srca: »O, Bože, veliki Stvoritelju, zovem te da mi pomogneš. Molim te, vodi me u svjetlost i istinu, ili me promijeni tako da više neću željeti da saznam istinu. Zašto ćutiš, Bože? Čuo sam o tebi, čitao o tebi i sada treba da čujem *Tebe*. Potreban si mi da me vodiš.« Više ništa nisam mogao reći, samo sam plakao, sam u mjesечеvoj svjetlosti.

Shvatio sam da sam opet bio u blizini rijeke i, kao i prije, to je davalo mir i tišinu mome srcu. Polako sam ustao i otišao natrag u grad. Nešto čudno se dogodilo. Tako jasno sam osjećao da nisam bio sam. Neko je bio sa mnom u toj noćnoj čežnji i vratio sam se sa novom snagom da nastavim svoje traganje za istinom.

Jedno poslijepodne, nekoliko dana kasnije, otac me odveo da se upoznam sa urednikom ahmedijskog časopisa *Alfurqan*, »Istina«. On se zvao Maulana Abul Atta i bio je poštovan čovjek u našem gradu. Otac ga je pozdravio, govoreći: »Doveo sam vam ovog svog sina da ga posavjetujete. Možda će vas poslušati. Njemu treba jasno vodstvo.«

Otac nas je ubrzo ostavio i *maulvi*, propovjednik, mi je rekao: »Masood, tvoj otac je izgleda veoma ljut na tebe. Šta se dogodilo?«

Iako me iskreno pitao, nastavio je raditi sa svojim papirima te sam ja nastavio ćutati. Onda je podigao pogled i ponovo me pitao: »Koje su to stvari o kojima govoriš u gradu? Je li ti neko rekao da

govoriš te stvari? Ti si samo mladić od sedamnaest godina i nije uobičajeno za nekoga tvojih godina da postavlja takvu vrstu pitanja. Mislim da si prevaren od strane drugih muslimana, zar ne? Čuo sam da si zaveden i od kršćana i da proučavaš kršćanstvo. Je li to istina? Dođi, Masood. Možeš li dobiti išta dobro od tih neznalica 'pastora' i 'svećenika'? Oni dolaze kod tih čistača samo da ispune svoje trbuhe. Oni čak i ne znaju zašto se zovu kršćanima osim da su njihovi očevi bili tzv. Kršćani i tako isto su i oni.«

On je sjedio tamo, čekajući da ja odgovorim. Pokušao sam da saberem svoje misli da to učinim, ali prije nego što sam išta rekao, on je nastavio: »Zašto ćutiš? Možda sam ja u pravu kada kažem da su ovi drugi ljudi zajedno s tobom u ovom 'istraživanju' i da su oni korijen tvog otpadništva.« Oštro me pogledao.

Skupio sam hrabrost i rekao: »Kazaću vam da niste u pravu, Maulvi Sahib. Svo ovo istraživanje sam radio sam uz pomoć knjiga. Pitao sam starješine za savjet i informacije i vi ste svjedok da sam došao vama. Niko ne dolazi k meni da razgovaramo, ja idem k njima.«

Osjećao sam se prilično zadovoljan tim odgovorom, ali on mi je upao u riječ.

»Šta ti želiš znati, Masood? Šta zaista želiš?«

Smiono sam mu odgovorio: »Da nađem religiju koja je od početka i koja će biti kroz cijelu vječnost.«

»To je islam, naravno«, rekao je kratko.

»Ali, gospodine, čak i islam je podijeljen u sekte i grupe. Vi i ja pripadamo grupi za koju islamski učenjaci kažu da nije muslimanska nego paganska. Šta će se desiti ako uspiju da sprovedu zakone protiv nas i tretiraju nas kao nemuslimane?« Bio sam uznemiren. Tada, naravno, nisam znao da će se to dogoditi u Pakistanu samo par godina kasnije.

»Sine«, rekao je neljubazno, »to neće napraviti nikakvu razliku. Mi ahmedije imamo istinu koju ti tražiš. Mi ti možemo pomoći, ali prvo ti moraš doći nama pun povjerenja, vjerujući nam.«

Htio sam još nešto reći, ali se on vratio svom stolu i time pokazao da je intervju završen. Međutim, rekao je da ćemo se ponovo vidjeti za dva dana. U međuvremenu mi je dao par antikršćanskih knjiga i par primjeraka njegovog časopisa i rekao mi da to pročitam.

Ja sam održavao povremene posjete kršćanskoj četvrti gdje sam prvi put razgovarao sa kršćanskim propovjednikom i jedan dan sam nakon razgovora sa *maulvijem* otišao tamo. Dok sam išao niz usku prljavu ulicu do područja čistača, željno sam očekivao sastanak. Pastor mi je također obećao donijeti neke knjige. Niko me nije vidio kada sam skrenuo u dvorište i stigao sam upravo kada je slavljenje trebalo početi. Pastor me dočekao sa velikom ljubaznošću i ja sam sjedio sa kršćanima slušajući ovog dobrog čovjeka kako govori o Isusu Kristu kao Spasitelju koji voli i kao Prijatelju. Kao i uvijek dojmio me duh zajedništva i ljubav pastora. On je imao nekoliko svjetovnih kvalifikacija, ali s jednostavnom iskrenošću je propovijedao riječ Božju. Jednom mi je rekao: »Sine, ja nemam mnogo znanja, ali ono što znam o istini, to želim podijeliti.«

Nakon službe mi je dao da pročitam dvije knjige. Jedna se zvala *Mirza Ghulam Ahmed Qadiani je razotkriven*. Kratko smo porazgovarali o evanđelju i onda sam ja požurio kući.

Nisam gubio vrijeme nego sam sjeo i pročitao obje knjige bez prekidanja i kada sam podigao pogled, bilo je već kasno. Bio sam prilično zbunjen. Sve sumnje koje sam ja počeo imati o našem osnivaču ahmedijske sekte su izgledale istinite i nisam znao šta da mislim.

Po dogovoru, za par dana sam ponovo otišao da vidim Maulana Abul-Atta u njegovoj kancelariji i ovaj put s njim je sjedio još jedan čovjek, očigledno učena osoba. Također je tamo bilo još nekoliko drugih ljudi. Nakon što smo se pozdravili, ja sam počeo: »Gospodine, je li istina da je Mirza Ghulam Ahmed sebe zvao Bogom i izjavljivao da je on veći od Muhammeda?«

Čuvši ovo, *maulvi* je postao prilično uznemiren i uzvratilo mi je oštro: »Kakva je to glupost o kojoj pričaš?« Ipak, ja sam bio spreman za njega i odgovorio: »Ali, zar nije istina da je on u svojoj knjizi *Aina Kamalat Islam* napisao da je u viziji vidio da je on Bog i da je to povjerovao? On kaže da je on stvorio nebo i zemlju!« Sa sumnjom kako bi *maulvi* to mogao primiti, uzeo sam komad papira na kojem sam bio napisao referencu i dao mu ga. On ga je uzeo i pročitao.

»S jedne strane, gospodine,« rekao sam, »izgleda da je *Masih-Maud* govorio o sebi kao o Bogu, dok s druge strane on jasno tvrdi da je osoba koja je rođena od žene i ipak sebe naziva Bogom gora od preljubnika« (Nur-ul-Kur'an, 2.dio, str.12).

Dva starija čovjeka su se pogledala i jedan od njih me upitao: »Jesi li ti pročitao ove knjige sam?«

»Ne«, priznao sam.

»Onda, kako si saznao ove stvari? Da li ti je neko pomogao?«

Neki drugi dječaci mojih godina su bili u kancelariji i pomagali su oko pakovanja ahmedijskih časopisa u svežnjeve. Radoznali, nageli su se naprijed da čuju moj odgovor. Nije izgledalo dobro lagati i ja sam priznao da sam ove stvari pročitao u knjizi koju sam dobio od pastora, *Mirza Ghulam Ahmed Qadiani je razotkriven*.

»I ti vjeruješ knjizi koju ti je neki kršćanin dao?« Drugi starac je ljutito progovorio: »Dječaće, ako nastaviš s ovim uništićeš svoj život! Izgubićeš svoju religiju, a pored toga i svijet.«

Zahvalio sam mu za savjet i rekao čvrsto: »Gospodine, meni su potrebni odgovori i Maulvi Sahib je obećao da će mi dati vodstvo i zbog toga sam ovdje.«

Kada sam ovo rekao dvojica muškaraca su se malo smirila.

Maulana Abul-Atta je prihvatio argument.

»Masood, dobro je da si pročitao ove paragrafe koje si nam dao u njihovom kontekstu. Ja imam neke druge knjige za tebe, ali u međuvremenu, imaj na umu da je Mirza Ghulam sebe nazivao Bogom po nadahnuću i otkrivenju. Činjenica je da on nije bio Bog.«

Oklijevao je i ja sam osjetio da nije želio previše da govori u prisustvu ostalih mladića u slučaju da to ne oslabi njihovu vjeru. Dao mi je knjige koje sam uzeo protiv volje osjećajući još jednom da nisam primio nikakvu svjetlost, nikakvu pomoć i nikakav koristan savjet. Počeo sam se ljutiti na nevoljnost starješina da se suoče sa stvarnim teškoćama koje sam imao. Niko nije bio voljan da mi pomogne da nađem istinu. Oni su samo željeli da ja slijepo vjerujem u stvari kojima sam bio poučavan od djetinjstva. *Maulvi* mi je dao knjige i ja sam otišao.

Pokušao sam čitati te knjige koje sam dobio od *maulvija* i osjećao sam da je moja porodica bila uznemirena zbog mene, ali moj otac, ovaj put, nije rekao ništa. Možda je mislio da barem Masood čita ahmedijske knjige, da će me one možda ubijediti i da ću prestati sa svojim istraživanjima. U stvari, to je bilo beznadežno čitanje, ali sam ustrajao i za otprilike tri dana ih pročitao. Međutim, nastavio sam ih proučavati nekoliko mjeseci dok nije došlo vrijeme za ispite. i pored očevog protivljenja, ja sam se upisao na svjetovni fakultet i u to vrijeme približavao sam se kraju studija.

Kada su se ispiti završili otišao sam jedno veče da posjetim svog prijatelja pastora koji je dolazio u posjete kršćanima. On je živio u drugom selu i dolazio bi ovamo s vremena na vrijeme da propovijeda Riječ Božju u Rabwahskoj zajednici i da vodi njihove službe. To veče, dok sam se približavao *busteeji*, koloniji gdje su oni živjeli u svojim siromašnim kolibama, začuo sam metež ispred sebe. Razjarena gomila se kretala uokolo i rekli su mi da su neki ahmedijski mladići zgrabili propovjednika dok je išao sa autobuske stanice, pretukli ga na ulici i natjerali da se vrati u autobus, u svoje selo. Muškarci i žene koji su stajali tamo su bili veoma ljuti na mene, tvrdili su da se ovo dogodilo zbog mog interesa za kršćanstvo. Rečeno mi je da sam sramota za ahmedijsku zajednicu.

Ranije istoga dana, pozvali su moga oca u *Amoor-i-Amu* ministarstvo. Ovo je neslužbeno ministarstvo koje reguliše

ponašanje ahmedija. Iako je to nevladino ministarstvo, ono ima stvarnu silu nad društvenim životom ahmedijskih vjernika i niko to ne uzima olako. Intervju sa mojim ocem je bio kratak.

»Vaš sin je prekoračio granicu,« rekli su mu. »Otišao je predaleko u ovom ahmedijskom istraživanju i mi to nećemo podnositi više. Treba da mu kažete da, ako ne prestane sa svojim aktivnostima, biće jako ozbiljnih posljedica.«

Moj otac je bio bijesan. Te noći mi je pakosno rekao da je mom »prijatelju propovjedniku« bilo zapriječeno da uđe u Rabwah da služi čistačima. »To nije ispravno«, protestovao sam, ali moj otac se podrugljivo nasmijao i rekao: »Naše ruke su dovoljno duge da iskorijene i završe sa svakim odmetanjem.«

Osjetio sam iznenadni ubod straha, ali sam mu smiono odgovorio: »Oče, čak nas i muslimani nazivaju paganima, nevjernicima. Mi smo ti koji smo se odmetnuli, kažu oni. Mi smo napravili naše odvojene džamije i mi nemamo zajedništvo sa drugim muslimanima. Zar nije čudno da smo uzeli jednostavne stihove Kur'ana i Hadisa, tradicije koje su nam predane od početka i upotrijebili ih kako smo željeli? Kur'an nas uči da je prorok Isus uzašao na nebo, ali smo mi napravili objašnjenje da pokažemo da je on u stvari umro u Kashmiru i da se njegov grob može vidjeti tamo i danas. Prije smo vjerovali da je Muhammed bio posljednji prorok, ali danas mi vrednujemo *Hezrat Mesih-Mauda* (Mirza Ghulam Ahmed) iznad Muhammeda.

S jedne strane propovijedamo muslimanima i govorimo da je Ghulam Ahmed Mahdi veliki vođa očekivan stotinama godina i na ovaj način se nadamo da ćemo ih pridobiti za sebe. S druge strane kršćanima govorimo da je Mirza Ghulam Ahmed drugi Kristov dolazak. Čak i hindusima kažemo da je Mirza Ahmed njihov Krišna kojeg oni čekaju. Nekad smo imali iste ideje nadahnuća, otkrivenja, vizije i proročanstva; cijeli islam se slagao. Ali sada mi imamo naša značenja ovih stvari da bismo razjasnili ono što nikada nije moglo biti jasno!

Oče, šta sve ovo znači? Ja to ne mogu razumjeti, ali *želim* da razumijem. Ja moram znati istinu!«

Očevo lice je postalo crveno poput cigle i on je ustao sa stolice, prišao mi namjeravajući da pobaca sve knjige sa stola. Zaustavio se kada je vidio Kur'an i umjesto toga povukao je mene iz stolice i počeo da moju glavu udara od zid vičući na mene kao i obično: »Ti prljavo nečisto stvorenje! Danas te neću ostaviti na životu! Danas ću te vidjeti u paklu!«

U bolu sam se borio da pobjegnem vani. Došao sam do ulice, ali on me stigao. Prije nego što sam uspio da pobjegnem, uhvatio me za grlo i počeo snažno da stišće koliko god je mogao. Pokušao sam da vičem, da se izvučem iz tog zagušljivog zahvata, ali njegov stisak je bio kao od čelika.

Osjećao sam se kao dao da mi oči izlaze iz očnih šupljina i crvena svjetlost je počela treperiti ispred njih. Čuo sam svoju sestru, Džemilu, kako jako plače dok sam se ja borio. Očigledno, neki ljudi su čuli njeno vrištanje i vidjeli što se dešava. Jurnuli su da mi pomognu da se oslobodim od očevog razjarenog bijesa. Osjetio sam da je obruč oko grla popustio i pokušao sam pričati, ali sve što je moglo izaći iz njega je bilo promuklo šaptanje. Moje glasnice su privremeno bile oštećene.

Neki ljudi su me odveli u najbližu džamiju. Tamo sam sjeo na verandu, bosonog se tresući od zime i u šoku. Malo kasnije vođa tog područja, ahmedijski činovnik, je došao i počeo me savjetovati da se pomirim sa ocem i prestanem sa svojim istraživanjima. Drugi su upali u riječ i rekli da se oni slažu da se s tim mora prestati. Pomislio sam da ako je ovo cijena mojih proučavanja onda možda ona nisu bila vrijedna toga, ali nisam ništa rekao. U stvari, nisam mogao mnogo govoriti. Grlo me veoma boljelo i to je trajalo još neko vrijeme.

Na kraju su me poslali kući, ali otac me nije želio natrag. Još uvijek je bio bijesan na mene i tek kada sam ga zamolio za oprostenje i konačno obećao da ću prestati sa svojim istraživanjima,

protiv svoje volje se složio da uđem. Ustima sam pristao na njegove uslove, ali u srcu sam se osjećao usamljenim i praznim kao da me neko napustio. Bilo je kasno kada sam zaspao.

Nekoliko dana kasnije, 25. decembra 1968, je bio kršćanski praznik Božić. Toga dana ponovo sam vidio svog prijatelja Ahmeda. Bio je ljubazan i navaljivao je da pođem s njim njegovoj kući. Dok smo išli, šalio se sa mnom i blago me upitao da li sam dobio ikakav Božićni dar. U Pakistanu istog dana slavimo rođenje osnivača naše zemlje, Muhammeda Ali Jinaha. Kada smo stigli Ahmedovoj kući zatekli smo njegovog oca, ali mislim da je zbog mog proteklog ponašanja sada bio manje naklon prema meni i našavši neki izgovor izašao je. Ahmed i ja smo ostali sami, jer je njegova majka bila otišla u Rawalpindi kod kćerke koja se upravo bila porodila. Razgovarali smo i Ahmed me jednako savjetovao kao i drugi.

»Masood, okani se svog tvrdoglavog stava. Iz toga nikakvo dobro ne može izaći. Time samo činiš svoj život nesretnim.«

»Ja nisam tvrdoglav Ahmede. Ja moram imati odgovore. Ne želim pokrivalo od laži. Želim istinu i neću biti zadovoljan dok je ne dobijem. Ja želim da starješine znaju da nisu u pravu!«

Moj ponos je povrijedio Ahmeda i po prvi put je viknuo na mene: »Masood, prestani sa tom pričom. Jesi li izgubio svo poštovanje prema starješinama? Dobro je da si mi prijatelj, inače bih te prebio!«

Odjednom sam osjetio grižnju savjesti zbog toga što sam povrijedio svog prijatelja.

»Oprosti mi, Ahmede. Naše prijateljstvo nam ne smije dopustiti da budemo grubi jedan prema drugome. Radije te molim da mi pomogneš. Pomozi mi u mom istraživanju, brate.« Ja sam se zauzimao kod njega, ali Ahmed se nije složio.

»Ali obećao si ocu da nećeš vršiti nikakva istraživanja, zar ne?«

Klimnuo sam. »To je istina«, priznao sam, »ali bio sam prisiljen da to kažem. Nisam se složio voljno i nisam vezan time. Sad moje istraživanje mora biti tajno i želim da mi ti pomogneš.«

Ahmed je izgledao uplašen jer je znao šta bi se dogodilo kada bi ga uhvatili kako mi pomaže.

»Ne mogu ti pomoći, Masood. Ja jesam tvoj prijatelj, ali religija je veća od ovoga. Ja ti ne mogu dozvoliti da kažeš riječ protiv nje. Ali šta god da kažeš, moraćeš to dokazati.«

Iznervirao sam se zbog njegovog nedostatka hrabrosti.

»Daj mi olovku i papir!« zahtijevao sam. Dao mi je i ja sam izvukao listu pitanja koju sam imao sa sobom i napisao sam: »Ghulam Ahmed je učio da je Krist umro i da je njegov grob u Kashmiru.«

»Sada, Ahmede, mi muslimani vjerujemo da naš Prorok ne može praviti greške, ali Ghulam Ahmed jeste napravio greške u vezi s ovim. Pogledaj ovdje.«

Uzeo sam olovku i ponovo napisao:

1. Nakon izbjegavanja smrti na križu, Isus je otišao u Kashmir, tamo živio 80 godina i umro u svojoj 120. godini u Srinagaru. Ali, u jednoj od svojih ranih knjiga, *Azala-Auham*, on piše da je Isus vjerovatno umro u Palsetini (str. 473).
2. U *Tabligh-Risalet*, tom 8, se govori da je umro u 125. godini.
3. U *Tazkira Al-Shahadateen* je zapisano da je Isa, sin Merjemini, živio 120 godina poslije raspeća.

»Mirza Ghulam Ahmed je napisao ove tri stvari i sve tri su različite. Šta mi treba da vjerujemo: da je Bog zaboravan ili je to Ghulam Ahmed? Ima nešto još interesantnije, Ahmede. Isus je propovijedao u Jeruzalemu, Judeji i Samariji samo tri i po godine čineći čuda. Istorijske knjige su pune ovih izvještaja i čak i danas postoje mnogi dokazi njegovog života i službe tamo. Ali, zar ne misliš da je čudno da je, iako se pretpostavlja, on živio u ovom našem dijelu svijeta između 80. i 120. godine života i iako je propovijedao za to

vrijeme, nije bilo nikoga ko mu je vjerovao? Istraživanje pokazuje da grob u Kashmiru za koji se pretpostavlja da je Isusov u stvari nije njegov, nego princa Yuz Asefa! Šta ti misliš, Ahmede? Da li je on propovijedao poslije raspeća? Sve je to tako čudno.«

Zastao sam i Ahmed je izgledao zamišljen dok mi je govorio: »Masood, ispitaću ove stvari. Ali, nemam knjiga ovdje; moram ih uzeti iz biblioteke.«

Razgovarali smo dok se njegov otac nije vratio. Onda smo se pozdravili i ja sam otišao. Zauvijek ću žaliti što Ahmed nije održao svoju riječ i donio mi knjige iz biblioteke.

Zauzimanje stava

U septembru 1969, dogodilo se nešto što me prisililo da zauzmem stav. Gledajući sada unatrag zahvalan sam Bogu što nisam znao šta će se potom desiti. Da sam znao, ćutao bih.

To je bilo nakon jacije, posljednje molitve u džamiji u Rabwahu. Molitva se završila i slijedio je sastanak čija je tema bio Muhammedov život. Mnogi su ostali radi toga, također i ja.

Tu su bili i neki od gradskih vragolana, ali znao sam da su ostali samo da bi protraćili vrijeme. Primjetio sam da me s vremena na vrijeme posmatraju, pokazuju na mene i pitao sam se o čemu razgovaraju.

Ali već tada neko je uzeo riječ. Pošto je to bio otvoreni sastanak, mnogi ljudi, stari i mladi, izlazili su naprijed i govorili jedan za drugim. Posljednji govornik je bio bivši sunitski musliman, član jedne od dvije velike grane islama, koji je postao ahmedija. Doimao se impresivno dok je stajao tamo. Najprije je bio predstavljen i onda je počeo govoriti:

»Večeras smo vidjeli Muhammedov život iz nekoliko različitih uglova. Ja sad želim da pogledamo šta Tora, Zakon i Indžil, evanđelje, kažu o njemu.«

Uspravio sam se, veoma zainteresiran. Pitao sam se šta će ovaj čovjek reći. Na osnovu svog istraživanja, počeo sam vjerovati da *Indžil* nema ništa da kaže o Muhammedu!

Čovjek je sa sobom imao Bibliju i otvorio je Ponovljeni zakon, 18. poglavlje govoreći: »Bog je rekao Hezrat Musi (prorok Mojsije) da će podići Proroka među vama braćo koji je kao i vi. Ovdje piše: 'Podignut ću im proroka između njihove braće, kao što si ti. Staviti

ću svoje riječi u njegova usta, da im kaže sve što im zapovijedam' (Ponovljeni zakon 18:18). Taj prorok je Muhammed na kojem neka je mir«, izjavio je smjelo, »i o njemu je dato ovo proročanstvo. Muhammed je Ismaelov potomak, a Ismael je bio Isakov brat.«

Slušao sam, ali nevjerujući, jer ovo nije izgledalo ispravno. Čovjek je nastavio: »Mojsije i Muhammed su bili rođeni u idolopokloničkim zajednicama. Obojicu su rođaci ignorisali i nisu im vjerovali, a tek poslije su uvidjeli da su ovi bili istiniti proroci. Obojica su se selila sa svog zemljišta i borila protiv paganizma. Svijetu su donijeli Božji zakon u svojim rukama.«

Okrenuo je Novi zavjet u Bibliji.

»Hezrat Isa (prorok Isus) je također prorokovao o Muhammedu.«

Otvorio je evanđelje po Ivanu, 14. poglavlje, 16. stih: »A ja ću moliti Oca i On će vam dati drugoga Branitelja, da bude s vama zauvijek.«

Ja sam znao da kršćani uče da se ovi stihovi odnose na Svetog Duha, ali što je ovaj čovjek rekao je bilo poznato učenje među muslimanima. Nastavio je: »Dalje, zapisano je u 25. i 26. stihu istog poglavlja: 'To sam vam zborio dok sam boravio s vama. A Branitelj, Duh Sveti, koga će Otac poslati u moje ime, on će vas poučiti svemu i podsjetiti vas na sve što vam ja rekoh.'

Onda je Isus rekao u 15. poglavlju, 26. stih: 'Kada dođe Branitelj, koga ću vam poslati od Oca – Duh istine, koji od Oca izlazi – on će svjedočiti za mene.'«

Jasno, govornik je htio pokazati da je Sveti Duh bio Muhammed! Nastavio je citirati iz 16. poglavlja evanđelja po Ivanu čineći svoje argumente jačima, kako je on mislio, i ja sam se počeo veoma ljutiti zbog ove pogrešne upotrebe *Indžila*. Sjetio sam se očevog bijesa kada sam ga izazvao zbog nečasnog načina na koji ahmedije citiraju Pismo za svoje svrhe. Ali ipak sam i dalje slušao.

»Podsjetio bih vas, moja braćo, da su se ove istine ispunile u proroku Muhammedu, mir neka je na njemu. Muhammed je onaj koji nas podsjeća na sve stvari. On je u Kur'anu podsjetio na sve istine koje se tiču Isusa, njegovog života i smrti, da je rođen

od djevice Marije i da je činio čuda. On nas je podsjetio na istinita stanja kršćana i Jevreja; citirao je sve važne proroke od Adamovog do svog vremena. On nas je zaista uveo u istinu. Naš Prorok nam je dao veoma dobar zakon za naše živote!»

Da je stao na ovome, to bi bilo više nego dovoljno, ali nije! Počeo je govoriti da nisu postojala samo istinita proroštva o Muhammedu nego također i o Mirzi Ghulam Ahmedu, osnivaču ahmedijske sekte. Rekao je veoma jasno: »Drugi Kristov dolazak je ispunjen u Mirzi Ghulam Ahmedu. On je *Mahdi-Maood*, veliki vođa, *Mesih-Maood*, obećani Mesija. On je bit svih proroka i objavio nam se u ovim posljednjim danima s vječnom porukom mira i sigurnosti za sve nas!« Rekavši ovo sjeo je.

Slušajući ovaj nevjerovatni niz izmišljotina, osjećao sam kako mi krv udara u venama. »Kakvo smeće!« rekao sam sebi, a moje srce se radovalo zato što sam znao da je to bila glupost. Osjetio sam kao da me neko tjera da govorim. »Masood, ustani! Vrijeme je da kažeš o onome što znaš da je istina. Govori ili u protivnom tvoj um i srce to neće moći podnijeti!« Ovaj glas je bio tako stvaran i nejasno, u pozadini, čuo sam vođu kako govori: »Ima li još neko ko bi se želio obratiti skupu?«

Možda je on mene lično pozivao! Dok je ovo govorio čuo sam mrmljanje u gomili i izgledao je kao neko ko osjeća da je možda bio rekao nešto nemudro. Ali već tada ja sam bio na svojim nogama. Bilo je isto kao da mi je neko – možda onaj isti »neko« ko mi je govorio – stavio svoje ruke ispod laktova i podigao me. Pažljivo sam prošao do mjesta gdje su se govornici obraćali grupi. Kada sam prolazio pored čovjeka koji je upravo završio s govorom, zamolio sam da posudim njegovu Bibliju na koju se pozivao i on mi ju je učtivo dao. Osjetio sam da su oči sviju bile uprte u mene. Vođa je sjedio s jedne strane; očima sam preletio cijelu grupu i počeo da govorim. Bilo je kao da je druga sila preuzela moj jezik u tom trenutku i nikada neću zaboraviti stvari koje su bile rečene kroz mene toga dana.

»Uvaženi slušaoci. Svaki dan se suočavamo sa novim iskustvima i učimo nove stvari. Možda ćete i danas čuti nešto što je novo za vas. Upravo smo čuli ovog gospodina i izgleda da on kaže da vjeruje u Bibliju koju je citirao i da vjeruje da se ona nije promijenila iako muslimani i ahmedije kažu da jeste.«

Zaustavio sam se i pogledao u Bibliju koju sam držao. Bio sam svjestan da sam govorio stvari koje grupi nisu zvučale dobro. Znao sam da će pomisliti da ja, mladić od samo osamnaest, nemam prava da govorim takve stvari, posebno ne u javnosti. Ali, nastavio sam: »Moram pitati gospodina da ako je istina, kao što on kaže, da Ponovljeni zakon 18:18 zaista govori o Muhammedu, kako su onda ljudi u Kristovom vremenu pokazivali na Isusa kao na ispunjenje ovih stihova? Ivan 1:45 jasno kaže: 'Filip nađe Natanaela i rekne mu: »Našli smo onoga o kome je Mojsije pisao u Zakonu, a i Proroci: Isusa, sina Josipova, iz Nazareta.«' Ljudi Kristovog vremena kažu, kada su vidjeli njegova čuda: 'Ovo je uistinu Prorok, Onaj koji ima doći na svijet' (Ivan 6:14). U Djelima apostolskim, Stefan i Pavle su naglasili isto proročanstvo kada su govorili o Kristu. Isus je o sebi govorio na ovaj način: 'Jer kad biste vjerovali Mojsiju, i meni biste vjerovali, jer je on pisao o meni' (Ivan 5:46).«

Dok sam gledao u one koji su slušali, izgledalo mi je kao da su sve oči bile neprijateljske, ali unutrašnji poriv je bio snažan.

»Sada smo došli do pretpostavljene sličnosti između Mojsija i Muhammeda. Čuli smo neke činjenice, ali ne sve. Na primjer, u Mojsijevo vrijeme egipatski kralj je ubijao hebrejsku djecu, a da li se ovo dogodilo u Muhammedovo vrijeme? Ne, nije. Mojsije je razgovarao s Bogom i dat mu je naziv *Kelim ul Allah*, onaj koji govori s Bogom (Sura 19, stih 52; Sura 4, stih 164). Braćo, Kur'an kaže da je Muhammed primio poruke od Boga kroz posredništvo arhanđela Gabriela. Dalje, prorok Mojsije je činio čuda, ali prorok Muhammed nije. Ja bih čak rekao da oni koji tvrde da je Muhammed činio čuda govore da Kur'an laže! Jer, zar nije istina da Kur'an ne spominje bilo kakvu mogućnost da je Muhammed činio čuda?

A sada, šta je sa evanđeljem po Ivanu iz kojeg je upravo ‘pokazano’ da je Muhammed Duh Sveti koji je obećan od Isusa? Istina je, zar ne, da u našim knjigama Mirza Ghulam Ahmed ukazuje na sebe kao na Svetog Duha? Upravo ovdje imamo kontradikciju. Ali u međuvremenu, šta ovaj stih, Ivan 14:16, zaista znači? Ko je ovaj ‘drugi Branitelj’?

Kao prvo, kako mi možemo prihvatiti ovaj stih pošto se on jasno odnosi na Boga kao Oca? Mi se protivimo ovoj doktrini o Bogu kao Ocu, pa kako onda uopšte možemo prihvatiti ovaj stih?

Drugo, koji je stvarni značaj ove Isusove izjave? Jasno, Isus je toliko bitan da, kada se *on* moli Ocu, Otac će kao odgovor dati Svetog Duha. Mi muslimani kažemo da je prorok Muhammed veći od Isusa, ali da li je Muhammed mogao moliti ovakvu molitvu? Isus je bio jasan kada je rekao: ‘Ako ne odem, neće doći k vama Branitelj. Ako pak odem, poslat ću ga k vama.’ Ovo nalazimo u Ivanu 16:7.«

Listao sam stranice evanđelja dok sam išao dalje. Bio sam siguran da je to bio Bog koji me podsjećao na ove stihove!

»Dalje, u Ivanu 14:16 kaže da će Sveti Duh doći ‘da bude s vama zauvijek’. Sigurno ovo znači upravo ono što i piše, naime da će Sveti Duh živjeti vječno sa nama. Može li se ovo uistinu primijeniti na Muhammeda? On je živio u ovom očajnom i grešnom svijetu šezdeset i dvije godine! Kako bilo ko može pomisliti da su šezdeset i dvije godine vječnost?«

Neki ljudi u dvorištu džamije su se z gledali. Znao sam šta misle o meni. Mogao sam primjetiti mržnju na licima nekih od njih, dok su drugi nervozno strugali nogama. Ali ja sam se nadao da je bar neko razmišljao o ovim stvarima, pa sam nastavio: »Molim vas obratite pažnju na stih iz Ivana 16:13 gdje se kaže o Svetom Duhu da ‘neće zboriti sam od sebe, nego će zboriti o onome što čuje.’ Možda bi ovo moglo upućivati na Muhammeda, jer istina je da je on govorio ono što mu je dato s neba, ali šta sa sljedećom istinom? ‘On će me proslaviti, jer će od mojega uzimati.’ Sada,

ako je ovo istina moramo zaključiti da je Bog Krist ili da je Krist Bog. Ove riječi to jasno pokazuju. Ali za nas je ovo sigurno totalno nemoguće. To je veoma loša misao koju jedan musliman uopšte može imati! Međutim, ako Krist nije Bog, kako je moguće za Svetog Duha da bude Muhammed? Ako mi to kažemo, onda isto tako moramo vjerovati da je Kur'an dat Muhammedu od Krista i da je Krist Bog!

Ako smo i dalje neuvjereni, šta pravimo od Svetog Duha o kome je govoreno u Djelima apostolskim? Jedan Isusov učenik po imenu Petar je tri puta zanijekao da čak i poznaje Isusa, ali kada je sila Svetog Duha sišla na ovog čovjeka, govorio je sa velikom hrabrošću i sminošću masi ljudi: 'Izraelci, poslušajte ove riječi: Isusa Nazarećanina, čovjeka koji je među vama od Boga potvrđen silnim djelima, čudesima i znamenjima – što ih Bog učini po njemu među vama – kao što i sami znate... njega... vi smaknuste rukama bezakonika razapevši ga... neka dakle sav dom Izraelov pouzdano zna da je Bog toga Isusa, koga vi raspeste, učinio i Gospodom i Kristom!' (Djela 2:22,23,36).«

Bio sam zadivljen hrabrošću sa kojom sam čitao ove žestoke riječi. Dok sam držao knjigu iz koje sam ih čitao, bio sam veoma svjestan Božje sile koja je bila prisutna u džamiji to večer. Zadržao sam dah za trenutak. Koje bi druge snažne riječi slijedile? Osjetio sam da moram reći još jednu konačnu stvar: »Nakon što smo čuli ove stvari, braćo, zašto da slušamo pogrešna učenja i debate u kojima nema istine?«

Da sam se zaustavio ovdje, vjerujem da bi bilo najbolje, ali nisam. Osjećao sam se velikom osobom i u svom srcu sam bio ponosan što je Bog bio sa mnom. Mlad i luckast, naduven ovim ponosom, nastavio sam govoriti nepromišljeno napadajući ideju da je Ghulam Ahmed bio Mesija ili Krist.

»Kakva je istina u koju treba da vjerujemo? Čuo sam da je rečeno da je naš osnivač, Mirza Ghulam Ahmed, došao u Kristovom obličju. Ako je to tako, onda, gospodo, usuđujem se pitati šta se dogodilo

sa zakonima pomenutim u Bibliji? Kristovi učenici su prorekli da će se, kada Isus dođe, nebesa raspasti s velikom bukom i počela će se u ognju rastopiti. Na drugom mjestu je zapisano kako je jedan učenik rekao: 'Gle, dolazi s oblacima i gledat će ga svako oko.'

Očigledno postoji veoma malo ljudi u svijetu koji znaju Mirzu Ghulam Ahmeda. Prema nama ahmedijama, on je trebalo da dovede sve kršćane da postanu muslimani prije nego što je umro. Ali, da li se to dogodilo?

Pitam vas ponovo, kakva *je* istina koju treba da vjerujemo...?»

Uhvatila me jeza. U svom srcu sam osjećao drhatvicu od straha i glas u meni je rekao: »Masood, stani! Sjedi!«

Noge su mi se tresle i pokušao sam ponovo da govorim. Nejasno sam vidio komešanje među gomilom i onda sam vidio oca kako ide prema meni. Snažno me udario šakom i pao sam na zemlju. Iznad mene su se ljudi gurali da bi me udarili. Milosno, tama me opkoljavala i onesvijestio sam se.

Bijeg!

Osvijestio sam se u krevetu u lokalnoj bolnici. Gledajući unezvjereno uokolo, vidio sam druge pacijente u krevetu i znao sam da sam bio na opštem odjelu. Pokušao sam se dignuti, ali nisam mogao ni da se pomaknem. Mogao sam čuti saobraćaj napolju na glavnoj cesti. Osjećao sam se slabim kao novorođenče.

Ušla je sestra noseći injekcionu špricu. Nije rekla ništa, samo mi je dala injekciju i nakon par trenutaka izgledalo mi je kao da lebdim u zraku! Mora da sam tada zaspao, jer kada sam ponovo otvorio oči, moj prijatelj Ahmed je stajao kraj kreveta gledajući me ozbiljno. S njim su bila još dvojica mladića. Pokušao sam se nasmiješiti Ahmedu, ali nije mi baš najbolje uspjelo, jer sam se još uvijek osjećao slabo i vrtoglavo. Jedan od ove dvojice se glasno nasmijao i podrugljivo rekao: »Bolje mu je da ne bude tako smion sljedeći put, pošto sada vidi dokle ga je dovela njegova naglost!«

Drugi je klimnuo i kazao: »On je veliki čovjek, kažem vam. Dva dana od njegove 'nesreće' i još uvijek je živ iako privezan za krevet.«

Na osnovu ovoga sam znao da mora da je bio treći dan otkako sam u bolnici.

Ahmed im je pokazao da izađu tako da bismo mi mogli razgovarati. Konačno su otišli i on je sjeo na stolicu pokraj mog kreveta i iskreno mi rekao: »Masood, zašto ovako zagorčavaš svoju budućnost? Ne samo da ćeš ti biti oštećen zbog ove tvoje gluposti nego i tvoja porodica također. Misli na njih, Masood. Još uvijek ima vremena da ovome staneš u kraj. Zašto ne priznaš da nisi bio u pravu, da si preneglio i da si voljan ispraviti stvari u Rabwahu. Prihvati pravi put, brate i sve će biti dobro za tebe.«

Čuvši njegove riječi i vidjevši njegovu ljubav prema meni osjećao sam se tužnim. Pomogao mi je da se uspravim u krevetu i oči su mi se ispunile suzama dok sam mu govorio: »Ahmede, da li me i ti smatraš lažovom? Zašto si ti, od svih ljudi, postao moj neprijatelj? Ja ne razumijem šta radim! Osjećam da mi neko govori da kažem ove stvari, Ahmede. Ja to osjećam unutra, u sebi i ja moram govoriti.« Ahmed se namrštio kao da opominje: »Masood, ti si lažov. Taj neko je od tijela i krvi i ti to znaš! Neko te je poučio da kažeš ove stvari protiv nas, zar ne?«

Uprkos njegovim riječima, znao sam da on za mene ima najbolje namjere u svom srcu. Izgledao je zabrinuto ne vjerujući mojim riječima. Pokušao sam ponovo da objasnim.

»Ahmede, kada sam govorio tamo u džamiji poslušan ovome glasu u meni, svi su slušali. Bili su potpuno tihi. Ti to znaš. Ali, čim sam dodao svoje riječi i govorio ono što sam govorio, malo prije nego što su me pretukli, izgubio sam! Izgubio sam mir u svom srcu, mir uma – i oni su me pretukli Ahmede!«

Pogledao sam ga s nadom. Želio sam da me on razumije, ali mi je samo ljutito odgovorio nakon što je skočio sa stolice: »Sada stvarno vjerujem da si lud. Doktor je u pravu. Ti treba da ideš u mentalnu bolnicu.«

Okrenuo se, ne pozdravivši se sa mnom i izašao bijesan.

Iznenadilo me što je tako otišao, ali još više me uznemirilo njegovo pozivanje na doktora. Da li me doktor smatrao ludim? Bilo mi je jako neugodno i imao sam težak osjećaj da će se nešto dogoditi. Uhvatio sam se za čaršaf sa strahom, plaćuci tiho i pitajući se šta će biti od mene, previše uzrujan da bih se molio.

Za par trenutaka došla je sestra da mi izmjeri puls. Okrećući glavu prema vratima tako da niko nije mogao ući neopažen, rekla je polako i jasno: »Pazi! Nemoj jesti nikakvu hranu koju ti donesu. Noćas u tri sata otiđi u toalet. Tamo ćeš naći svoju odjeću. Obuci je i bježi. Nemoj ostati ovdje.«

Otišla je, a ja sam ostao bez daha i trenutačno sam zaboravio sve Ahmedove uvredljive riječi. Šta je ona rekla? Šta bi mi se moglo dogoditi? Tada sam se molio za Božju pomoć i ležao uznemiren. Sati su sporo prolazili toga dana.

Ko je bila ova djevojka? Samo obična sestra? Dok sam ležao u krevetu mnogo sam razmišljao o njenom čudnom upozorenju i shvatio sam da je sigurno govorila istinu. Ta misao me za trenutak ostavila bez daha. Kako je ona mogla znati? Mora da ju je Bog poslao. Poslao je ovog »anđela« da me upozori!

To veče donijeli su mi da jedem. Pogledao sam na hranu sumnjičavo. Bio sam gladan, ali u mojim ušima je odzvanjalo upozorenje: »Nemoj jesti nikakvu hranu koju ti donesu.« Ponovo sam pogledao. Da li bi oni zaista pokušali da me otruju? Znao sam da nije nepoznato da izdajnici budu ubijeni na ovaj ili onaj način. Da li je zaista bilo istina da sam se odrekao svog nasljeđa? Nije mi bilo potpuno jasno *šta* vjerujem. Krišom sam sastrugao hranu u plastičnu vrećicu, stavio je u ladicu i molio se. Iznova i iznova sam molio Boga da me zaštiti. Iz sjećanja sam recitovao mnoge sure Kur'ana. Svaki minut je izgledao kao sat i kada bi bilo ko došao do vrata da me pogleda, pretvarao sam se da spavam.

Noć je izgledala beskrajna. Na odjelu se nalazila mala lampa tako da su nas sestre u noćnoj smjeni mogle pregledati sve u istoj sobi. Oko tri sata ujutro vrata su se tiho otvorila i neko me pozvao, nježno. Iskliznuo sam iz kreveta, srce mi je glasno lupalo i na prstima sam izašao kroz vrata i otišao do toaleta. Ušao sam, pronašao svoju odjeću, košulju i pantalone koje sam nosio kad sam bio napadnut i obukao se.

Kada sam izašao moj »anđeo« je čekao i žurno je rekla: »Ako odeš s druge strane vrta moći ćeš se popeti na zid i preskočiti. Nećeš se povrijediti. Oko 4:30 proći će autobus i odvesti te u Lyallpur. Odatle uzmi drugi autobus za Lahor. Adresa na koju možeš otići i biti siguran je u tvom džepu. Tu sam ti stavila i nešto novca

također. Moja majka živi tamo i ona će ti pomoći. Napisala sam joj pismo i sve objasnila. Daj joj ga čim stigneš.»

Bio sam zapanjen i zbunjen zbog svega ovoga. Izgledalo je kao nešto iz mojih dječaćkih avanturističkih priča! Pitao sam se zašto mi ova djevojka pomaže. Zašto bi se ona brinula za mene? Više nego ikad sam bio siguran da ju je Bog poslao u pravo vrijeme i zahvalio sam joj mučajući.

Pitao sam je: »Zašto ovo radiš?«

Rekla je brzo: »Ovo nije vrijeme za postavljanje pitanja! Ti si u opasnosti. Jutros je došao visoki službenik i čula sam ga kako govori doktoru da treba da budeš ubijen.«

Njene oči su zasvjetlucale od suza i rekla je nešto čudno: »Na ovaj način ćeš, moj brate, živjeti. Nek se Bog pobrine za tebe!«

Nestala je prije nego što sam imao vremena da joj zahvalim. Izmilio sam se iz hodnika i, srećom, niko me nije čuo. Potom sam se našao u vrtu i pažljivo sam prešao preko travnjaka. Bolnički stražar je sjedio na tronošcu blizu kapije u polusnu, ali žbunje me štitilo od njegovog pogleda. Među nama je postojala šala da ljudi iz obezbjeđenja obično bezbrižno spavaju i ovaj put mi je bilo drago što me on nije čuo. Mogao sam napraviti sjenu na niskom zidu iza šiblja ispred mene, pa sam ga brzo zaobišao i spotaknuo se u gomilu smeća, ali nisam oklijevao. Bacio sam pogled – stražar je još uvijek spavao i ja sam se popeo na zid. Pogledao sam dole, za trenutak sa strahom, ali u tom momentu pas je zalajao i ja sam skočio uplašen da me mogu vidjeti na zidu. Dočekao sam se teško u nekom smeću na prašnjavom putu, stopu udaljenom od zida. Komadići stakla su mi isjekli ruke, ali izgleda da sam skočio na veliki karton, koji je spriječio da se moja odjeća još više isprlja nego što je već bila. Uspravio sam se i otrčao do najbliže velike sjene da se sakrijem, ali niko nije vikao i bio sam siguran.

Nakon par minuta krenuo sam pješke prema Chiniotu udaljenom pet milja duž glavnog puta.

Nije bilo mjeseca da mi osvjetljava put dok sam išao. Mogao sam razabrati prilike drugih pandžabijskih stražara obučenih u njihovu *salwar kamiz* »uniformu«. Većina ih je nosila *lathis*, vrstu noćne palice kojom su mogli tući uljeze, ali izgleda da je samo nekolicina trebala da ih upotrijebi! Većina ih je izgledala kao da spavaju i sve je bilo tiho dok su moja stopala mekano upadala u prašinu na putu. Stjenoviti brežuljci oko Rabwaha su bili zaodjenuti tamom i pitao sam se bespomoćno da li ću se ikada ovdje moći vratiti bezbjedno. Noć je bila hladna nakon dnevne vrućine i u bilo koje drugo vrijeme ja bih možda uživao u večernjoj šetnji, ali ne i to več.

Bojao sam se. Bio sam siguran da, kad bi me uhvatili kako bježim, sigurno ubili. Razmišljajući o ovome, počeo sam da trčim uznemiren sve dok nisam ostavio Rabwah iza sebe i trčao sam do iscrpljenosti. U bolnici sam malo oslabio i tada mi je bilo žao što nisam krenuo autobusom. Ali, što sam više razmišljao o planu medicinske sestre, sve manje sam bio siguran da bi autobus bio bezbjedan i odlučio sam da ovako nastavim za Chiniot znajući da tu ujutro mogu uhvatiti voz za Lahor. Ponovo, »neko« u mom srcu me tjerao da tako postupim i osjećao sam kako u meni raste mir čak i dok sam žurio niz prašnjavi put.

Rano ujutro, poslije otprilike sat vremena, stigao sam do željezničke stanice. Iznad ulaza u stanicu dočekalo me ime »Chiniot«. Mala zgrada je već bila poput osinjaka od aktivnosti. Ljudi su pili vrući slatki čaj. Kažu da u Pakistanu željezničke stanice nikada ne spavaju i to je istina. Stao sam u red i kupio kartu za sedmosatno putovanje do Lahora; onda sam ušao u voz koji je čekao. Za nekoliko minuta mašina je zapištala i počeli smo se polako kretati prema Lahoru.

Voz je bio prepun i čak su i prolazi bili ispunjeni gomilom. Međutim, to meni nije smetalo, jer sam među gomilom bio sigurniji, anonimniji. Nakon jedne ili dvije stanice gužva se smanjila i mogao sam sjesti. Ljudi su izašli da protegnu noge i da kupe nešto za

doručak. Neki *kuliji*, ili nosači, su se gurali kroz gomilu vičući, dok su nosili teške prtljage. Zbog uzbuđenja nisam bio gladan, iako nisam jeo veoma dugo, ali sam kupio čaj. Vruća tečnost, slatka kao med, dobro je prijala tog hladnog jutra. Uzbuđenje od prethodne noći je izgledalo daleko i osjećao sam se depresivno i usamljeno. Ali nisam bio sam...

Posegao sam u svoj džep da uzmem pismo koje mi je medicinska sestra dala. Polako sam ga okrenuo i pročitao adresu: Nisbet ulica, Lahor. Koverta nije bila zalijepljena pa sam, radoznao da vidim šta je napisala o meni, otvorio pismo i pročitao ga. Svojoj majci je pisala da sam imao brojne probleme koji su me natjerali da napustim Rabwah za neko vrijeme. Zamolila je majku da se pobrine za mene i pošalje me kod jednog od njenih rođaka gdje bih bio zbrinut. Rekla je da će pisati ponovo i preporučila me njezi svoje majke.

Pismo sam pažljivo savio i vratio ga u kovertu. Laknulo mi je nakon što sam ga pročitao, siguran da se Bog brine za mene. Napolju mi je seoski predio, ozelenio poslije kiša, izgledao kao raj i željno sam iščekivao da stignem u Lahor.

Poslije nekoliko sati ušli smo u glavnu željezničku stanicu u Lahoru. Polako sam izašao iz duge niske zgrade nošen gomilom i onda sam unajmio *tangu*, konjska kola, uobičajeni oblik transporta u našoj zemlji. Vozač me upitao kuda želim da idem. Posegao sam u džep da provjerim adresu i srce mi se sledilo. Koverat i novac koje mi je djevojka dala su nestali! Neko me pokrao, vjerovatno u gomili na stanici. Naljutio sam se na samog sebe što sam bio tako nemaran, ali ništa nisam mogao da uradim.

Rekao sam *tangawali*, vozaču, da je moj novac ukraden. Iznenadujuće, on je bio veoma suosjećajan i ponudio se da me odveze do Nisbet ulice. Srećom sam zapamtio dio adrese, pa sam mu mogao reći kuda da me vozi. Nije se pojavio nijedan putnik koji bi sa mnom podijelio vožnju i tako mu platio za trud, pa je on lagano zamahnuo uzdima iznad leđa svog konja i otišli smo.

Odveo me pravo do Nisbet ulice i ostavio tamo. Bio sam mu veoma zahvalan za njegovu ljubaznost. Još jednom je izgledalo da se neko brinuo za mene i prošaptao sam kratku molitvu zahvale.

Bilo me stid raspitivati se za dom te žene. To nije bio običaj u Pakistanu. Da se radilo o muškarcu, mogao sam pitati trgovce duž puta. Ipak, nisam mogao smisliti nijedan drugi način da dođem do te žene, pa sam se natjerao da pitam za nju.

Izgledalo je kao da je uopšte niko nije poznavao. Stajao sam na putu pitajući se šta da radim. Onda, idući niz put malo dalje došao sam do velike raskrsnice poznate pod nazivom *Laxmi Chowk*. Cijelo područje je bilo pretrpano plakatima koji su reklamirali sve vrste filmova. Pakistan i Indija su dva najveća korisnika filmova u svijetu i ovo područje je bilo centar filmske industrije u Lahoru. Grad je bio poznat po svojim studijima i mnogi mladi ljudi su bježali od kuće i u tajnosti dolazili ovamo, nadajući se da će moći glumiti u nekim filmovima. Kina su bila svuda uokolo, a restorana je bilo više nego što sam ja ikada u svom životu vidio! Gužva me gušila, pa sam skrenuo sa pločnika pretrpanog ljudima koji su se žurili u svim pravcima i zamalo da me udario auto. Skočio sam natrag na pješačku stazu, direktno na jednog momka. On je nosio tacnu sa čajnikom i šoljama. Kada sam udario u njega, spotakao se i ispustio tacnu a porculan se smrskao!

Osjećao sam se užasno. Počeo je da mi psuje ljutito na pandžabi jeziku i tražio mi pet rupija za odštetu. Osjećao sam se potpuno bespomoćno, jer nisam imao novca. Kao što to obično biva kada se desi nezgoda, ljudi su se brzo skupili oko nas. Mogao sam vidjeti da su se neki od njih pitali hoće li biti tuče, ali ja se nisam želio raspravljati. Bio sam kriv i, veoma postišđen, rekao sam: »Ja nemam novca uopšte. Možeš me pretražiti ako želiš, ali nećeš naći nijedan pais, ni najmanji novčić.«

Jedan starac iza mene je promrmljao: »Svi oni govore isto, ovi mladi ljudi bez porijekla koji dolaze u grad nadajući se da će naći posao na filmu, nadajući se da će postati glumci. Pretpostavljam da je i on jedan od njih.«

Moje uši su gorjele. On je malo znao o istini, ali ga ja nisam pokušavao ubijediti da sam pobjegao zato što je moj život bio u opasnosti. Umjesto toga rekao sam momku: »Hej, žao mi je zbog šolja. Zašto me ne povedeš sa sobom do restorana gdje radiš, ja mogu raditi također. Na taj način mogu zaraditi novac da ti platim za razbijeno posuđe.«

Ćutao je za trenutak i onda je klimnuo. Mislim da je shvatio da on ne bi mogao sam da plati za to.

»Hajde«, rekao je, i ja sam otišao s njim.

Rekao mi je da se zove Faruk. Izgledao je ljubazno i osjećao sam da bi on mogao biti dobar prijatelj. Bio je otprilike mojih godina. Odveo me do vlasnika restorana koji je sjedio za svojim stolom pored vrata brojeći novac. To je bio mali restoran, kao i mnogi u blizini, gdje se uglavnom prodavao čaj, na licu mjesta i po narudžbi. Momci poput Faruka su se nalazili svuda uokolo noseći tacne sa šoljama čaja do različitih poslovnica i kancelarija. Svako je pio čaj u svako doba i to je bio unosan posao. Momci su mogli dobiti neku malu plaću, ali bi više zaradili od bakšiša za čaj koji su nosili mušterijama van restorana. Oni obično nisu bili nesretni, ali njihov rad je bio težak, a sati dugi.

Čovjek je podigao pogled sa svojih hrpa novca i buljio u mene dok mu je Faruk pričao o nezgodi. Kada je ovaj završio rekao je oštro: »Znači i ti, eh? Pobjegao si od kuće zato što si se zaljubio u filmsku heroinu! Koja ti se sviđa?«

Postidio sam se, jer ništa od onoga što je on rekao nije bilo u mom srcu. Ćutao sam, a onda je on grubo rekao: »Odvedi ga da pere suđe sa ostalim momcima.«

Otpustio me pokretom ruke. Faruk me odveo do kuhinje i pridružio sam se pranju velikih gomila posuđa. Bio sam naviknut da pomažem u ovom poslu već godinama, još od djetinjstva, ali taj dan... taj dan sam osjećao kako mi se oči pune suzama i nestrpljivo sam ih obrisao rukom. Ali ne prije nego me Faruk vidio kako to činim.

Kasnije te večeri, kada je skoro bilo vrijeme da se restoran zatvori, počeo sam razmišljati gdje bih mogao prespavati te noći. Izgledalo je beznadežno dalje tražiti ženu u Nisbet ulici i pitao sam se utučeno da li će medicinska sestra u Rabwahu misliti da se jednostavno nisam htio mučiti da idem do njene majke ili da nisam cijenio njenu ljubaznost. Ova pomisao me rastužila. Kada sam s mukom izašao napolje u noć, Faruk me stigao i išao pored mene.

»Imaš li gdje prespavati večeras?«

Odmahnuo sam glavom osjećajući se veoma žalosno.

»Onda me slijedi«, naredio mi je i krenuo živahno prema parku. Imao je prirodni autoritet i ponovo sam se pitao koja je njegova pozadina, odakle dolazi? Krenuo sam za njim.

Ušli smo u park, poznati *Lawrence Gardens*, i sjeli na jednu klupu. Rekao mi je, na moje iznenađenje, da je to njegova klupa. On ju je unajmio da na njoj spava!

»Večeras«, rekao je velikodušno, »ćemo je dijeliti. Možeš imati jednu polovinu, a ja ću drugu!«

Bio sam veoma sretan zbog njegove velikodušne pomisli i toplo sam mu zahvalio. Posmatrao sam ga dok je otvarao papirnu vrećicu i vadio neke sitne komadiće hrane koje je pažljivo postavio na klupu. Način na koji je postavljao hranu mi je rekao prilično mnogo o njemu i poslije mi je potvrdio da potiče iz bogate porodice iz južnog grada Karachija. Karachi, najveći grad u Pakistanu, nekih 800 milja jugozapadno od Lahora je izgledao daleko kao mjesec!

Faruk je bio pravi gospodin! Oskudno jelo koje smo podijelili te noći pod zvijezdama je učinilo mnogo da moj stomak bude ispunjen i čak više, prazno mjesto u mom srcu koje sam osjećao otkada sam pobjegao iz Rabwaha. Još jednom sam osjećao da je Bog znao sve o meni. Sigurno je on, pomislio sam, providio mog novog prijatelja koji se pobrinuo za mene te noći. Faruk mi je ukratko ispričao svoju priču. Sin jedne bogate porodice, došao u Lahor bez dozvole svojih roditelja da tu pokuša da dobije mjesto u svijetu filma. To nije uspjelo, kao ni mnogima poput njega, i ostao je bez ijednog

novčića. Izgledao je veoma nesretno dok mi je pričao svoju priču i siguran sam da mu je bilo veoma teško prati posuđe i služiti čaj. Nije znao šta budućnost nosi za njega, ništa više nego što sam ja znao za sebe. Kao i ja toga jutra, i on je zaplakao dok je govorio.

Razgovarali smo do kasno u noć o mnogim stvarima. Faruk, koji je bio tako ljutit prema meni toga jutra, postao je moj iskreni prijatelj. Razmišljao sam mnogo dok je govorio i kao i mnogo puta ranije, postao sam toliko ljut na slijepu vjeru koja je držala nas mlade ljude u paklu! Naše starješine su samo željele da održe svoje tradicije; oni nisu imali nikakvu želju za istinom. Nisu bili otvoreni ni prema Bogu ni prema ljudima! A svi smo mi bili svezani ovim sistemom razmišljanja i djelovanja. Zašto se, mislio sam bijesno, ljudi žene i rađaju djecu samo da bi ih učinili nesretnima! Život je za mlade bio veoma težak. Kada sam Faruku govorio o ovim stvarima on se uglavnom složio, ali je uporno tvrdio da ne želi da živi bez ljubavi svojih roditelja. Upitao sam ga zašto se ne vrati u Karachi. Za trenutak je zastao i rekao: »Ako se vratim, Masood, da li bi ti krenuo sa mnom?«

Njegova ponuda me dotakla, ali sve što sam mogao smisliti da kažem, bilo je: »Ja nikada nisam bio u Karachiju. Gdje bih živio?«

Faruk je tvrdio da to nije problem i na kraju sam se složio da, ako on odluči da se vrati u Karachi, onda ću i ja poći s njim.

Iako ne znam kada smo zaspali, mora da su bili rani sati novoga dana. Zaspali smo šćućureni na klupi dijeleći mali prostor. U neko doba noći stražar je došao sa svojim *lathijem*, palicom i probudio nas. Faruk mu je dao jedan novčić od 50 paisa i kad je stražar pokazao na mene dao mu je i drugi. Čovjek je stavio novčiće u džep i otišao do druge klupe ponavljajući istu proceduru sa drugim čovjekom. Shvatio sam da je ovo plaćanje bilo bakšiš, mito da nam dopusti da spavamo na klupi! Ovakve stvari su sasvim normalne u mjestima gdje su plaće male. To je jedini način na koji ljudi mogu nadopuniti svoje prihode. Sa zahvalnošću sam ponovo utonuo u san...

Oko mene su se kuće rušile sa velikom bukom. Velike zgrade su padale i pretvarale se u krš, a zemlja se micala i tresla. Razaranja je bilo svuda uokolo. Miris zla se dizao iz odvoda i kanala i na ulicama nije bilo ni žive duše. Lešinari, crne vrane i lunje su neprestano kružile po nebu.

Na različitim mjestima vidio sam prazne džamije i jednog imama napola zakopanog ispod zida najbliže od njih. Sageo sam se i izvukao ga. Nije rekao ništa niti me primijetio, nego jednostavno otišao, kao u transu.

Dok sam ga posmatrao, postao sam svjestan stotina ljudi koji su se polako kretali u istom smjeru. Pridružio sam im se da vidim šta će uraditi. Ispred sam ugledao ogromnu vatru, veću nego ikada prije. Gusti oblaci dima su se podizali prema nebu i vatra se toliko proširila da nisam mogao vidjeti dokle doseže. Izgledalo je kao da je cijeli svijet bio u plamenu! Ljudi su dolazili pravo do vatre i u mnoštvu tiho upadali u njeno žarište. Za njih nije bilo kraja. Izgledalo je kao da su bili uvučeni u plamen silom nad kojom oni nisu imali nikakve kontrole. Kad bi ušli u vatru sagorijevali su poput plastike i postajali crni kao pepeo.

Vidjevši ovo ukočio sam se od straha. Vikao sam jednom od prolaznika: »Zaustavi se. Stani! Zašto počinjaš ovakvo samoubistvo?« Ali, on se nježno oslobodio od mog zahvata i rekao: »Zar ne znaš da je ovo sud nad svijetom? Mi primamo našu pravednu kaznu za ono što smo uradili dok smo bili na svijetu.« Užasnut, viknuo sam: »Ne, ja ne mogu imati ovakav kraj. Nel!« Čuo sam kako mi je ovaj čovjek rekao: »Šta ti radiš ovdje? Idi na jug. Idi na jug!«

Pobjegao sam od vatre hvatajući zrak otvorenim ustima. Trčao sam sve dok nisam izgubio zadnji djelić snage i pao na zemlju. Mjesto gdje sam pao bilo je kao najljepši vrt, neuporediv sa vrtovima ovoga svijeta. Atmosfera je bila mirna i tiha i ispred sebe sam vidio veliki bijeli kamen. Ove riječi su bile napisane na njemu: »Ovdje su oni koji imaju pečat na svojim čelima.«

Glasno zvučanje *ezana* koje je dolazilo iz obližnje džamije probudilo me iz ovog užasnog sna i nekoliko trenutaka sam sa zadovoljstvom slušao poznate riječi:

*Ešhedu en la ilahe illallah
Muhammeder-resulullah*

Faruk se uskomešao u snu, a ja sam se potpuno probudio. Ustao sam i otišao u džamiju iz koje je dolazio poziv na molitvu. Dok sam prao lice u pripremi, došla mi je misao: »Ovo nije ispravno. Ahmedije se ne mole sa sunitima i šitima.« Međutim, odbacio sam ovu misao i otišao na molitvu.

Za njeno vrijeme *imam*, vođa molitve, je citirao stihove iz Kur'ana:

*Slava neka je Allahu, Gospodaru svjetova, Dobročinitelju
Milosrdnom, Gosodaru sudnjega dana. Samo Tebe mi
slavimo; samo od Tebe tražimo pomoć. Pokaži nam pravi
put, put onih koji su Tvoji miljenici, ne od onih koji
zaslužuju Tvoj gnjev, niti od onih koji su zastranili.*

Čudna misao mi je došla u molitvi. Pitao sam se: »Svi mi muslimani ponavljamo ove riječi mnogo puta u svih pet vakata dnevno. Uvijek tražimo od Boga da nam pokaže pravi put. Pokaži nam kakav pravi put? Zar već nismo na pravom putu? Zar nam on već nije pokazao taj put? Naravno, mi smo uvijek na tom putu.« Moje misli su se vrtile i vrtile, ali ukorio sam samog sebe i stiskao oči da bih se skoncentrisao na molitvu.

Nakon nje gomila je iznikla iz džamije i počela da se razilazi. Najednom je zemlja počela da se diže i trese kao u mom snu! To je bio zemljotres i ljudi su vikali na ulicama: »O, Bože, smiluj nam se. Smiluj se!«

Izgledalo mi je kao da je krv prestala da teče mojim venama dok sam se prisjećao sna. Još par minuta zemlja se tresla i onda je prestalo, prašina se spustila i još jednom sve je bilo mirno. Ali, moje noge su još uvijek drhtale, jer sam u svom umu vidio sliku niza ljudi koji su bili vučeni u osudu. Moj san je bio sasvim jasan!

Požurio sam natrag do Faruka i našao ga potpuno budnog, kako sam i očekivao. On nikada prije nije doživio zemljotres. Otišli smo do restorana, nešto pojeli i poslije toga vlasnik mi je dopustio da ponovo radim toga dana. Svi momci su radili za dan i na ovaj način su bar mogli zaraditi za jelo. U svakom srcu je postojala iskrena nada i želja da će jednom sresti osobu koja bi ih mogla uvesti u filmski svijet za kojim su oni čeznuli.

Radio sam naporno, ali moje misli nisu bile na mom poslu. Iznova i iznova vraćale su se na one u džamiji. Osjećao sam se prevarenim. »Masood,« rekao sam sebi, »koliko puta se moliš svaki dan i koliko puta ponavljaš iste stihove iz Kur'ana u svojoj molitvi kao dresirani papagaj? Da li si ikada razmišljao o tome šta treba da moliš? Šta tebi znači kada moliš Boga: »Pokaži nam pravi put«? Ako svi muslimani vjeruju da su na pravom putu, na samom putu Božjem, zašto se onda mole na ovaj način kao da u stvari nisu na tom putu, kao da se boje da su ga možda zaobišli?« Tupo sam shvatio da sam i ja bio upravo isti kao i oni. Svi smo bili u istoj poziciji. Da li sam ja zaista znao da sam na pravom putu? Da li mi je moja savjest govorila da sam udovoljavao Bogu?

Na kraju toga dana, kada sam prosuo posljednju prljavu vodu, moje srce je još uvijek vapilo njemu: »O, Bože vodi me na put koji vodi ka istini!«

Na jug

Prošla su tri dana, a ja još uvijek nisam bio siguran šta treba da uradim. Nastavio sam da radim u restoranu sa Farukom i sve više sam cijenio njegov duh pomaganja. Vlasnik ga je očigledno volio i povjeravao mu brojne poslove.

Poslije posla, na kraju četvrtoga dana, posušio sam ruke i otišao da pronađem Faruka. Pozdravili smo se s drugima i izašli napolje na hladni noćni zrak. Odjednom, on mi je rekao: »Hajde, Masood. Idemo na željezničku stanicu.«

Bio sam iznenađen i požurio sam da sustignem svog prijatelja koji je brzo hodao u tom pravcu. Uhvatio sam ga za ruku i rekao: »Šta si rekao? Kako možemo ići bilo gdje, brate? Nemamo novca.«

On se nije okrenuo već je nastavio da hoda brzo. »U redu je, Masood. Dobio sam svoju plaću danas i imam stotinu rupija!«

Ne čekajući moj odgovor mahnuo je *tangi* i obojica smo se popeli u vozilo krhkog izgleda. Bio sam zbunjen ovim riječima, jer, koliko ja znam, Faruk nije mogao dobiti toliku plaću za ono što je radio. Pitao sam se šta je mogao uraditi za gazdu da bi dobio tako veliku sumu novca. Ali, nije bilo vremena da ga pitam, jer smo uskoro već bili na stanici.

Sišli smo s *tange* i Faruk je platio *tangwali* nekoliko paisa za vožnju. Otišao je do stola za informacije, opkoljenom gomilom ljudi koji su željeli odmah dobiti informacije o vozovima i koji su se uglavnom vraćali s zadovoljnim izrazom na licu. Rekao mi je da za pola sata kreće voz za Karachi a onda je otišao i kupio nam karte. Sjeli smo zajedno u čekaonicu, ogromni otvoreni prostor, gdje su oni sa najjeftinijim trećerazrednim kartama čekali sa svojim velikim

svežnjevima postelja, jeftinim koferima i šerpama i loncima. Dok smo tu sjedili pitao sam se zašto su se ljudi u Pakistanu osjećali primoranim da nose sve svoje stvari kada putuju vozom! Kontrast sa našim jadnim imetkom me učinio depresivnim. Nijedan od nas nije imao čak ni postelju.

Pošao sam da kažem nešto o ovome Faruku, ali sam primijetio da je moj prijatelj zabrinut, pa sam umjesto toga rekao: »Šta je bilo Faruk? Zašto si tako zabrinut?«

Pogledao je u daljinu i nije rekao ništa. Nisam htio da navaljujem, tako da smo sjedili u tišini. Na posljetcu, sa velikom bukom i cikom kočnica, dugački voz je ušao u stanicu i mi smo se gurali prema slobodnim kupeima sa stotinama drugih ljudi.

Tek kada smo prošli oko tri stanice, Faruk mi je konačno rekao šta ga je mučilo. Govoreći tiho tako da ga niko nije mogao čuti, otkrio mi je: »Onih stotinu rupija nisu bili moji, Masood. Gazda mi je dao taj novac da kupim čaj za radnju i jednostavno mi je palo napamet da je to bilo vrijeme da se ide u Karachi.«

U mom srcu nije bilo ništa što bi mu prigovorilo, iako sam se bio zabrinuo za to što je učinio. Voz je jurio u noć i kola su se ljuljala sa svojim teškim tovarima.

Cijelu noć i sljedeći dan voz se polako kretao kroz predjele koje nikada ranije nisam vidio. Neko vrijeme nakon Multana, rano ujutro prošli smo Sutlej rijeku i ja sam se divio veličini mosta. Sada smo bili u pustinjskoj regiji i u vozu je bilo veoma vruće. Međutim, sve mi je izgledalo novo nakon mog jednostavnog života u Rabwahu svih ovih godina i bio sam ispunjen ushićenjem. Moj entuzijazam je uticao na Faruka i, da bi mi objasnio brojne stvari o ovim predjelima, zaboravio je na svoje vlastite probleme. Bio je na povratku kući i svaki ga je čas dovodio bliže odredištu iako nije bio siguran da li će imati dobrodošlicu od svoje porodice.

Poslijepodne je voz stao na određeno vrijeme i mi smo sišli s mnogim drugima da vidimo šta se dogodilo. Izgledalo je kao da se radi o nekoj nesreći. Neki čovjek je pokušao da prijeđe prugu na

biciklu ispred jurećeg voza i tako je poginuo. Njegov bicikl, sada savijena hrpa metala, je ležao na jednoj strani tračnica, dok su različiti službenici jurili uokolo. Malo prije nego što smo napustili to mjesto i dok je voz klizio pored ostataka bicikla, rastužen sam pomislio kako je ljudski život jeftin u Pakistanu. Zasigurno je čovjek imao pravo da umre dostojanstveno, čak iako nije mogao živjeti tako! Ali sada je voz ubrzavao i moje misli su ostale iza.

Pred veče je voz stao na stanici i kupili smo lanč-pakete s rižom i ribom. Riba je bila loša, ali smo se natjerali da je pojedemo. Faruk se ponovo ušutio i nije želio razgovarati. Prešli smo ogromnu rijeku Indus preko drugog dugog mosta u Hyderabadu i za nekoliko sati smo bili u Karachiju. Voz je mnogo kasnio i dug put nas je učinio umornima i ukočenima, ali čim smo izašli iz vrvjeće stanice, sav naš umor je spao. Faruk me izveo na glavni put blizu željezničke stanice, a onda se okrenuo prema meni i rekao: »Dobro je biti ponovo kod kuće. Pitam se šta li će moji roditelji pomisliti?«

Zajedno smo otišli do autobuske stanice i ubrzo smo se utrpali u jedan autobus koji je vozio do kuće Farukovih roditelja. Bio sam iscrpljen i pretrpano vozilo je bilo neudobno. Predložio sam Faruku da sačekamo sljedeći, ali on nije htio ni da čuje o tome.

»Ne, ostaćemo u ovome, Masood. Nema toliko mnogo autobusa i sljedeći će biti jednako pun. Bolje je da idemo sada.«

Pomirio sam se s punim autobusom. Dok smo čekali da on krene, pitao sam se šta li će Farukovi roditelji pomisliti o meni. Šta ću im reći o sebi? Kada smo se upoznali, Faruku sam rekao veoma malo o tome zbog čega sam bio u Lahoru, a on nije bio previše radoznao. Pustio sam ga da misli da sam pobjegao od kuće jednako kao i on. Ali pitao sam se hoće li njegovi roditelji prihvatiti tu priču? Hoće li oni željeti da uspostave kontakt s mojom porodicom u Rabwahu? Hoće li biti zadovoljni da imaju jednog ahmediju da živi u njihovom domu, čak i na kratko vrijeme? Nisam znao odgovore na ova pitanja i odlučio sam da čekam dok ovi problemi ne iskrsnu, ako iskrsnu

uopšte. Međutim, od srca sam se nadao da oni neće pomisliti da sam ja taj koji je Faruka odveo pogrešnim putem!

Autobus je tandrkao preko grubih puteva oko pola sata, kada mi je Faruk rekao da požurim, pošto se autobus približavao našoj stanici. Ono što se potom dogodilo bilo je tako čudno da, gledajući unatrag, mogu samo vidjeti da je sam Bog to učinio.

Čim je Faruk iskočio iz autobusa, ovaj je odjednom ubrzao. U Pakistanu vozači autobusa često rade ovakve stvari. Oni imaju teške rasporede i njihovi autobusi su uvijek pretrpani. Kad bi se sasvim zaustavili, mnogo vremena bi im oduzelo dok se on ponovo ne pokrene, tako da se oni često ne zaustave potpuno i ljudi se moraju otimati da uđu ili izađu najbolje što mogu. Bilo je samo nekoliko nas koji smo silazili, a niko nije čekao na stanici, tako da je vozač vjerovatno smatrao da je ovo površno usporavanje bilo sasvim dovoljno.

Sa užasom sam gledao kako je Faruk iskočio, ali u autobusu koji je ubrzavao ja to nisam mogao uraditi bez velikog rizika od povrede na mračnom putu. Viknuo sam kondukeru da stane i dopusti mi da siđem, ali on je odbrusio ljutito: »Jesi li spavao, magarče? Zar ne možeš sići sa autobusa?«

Bio sam uzrujan i odgovorio sam: »To je bio moj prijatelj koji je upravo sišao. Ja sam novi ovdje i ne poznajem put. Kako ću se sresti s njim ponovo?« Konduker je ispružio svoju ruku sa dlanom okrenutim prema gore i slegnuo ramenima: »Možeš sići na sljedećoj stanici i vratiti se pješke ili možda tvoj prijatelj dođe tamo i sačeka te.

Onda je krenuo dalje pucketajući poništačem karata da podsjeti putnike da plate svoje prevoznine.

Sljedeća stanica je bila udaljena oko jedne milje i ovaj put sam bio spreman. Iskočio sam iz autobusa čim smo se približili i stajao sam tamo za trenutak posmatrajući prijateljska zadnja crvena svjetla autobusa koji je iščezavao iza oblaka prašine. Zvuk motora

je nestao i ja sam tamo bio sam, na ulici, bez prijatelja, ne znajući kuda da idem. U tom trenutku jedan čovjek je prolazio i ja sam ga zaustavio pitajući gdje je bila posljednja stanica. Odgovorio je i požurio sam se u tom pravcu nadajući se da će me Faruk čekati. Želio sam uzeti drugi autobus natrag, ali nisam imao novca i pomislivši na daljinu počeo sam trčati.

Faruk je bio otišao! Tamo u mraku plakao sam oslonjen na zid. Na putu je rijeka automobila projurila u vlažnoj noći i mnogi ljudi su čekali autobuse, da bi ih odvezli njihovim domovima, porodici i hrani. Ja nisam imao ništa čemu bih se radovao u ovom čudnom gradu, sada kada je Faruk iščezao, i zato sam se osjećao očajno. To je bila posljednja sedmica u septembru 1969. i imao sam 18 godina. Mislim da je to bila najniža tačka mog života.

Moj trenutni problem je bio: gdje provesti noć. Već je bilo kasno, a ja nisam imao novca. Ako odem u džamiju, postoji mogućnost da me *imam*, ili neko drugi, upita da mu ispričam svoju priču i onda bi mogao pozvati policiju. Sigurno bi me vratili roditeljima i moje stanje bi bilo gore nego prije. Slično, ako spavam u jednom od parkova vjerovatno bi mi tražili mito koji im nisam mogao dati i ponovo bi se mogao naći u situaciji da me pošalju roditeljima. Stražar bi me zasigurno predao policiji kad mu ne bih platio dovoljno.

Bilo je vrijeme *jacije*, kasne večernje molitve te sam skoro pod pritiskom navike, otišao u džamiju. Nakon što se *jacija* završila izašao sam vani i slijedio glavni put ne znajući kuda idem. Nakon par stotina metara put se iznenada završavao i ispred mene se našlo suho potočno korito. Pored korita je ležao izvjestan broj ogromnih cementnih cijevi i odjednom mi je došla misao da su one dovoljno velike da prespavam u njima. U stvari, nije neobično da siromašni ljudi žive u ovakvim cijevima, često mjesecima ili čak godinama prije nego se ove upotrijebe za vodene ili kanalizacione projekte. To je izgledalo kao idealno mjesto za mene te mi je, jer sam bio iscrpljen, cijev u koju sam ušao i koja je bila daleko od puta, izgledala kao mekani krevet. Malo sam se plašio zmija

i škorpiona, posebno zato što je tada bilo toplo i vlažno vrijeme, a oni su u to doba godine tražili hladovinu. Ali, nisam imao izbora. Morao sam negdje prespavati i izgleda da je Bog providio ovo mjesto posebno za mene.

Sjedio sam u svojoj cijevi posmatrajući put u daljini. Čuo sam zagušenu buku saobraćaja i ponovo sam pomislio na incidente proteklih dana. Preplavio me osjećaj beznadežnosti. Izgubio sam sve koji su mi pomagali. Najprije mi je ljubazna medicinska sestra dala pismo sa adresom gdje bih imao zaklon, a ja sam ga izgubio. Onda sam, dolazeći u ovaj strani grad, izgubio jedinog prijatelja kojeg sam imao. Izgledalo je kao da sam bio potpuno sam. Ali, onda mi je ponovo došla misao da je Bog nekako znao. A ja sam se plašio hoće li me On sada nekako izgubiti?

Zavapio sam: »O, Bože, da li se ti igraš sa mnom? O čemu se ovdje radi? Zašto sam živ? Zar mi ne možeš reći šta želiš da uradim? Pokaži mi kakav je tvoj plan za moj život. Ne tražim da mi govoriš na isti način na koji si govorio prorocima. Ja znam da ja nisam prorok, ali sam stvorenje tvog stvaranja. Ljudi me nazivaju tvrdoglavim, agnostikom, paganom, otpadnikom! Vodi me, o Bože, kao što si u prošlosti vodio one koje si volio. Ja želim biti tvoj prijatelj. Ja nemam niti jednog prijatelja. Želim razgovarati s tobom i želim da ti kažem šta mi se dogodilo. Pogledaj me, Bože. Putovao sam hiljade milja u svom istraživanju. Znam da si blizu mene, toliko blizu kao što su arterije u mom tijelu. Razgovaraj sa mnom!«

Završio sam molitvu s jecanjem.

Sljedećeg trenutka sam se uspravio. Neki glas mi je govorio i bio je prijatan: »U pravu si! Ja živim u svakom djeliću tvoje duše i srca!«

Srce mi je počelo lupati. Brzo sam pogledao uokolo, ali, kao što sam i mislio, taj glas nije bio ljudski. Osjećao sam se nošen radošću i preplavio me mir. Izgledalo je kao da letim visoko u nebo. Bog se brinuo! Pričao je sa mnom! On jeste znao! On me ljubio!

Ponovo sam se »spustio« na zemlju. Izgleda da je to bila svjesnost Prisutnosti koja je tamo bila sa mnom i koja je upravo otišla. Čudne misli su me obuzimale. Ko je to bio ovdje sa mnom? Ponovo sam pogledao uokolo. Tama i drveće su šuštali na mjestu gdje sam sjedio i pomislio sam da sam na ivici džungle. Postojala su čudna praznovjerja u ovom području... Ali, je li to mogao biti Bog? Kakva je ovo besmislena misao? Da li je Bog, Sveti, nepristupačni Bog mogao doći na ovo prljavo nesveto mjesto neurednom mladiću u prljavoj znojavoj odjeći? Sama pomisao me uznemirila, ali taj glas...! Taj glas je rekao: »Ja živim u tebi...«

To je bilo previše. Dovukao sam se do kraja cijevi i ustao, ali kiša je padala i nisam mogao otići, čak iako sam to želio. Nisam želio da se prehladim. Dok sam tamo stajao, zabrinut, osjetio sam nešto mokro i hladno kako se češe o moju nogu. Odskočio sam prestrašen, ali to je bio samo pas. Legao sam u cijev i ne znam kada je san došao. Probudio sam se u praskozorje, a potočno korito je bilo skoro puno i voda je pomalo počela da ulazi s kraja cijevi. Pas je bio otišao, a zemlja se pretvorila u blato. Ostavljajući cijev vratio sam se na put i onda otišao u džamiju na jutarnju molitvu. Nisam znao šta da radim sa sobom tako da sam počeo hodati, besciljno. Bio sam toliko gladan da bih s radošću pojeo ostatke hrane sa tanjira onih koji su jeli u restoranima pored puta. Vidjevši ih, pomislio sam na Faruka i na vrijeme koje smo proveli zajedno u Lahoru radeći u restoranu. Pitao sam se kako je on i da li je njegovim roditeljima bilo drago što ga vide ponovo kod kuće. A šta je sa mojim roditeljima? Da li bi oni mene dočekali s dobrodošlicom kada bih se vratio? Odagnao sam tu misao, jer nisam imao novca da idem kući čak i da sam želio. Nastavio sam hodati.

Moja lutanja su me dovela do prostranog naseljenog područja. Ovaj dio grada ima mnogo drveća i neka otvorena mjesta. Nekada je to bilo vojno područje, u doba kada su Britanci vladali zemljom. Na jednoj strani puta je bio veliki park, Jahangir Park, a nasuprot njega sam vidio tablu sa natpisom »Škotska crkva«. S obje strane

puta, kupci i prodavači starih automobila su se bučno cjenjkali. Prešao sam na drugu stranu i ušao u dvorište crkve. Nisam nikoga mogao vidjeti unutra. Bila je zatvorena. Na uglu dvorišta jedan čovjek je sjedio na *charpai*, a neka djeca su se igrala u blizini. Zastali su i tiho me promatrali dok sam se približavao čovjeku. Ne pozdravivši me, rekao je: »Kuda ideš?«

Odgovorio sam mu da bih volio vidjeti svećenika crkve. Grubo mi je rekao da svećenik nije tamo i da treba da dođem neki drugi dan ako se želim vidjeti s njim. Čuo sam jedno dijete kako govori: »On je musliman!« Drugo se nije složilo govoreći: »On je iz CID-a (specijalna policija)!« Čovjek im je mahnuo da učute.

»Ovo je privatno vlasništvo. Ovdje ne smiješ dolaziti bez dozvole. Mi ne znamo ko si ti. Ti izgleda ne znaš ni ime svećenika kojeg želiš vidjeti.«

Dok je on govorio, jedna žena, vjerovatno njegova supruga, nam je prišla i počela me grditi.

»Ko si ti? Mislim da si špijun ili *goonda* (lupež). Nisi li ti onaj koji je napao moju kćerku neki dan, zajedno s ostalim lupežima? Zbog čega si došao ovdje? Moraš izaći!«

Rekla je mnoge druge neljubazne stvari i pokušao sam je zaustaviti, govoreći: »*Bibi* (gospođo), ja ne znam o čemu vi govorite. Došao sam cijelim putem iz Punjaba da se vidim sa bilo kojim pastorom koji mi može pomoći u mom istraživanju!«

Ali ona je odbila da sluša. Vidjevši je tako nepristupačnu, čovjek je također insistirao i ja sam morao otići.

Otišao sam natrag u park preko puta i sjeo. Nakon nekog vremena odlučio sam da ispitam čitaonicu koju sam tamo primijetio i ušao sam da pogledam dnevnu štampu. Činilo mi se da se na svakoj strani nalazi riječ »glad«, tako da sam izašao! Dan je nekako prošao dok sam isprazno posmatrao bujicu ljudi i pokušavao zaboraviti koliko sam bio gladan.

Već se približavalo veče i glad koja izjeda u mom stomaku je utonula u tupu bol. Znao sam da moram nešto pojesti, ali nisam

znao kako ću doći do hrane. Bilo me previše stid da prosim za nju. U tom trenutku, sa klupe pored mene, dvojica muškaraca su ustali ostavljajući iza sebe papirnu vrećicu; ogromnu smeđu vrećicu sa nečim u njoj. Pogledao sam uokolo i onda, bez žurbe, otišao sam do te klupe i sjeo pored vrećice. Ponovo sam pogledao, ali me niko nije primjećivao. Ruke su mi se tresle dok sam otvarao paketić da bih u njemu našao – oguljinu od voća! Kore od banane i manga su se rugale mojoj gladi i pripremao sam se da vratim vrećicu natrag na klupu.

Sljedećeg trenutka jedan čovjek je sjeo pored mene. Bio je ozbiljan muškarac dobro obučen u elegantno zapadnjačko odijelo od sivog skupocjenog materijala. Nosio je kravatu. Imao sam vremena da primjetim sve ovo dok sam brzo povlačio svoju ruku sa vrećice i pretvarao se da gledam negdje drugo.

»Šta se nalazi u vrećici?« upitao me tiho sa autoritetom.

Uplašio sam se. Ko je bio ovaj čovjek? Izgledalo je kao da je bio uticajna osoba.

»Reci mi šta se nalazi u vrećici«, ponovio je, »ili ću te predati policiji!«

Kada sam čuo riječ »policija« veoma sam se uplašio i odmah sam je podigao i otvorio nesigurno.

Čovjek je pogledao i namrštio se. Kore sigurno nisu izgledale vrijedne da bi se stavile u vrećicu!

»Šta je to?«, upitao je. Mislim da je on smatrao da sam ja bio član neke bande i da sam dobio isporuku ove vrećice koja sadrži nešto važno. Sada me gledao drugačijim očima. »Jesi li mnogo gladan?«, upitao je sa suosjećanjem. Klimnuo sam, jer ga nisam mogao pogledati od stida.

»Pođi sa mnom«, zapovjedio je. Uhvatio me za ruku na način na koji se to radi u našoj zemlji i povukao me sa sobom. Odmah me odveo u hotel i dao me sjesti za stol.

»Sada, šta bi želio?«, upitao me.

»Molim vas, mogu li dobiti nešto da pojedem?«, upitao sam. Umirao sam od gladi.

»Šta želiš da jedeš?«, upitao me ponovo, ali nisam mogao odgovoriti te je on naručio rižu i *chappatis*, pakistanski pljosnati hljeb, *biryani* i neka druga jela. Stol je bio postavljen kao za vrijeme praznika. Voda mi je dolazila na usta od divnog mirisa hrane i rukom mi je dao znak da počnem. Sjedio je posmatrajući me dok jedem, ali me nije ispitivao, što je bilo ljubazno od njega.

Poslije je naručio čaj za obojicu i dok smo pili upitao me: »Sada, kako se zoveš? Odakle dolaziš i šta radiš ovdje?«

Da budem iskren, nisam mu želio reći. Ali, on je bio tako ljubazan i bio je čovjek od autoriteta, pa sam odlučio da mu ispričam cijelu priču. Mislim da nije baš sve povjerovao što sam mu rekao jer sam cijelu priču povezo sa svojim nevoljama, ali kad sam završio, rekao mi je: »Masood, da li bi došao i radio za mene? Meni treba neko da pomogne u kući i vjerujem da bi ti bio sretan s nama. Ja imam ženu i troje djece. Šta misliš?«

Bio sam dirnut njegovom ljubaznom ponudom. Činilo mi se da je možda Bog poslao ovog čovjeka da mi pomogne baš u ovo vrijeme i tako, bez daljnjeg oklijevanja, prihvatilo sam. Osim toga, razmišljao sam, jesam li uopšte imao drugog izbora?

On se zvao Rašid i odveo me svojoj kući u obližnjem dijelu grada. Nakon što mi je predstavio svoju ženu i djecu, pokazao mi je verandu s krevetom gdje je trebalo da ja spavam. Veranda je bila u hladovini i bilo mi je drago zbog toga. Mislim da mu je bilo žao što me isprva bio pogrešno procijenio dok je meni samom bilo drago što je tako. Ovdje sam imao krov nad glavom još jednom i više od toga, imao sam nekoga ko se brinuo za moje dobro. Zahvalio sam mu od srca i on mi se nasmiješio:

»Činjenica je, Masood, da smo mi imali slugu, ali lupež je pobjegao i vrlo je vjerovatno da se više neće vratiti. Dobrodošao si da koristiš bilo šta ovdje.«

Ujutro sam saznao više o svom dobročinitelju. On je bio advokat u gradu, a njegova žena je bila učiteljica. Vremenom sam saznao da je imao dobro srce za dečke poput mene koji nisu imali gdje da žive i prethodno je imao običaj da im daje posao u svome domu. Ja sam radio zabadava, ali su me veoma dobro hranili i osjećao sam se voljenim u ovoj porodici. Još jednom, razmišljao sam, Bog se pobrinuo za mene na najpraktičniji način. Izgledalo je da me nakon svega nije izgubio.

Mislim da je advokat bio zadovoljan mojim radom za njega. Jednom prilikom rekao je da je uvijek morao veoma pomno paziti na ranije dečke i da mu je drago što nije morao da mene motri. Mislim da je on bio iskusan sudac karaktera i vjerovatno je znao da sam ja bio veoma sretan što sam s njima i da ne bih učinio ništa zbog čega bi on zažalio što me primio.

To je bio dom sa dobrim kućnim redom, kao i većina domova ovoga staleža u Pakistanu. Jedan dio mog posla se sastojao u tome da ujutro pravim čaj za cijelu porodicu. To je bilo poznato kao čaj u krevetu, jer im se prvo on donosio prije nego bi oni došli da doručkuju. Nakon doručka, ja bih odveo djecu u školu pazeći da bezbjedno pređu preko ceste, onda bi ih ponovo sačekao poslije podne i doveo ih kući.

Ovo je bilo neophodno jer su određeni *badmashes*, nekarakterni ljudi, posjećivali škole i bilo je poznato da su neka djeca bila kidnapovana ili pak napadnuta. Djeca su me zvala »Brate« i ja sam ih veoma volio. Ostatak mojih dužnosti se sastojao od čišćenja kuće, pranja i odlaska u trgovinu po svježje voće i povrće. To je bio zaposlen život, ali ne i nesretan. U poslijepodnevnim satima imao bih vrijeme za sebe i počeo sam osjećati da bih bio sretan da ovo radim do kraja života.

Danas, se pomalo pitam kakav je bio stav ovog čovjeka prema meni. Sigurno je on poučio djecu da me zovu bratom, ali isto tako ja nisam primao nikakvu platu, tako da je možda on mislio da, zbog toga što mi je dao ovakav odnos u familiji nisam mogao

tražiti novac, premda bi mi bilo veoma drago da sam dobio nešto, jer sam želio kupiti neke islamske knjige da ih proučavam. Ova situacija me dovela u zamku, čak i dok sam bio sasvim sretan u njoj. Izgubio sam svoju nezavisnost. Mislio sam da će mi on možda dati nešto novca kasnije, ali to se nikada nije dogodilo.

Prošlo je mnogo mjeseci. Dobro sam upoznao Karachi i njegove puteve i jednog dana sam se sasvim neočekivano sreo sa svojom polubračom koja su živjela tamo!

Svaki dan bih svom gazdi nosio ručak u kancelariju. U nekim gradovima u Pakistanu običaj je da radije sluge nose hranu u posudi za ručak, nego da je radnici nose u natrpanom javnom transportu. Osim toga, hrana je svježija kada se kasnije napravi i uopšte, ovaj sistem funkcionise veoma dobro. Jednog dana sam se vraćao iz advokatove kancelarije s praznom posudom za ručak. Vozači autobusa su štrajkovali zbog plaća i pitao sam se šta da radim, kada je naišao jedan čovjek u autu. Bio je dobro obučen i imao je oko trideset godina. Ponudio mi je da me poveze kući, pošto je išao u istom smjeru. Rekao mi je da živi u jednom selu udaljenom nekih deset milja od Karachija i stao mi je na najbližem mjestu odakle sam mogao ići pješke do kuće. Toplo sam mu zahvalio.

Sljedećeg dana ponovo me ugledao kako čekam autobus i zaustavio se na stanici.

»Kuda ideš danas?«

Odgovorio sam mu: »Idem u grad samo da odnesem ručak svom gazdi.«

Otvorio je vrata i rekao: »Uskači. Ja te mogu povesti.«

Bilo mi je drago što sam mogao izbjeći gužvu u autobusu. Štrajk se završio i, kao i uvijek, vozila su bila pretrpana ljudima koji su visili na vratima. Dok smo se vozili upitao me: »Koliko ti tvoj gazda plaća?«

Ovo je bilo prihvatljivo pitanje u Pakistanu i nije mi smetalo što mi ga postavlja, ali sam morao priznati da nisam primao plaću.

Izgledao je zapanjen i rekao mi: »To nije dobro. Zašto ne radiš sa mnom pa možemo zajedno zarađivati?«

Iz nekog razloga, ne razmišljajući, prihvatio sam.

Nakon što sam završio svoj posao, otišao sam kući i rekao porodici da ću da radim sa čovjekom kojeg sam upoznao. Saznao sam da je on imao neku vrstu posla vezanog za prodavanje lokalnih lijekova. Advokat nije bio baš sretan i djeca su me molila da ih ne napuštam, ali sam bio odlučan. Nakon svega, proveo sam devet mjeseci s njima i nisam želio da ostatak svog života radim ni za šta. Tako sam, nakon otprilike dvije sedmice, otišao u selo ovog čovjeka i preselio se u njegovu kuću.

Pokazao mi je gdje ću spavati i te večeri razgledao sam po kući kada sam, na svoje potpuno iznenađenje, ugledao sliku svoga oca! To je bila stara fotografija, ali bez greške, to je bio on. Ipak, bio sam oprezan i nisam rekao da sam ga prepoznao. Jednostavno sam pitao ovog čovjeka ko je to.

»Oh«, rekao je, »to je bio naš otac!«

Ovo mi je zvučalo kao besmislica. Znao sam da žena njihovog oca nije bila moja majka! Međutim, uz nekoliko pažljivih pitanja otkrio sam da su oni djeca iz ranijih brakova moga oca. Činilo mi se da su oni rođeni nekoliko godina prije mene i da su bili djeca treće očeve žene, koju je oženio 1947. ili ranije. Ispričali su mi cijelu tužnu priču o tome kako je moj otac napustio njihovu majku i otišao u sjeverni Pakistan. Ja sam nastavio priču i rekao im o njegovom kasnijem braku s mojom majkom i kako oni nisu sretni zajedno. Dok smo razgovarali pomislio sam na okrutnost islamskog sistema koji je dopuštao više brakova sa različitim ženama. Kako je to teško za žene i koliko mnogo problema to uzrokuje? Majka moje polubraće je sjedila slušajući nas kako razgovaramo, ali ona nije mnogo pričala. Osjetio sam da je bila ljuta na mene, jer sam za nju predstavljao ono što je mislila da je bilo propast nje kao žene moga oca. Jedan od njenih sinova je to primijetio i nježno joj rekao: »Majko, on je nevin. Ne smiješ ga mrziti.«

Žao mi je da kažem da ovaj eksperiment življenja sa mojom polubračom nije uspio i nakon otprilike dva mjeseca, ja sam se vratio da živim kod advokata. Oni su me toplo dočekali.

Tamo sam živio sveukupno godinu i po. Izgledalo mi je kao da sam u stanju mirovanja. Još uvijek sam čeznuo da saznam šta je Bog želio za mene i čeznuo sam da ga znam, ali sam možda bio previše slobodan. Zadržao sam običaj da se molim pet puta na dan i advokat je bio veoma impresioniran mojom pobožnošću, ali to je više bila navika. Za vrijeme Ramazana, strogo muslimanskog posta, ja sam čvrsto odlučio da održim cijeli post. Advokat i njegova porodica su bili muslimani suniti, ali izgleda da im nije smetalo što sam ja bio ahmedija. Osim toga, redovno sam išao u džamiju sunita, tako da se oni nisu mogli žaliti.

Bio sam veoma zaposlen. Izgledalo je kao da sam imao sve više posla da radim i još uvijek mi se ništa nije plaćalo, ali tada mi to nije smetalo toliko mnogo. Nalazio sam vrijeme da redovito idem u džamiju gdje sam sa *imamom* razgovarao o mnogim stvarima, uključujući i većinu pitanja koja su me mučila toliko mnogo godina. On je bio dobar čovjek iako mi nikada nije mogao dati zadovoljavajuće odgovore. Još uvijek sam u svom srcu bio nespokojan. *Imam* mi je posudio mnogo knjiga i običavao sam ih čitati u svoje slobodno vrijeme. Mislim da su me uzbudile i učinile nezadovoljnijim nego ikada prije.

Radeći u kuhinji zastao bih i pomislio: »Jesam li otišao od kuće zbog ovoga? Da li je Bog zaista ovdje?«

Jedne noći ležao sam budan u svom krevetu s visokom temperaturom. Moj duh se pobunio i nastavio sam razmišljati za sebe: »Zašto se mučiti? Moj život nema nikakvog smisla. Čini se kao da Bogu uopšte nije stalo do mene. On se poigrava sa mnom čineći da ja mislim da se on brine i onda se skriva od mene.« Ali, čak i ako sam razmišljao o ovim stvarima taj osjećaj Prisutnosti je ponovo bio pored mene i čuo sam riječi: »Koliko brzo ćeš odustati.«

Uspravio sam se u svom krevetu i pogledao unaokolo, ali nikoga nije bilo. Osjećao sam se kao da sam bio odbačen. Uskoro poslije toga advokat me pozvao da napravim čaj za njega i njegovog prijatelja koji ga je bio posjetio.

Izvukao sam se iz kreveta i polako krenuo prema kuhinji, još uvijek osjećajući da želim da svršim sa svim ovim. Dok sam prolazio pored vrata dnevne sobe, čuo sam poznati glas. To je bio Ahmedov otac! Šta je on radio ovdje? Zbog čega je otac mog prijatelja prešao toliki put od Rabwaha? Zastao sam ispred vrata, tako da me nisu mogli vidjeti i čuo sam ga kako govori: »Hvala vam veoma mnogo. Njegov otac će sutra stići. Ali gdje je mali?«

Advokat je odgovorio: »On će biti ovdje za trenutak. Donijete nam čaj i tako ćete imati priliku da ga vidite. Zašto ne biste stali tamo preko pored polica, kao da gledate moje knjige, tako vas on neće prepoznati.«

Srce mi je snažno lupalo u grudima i odjurio sam natrag u svoj kutak. Bio sam uplašen i očajan zbog zvuka toga glasa iz moje prošlosti. Ali, ne znajući šta drugo da uradim, požurio sam u kuhinju i napravio čaj. Ovaj poznati zadatak je bio utješan i povratio sam samokontrolu. Ali, kad sam donio čaj do sobe ruke su mi se počele tresti.

»Šta se dogodilo, Masood?«, upitao me advokat.

Krajičkom oka sam primijetio drugog čovjeka kako tiho stoji pored knjiga. Ahmedov otac se nije mnogo promijenio.

»Gospodine, imam temperaturu«, odgovorio sam, radostan što je to bila istina. Dotakao je moju ruku da provjeri i vidio da je bilo tako.

»Idi u moju spavaću sobu«, naložio mi je, »i uzmi aspirin iz ormarića za lijekove.« Izašao sam, ne gledajući više Ahmedovog oca.

Moja gazdarica je bila u sobi i čitala je časopis kada sam se ja pojavio na vratima. Rekla je ljubazno: »Uđi, Masood. Šta se dogodilo?«

Ispričao sam joj i ona je onda rekla: »Naći ćeš aspirin tamo«, pokazujući na ormarić za lijekove. »Oh, i dok si tamo, hoćeš li mi, molim te, dodati tabletu iz male bočice do aspirina. Moram popiti jednu. Ne mogu da spavam.«

Uzeo sam bočicu i učinio kako je tražila. Popila je pilulu, u stvari nekoliko njih i legla da spava.

Oči su joj bile zatvorene kada sam bacio pogled na nju. Ne znam šta me snašlo, ali impulsivno sam strpao bočicu pilula za spavanje u svoj džep i izvukao se van. Ona nije vidjela kada sam izašao.

Kada sam se vratio u svoj mali, naknadno sazidani dio kuće, sjeo sam na krevet okrećući glatku staklenu bočicu u rukama i brojeći bijele pilule u njoj, razmišljao kako bi bilo lako jednostavno ih progutati sve i zaspati zauvijek. Ideja o vječnom snu mi je izgledala veoma atraktivna samo onda. Sjećajući se razgovora između advokata i Ahmedovog oca razmišljao sam o tome kako je moj život bio nesrećan, besmislen i lažan. Niko me uistinu nije volio. Izgledalo je kao da su svi željeli da me povrijede i sada se moj otac približavao Karachiju sa sjevera, odlučan da me vrati natrag u Rabwah da bi me kaznio ili ubio. Svuda uokolo moji neprijatelji su mi se cerili i govorili: »Umri! Umri! Ti nemaš prava da živiš. Zašto ne umreš?«

Nekoliko puta te noći i u ranim jutarnjim satima prinosio sam bočicu ustima misleći da bi trebalo da progutam sve pilule. Nisam se plašio smrti, nego sam se plašio da bih, nakon što ih popijem, nekako mogao ostati na životu i onda bi moj otac bio tu i još jednom bih bio u njegovim rukama. Morao sam pobjeći. Čuo sam susjedove pijetle kako kukuriču i prva izdajnička svjetlost aprilske zore je upuzala u moju sobu. Nisam više mogao odgađati. Zgrabivši staru torbu koju je prethodni sluga ostavio, strpao sam pilule i neke svoje papire u nju i išunjao se do vrata. Čulo se kako svi spavaju i niko me nije vidio. Otvarajući vrata izmigoljio sam u vrt i u jednom trenutku sam bio napolju na glavnoj cesti. Tada sam imao oko dvadeset godina; bio sam bez porodice i posla, naizgled nisam imao budućnosti, dok se drugo poglavlje mog života približavalo kraju.

Nakon samoubistva

Lutao sam uokolo hladnog ranog jutra dok se grad budio drugom danu. Moj život je izgledao krajnje uzaludan i pomisao da će moj otac uskoro biti u Karachiju me ispunila očajanjem. Ponovo sam pomislio na malu bočicu bijelih pilula u torbi koju sam nosio sa sobom i suhi glas u meni mi je neprekidno govorio: »Svrši sve. Idi da spavaš, spavaš...«

Oko deset sati našao sam se u jednom od mnogih prigodnih restorana koji su nicali u Pakistanu, gdje god se pojavila potreba za njima. Ovaj se brinuo za mnoge građevince koji su dolazili, pili čaj i jeli tamo. Nalazio se na slobodnom komadu zemlje, okružen zgradama i dok sam sjedio, razmišljao sam da bi ovo mjesto bilo normalno da tu okončam svoj život! Jer u tom trenutku sam odlučio da to uradim, i pošto sam naručio čaj, otvorio sam torbu i izvadio bočicu sa pilulama! Nakon što sam ih ponovo pogledao činilo mi se kao da mi se sama smrt ruga. Za trenutak sam oklijevao, dok čaj nije donesen s čašom vode, po običaju, a onda sam odlučio i odagnao misli od straha da možda neću umrijeti. Apsolutno nisam imao pojma šta bi me moglo čekati iza smrti, ali sam znao da želim samo da pobjegnem od ovoga života.

Bez daljnjeg oklijevanja otvorio sam bočicu i potpuno ispraznio njen sadržaj u svoja usta, progutavši pilule s vodom iz čaše. Na kratko sam se uspaničio, a onda sam namjerno popio čaj. Prtljao sam po torbi tražeći komad papira i zatim sam napisao: »Očajan sam. Nema izlaza za mene. Odlučio sam da napustim ovaj svijet. Znam da je Bog negdje, ali pošto njemu nije stalo do mene, nemam više šta činiti.«

Potpisao sam se ispod ove male tužne poruke, stavio je u svoj džep, platio čaj i izašao. Želio sam da, kada umrem, ovo nađu na mom tijelu i da barem neko zna šta se dogodilo. Ali, najprije sam želio da stignem do pustog mjesta gdje me niko neće moći naći i odvesti kod doktora.

Kada sam prešao cestu izgledalo mi je kao da zgrade pijano plešu, jer su pilule počele da djeluju. Shvatio sam šta se dešava, ali sam se zabrinuo da poput ranjene životinje još uvijek nisam našao mjesto gdje da umrem. Krenuo sam drugom ulicom gledajući desno i lijevo, ali nigdje nisam imao da legnem. Ulica je bila široka, sa drvećem duž nje a bungalovi, s visokim zidovima na obje njene strane, govorili su mi da se nalazim u bogatom području, gdje bih bio veoma sretan da me pronađu bilo gdje. Stražari na kapijama nekih kuća, *chowkidars*, gledali su me sumnjičavo, vjerovatno misleći da sam došao da razgledam kuće koje bih volio da opljačkam.

Tako sam došao do ugla i više nisam mogao uspravno stajati. Brzo sam se naslonio na telefonsku govornicu i potom čuo glas koji me ljubazno upitao: »Šta se dogodilo? Ne osjećaš se dobro?«

Okrenuo sam se prema glasu i na krovu obližnje kuće primijetio ženu prijaznog lica. Bilo je lijepo imati nekoga ko se brinuo o meni, ali sada je već bilo prekasno. Ponovo je progovorila: »Mislím da se ne osjećaš dobro zbog ove vrućine. Molim te, uđi malo unutra.«

Sišla je s krova i čuo sam kako se vrata otvaraju jer je došla da otključa kapiju. Sada sam zaista bio uplašen i samo sam želio da odem, ali se nisam mogao pomaknuti. Noge su mi bile slabe kao da su načinjene od kuhane riže. Pokušao sam da hodam i u trenutku sam pomislio da hodam po vazduhu. Tada je došla tama i više ništa nisam znao.

Kada sam ponovo otvorio oči, svijet je izgledao pun sjenki. Imao sam mutnu ideju da sam došao na drugi svijet, ali kako mi se um razbistrio, shvatio sam da sam bio u nekoj hladnoj sobi i da su tu bile neke žene i djeca. Onda sam ugledao doktora kako sjedi

pored kreveta. Nasmiješio se kad sam ga pogledao i dao mi veliku kriglu vode: »Evo, stari momče, popij ovo.«

Pokušao sam, jer mi je on izgledao kao dobar čovjek, ali nisam uspio. Onda je zamolio druge da napuste sobu. Došao je drugi čovjek koji je stajao za uzglavljem kreveta, vjerovatno doktorov pomoćnik, i on me držao dok je doktor ubacivao gumenu cijevčicu niz moje grlo da ispere želudac. Ja sam zatvorio usta i cijelim srcem sam želio da sam umro!

Tada nisam shvatao da je doktor morao znati šta sam učinio.

To je trajalo samo petnaest minuta, ali meni je izgledalo kao petnaest sati! Onda mi je dao injekciju i pozvao žene da uđu. One su čekale vani, izgleda, i nestrljivo su se sjatile natrag u sobu da vide njihovog neočekivanog pacijenta i gosta. Tek tada sam se sjetio lica ljubazne žene koja me pozvala unutra i shvatio sam da mora da sam bio u njenoj kući. Djeca su se skupljala oko nje vrištavo govoreći o meni. Zvali su je »*Api*«. Ona je toplo zahvalila doktoru što je došao, a on je rekao: »Ovo ne bih uradio ni za koga drugog. Da je ovaj dečko umro, ja bih izgubio svoju liječničku dozvolu. Ovo bi trebalo da bude slučaj za policiju.«

Tek tada sam shvatio da su ovi ljudi uveliko riskirali za mene i osjećao sam toplinu i zahvalnost prema svima njima. Doktor je ubrzo otišao, a ja sam ostao ležati u tuđem krevetu među strancima.

Neko vrijeme su me obasipali pitanjima, ali plašim se da sam bio previše pospan od injekcije da bih im jasno odgovorio. Nejasno sam bio svjestan glasa nekog muškarca, ali nisam vidio njegovo lice. Potom sam zaspao...

Kada sam se probudio smračivalo se i osjećao sam se mnogo bolje. U glavi mi je bilo jasnije i mogao sam da opažam svoje okruženje. Ležao sam u ogromnoj hladnoj prijatnoj sobi, namještenoj s ukusom i došla mi je misao da mi je možda Bog dopustio da počnem umirati pred vratima ovih ljubaznih ljudi, tako da su me oni mogli naći i vratiti u život. Ova misao je bila dobra i koliko

god sam prije želio da umrem, sada sam zahvaljivao za život.

Pošto sam se osjećao mnogo bolje, ustao sam iz kreveta. Dvojica muškaraca, čuvši me, ušli su unutra i predstavili se. Jedan od njih je bio vlasnik kuće, gospodin Qureshi i ja sam mu se toplo zahvalio za brižnost i dobrotu prema meni. Nasmiješio se kada sam ga upitao kada bih trebalo da odem i rekao mi da ćemo o tome poslije razgovarati:

»Za sada, Masood, moraš ostati i oporaviti se. Ako budeš dobro, možda možeš sutra ići.«

Te noći smo dugo razgovarali. Qureshijima sam ispričao mnogo od moje tužne priče i dok je ona kružila kućom, čuo sam kako drugi tiho razgovaraju o meni. Kada sam govorio o svojim traženjima za istinitim Bogom i njegovim sljedbenicima, oni su bili zapanjeni. Žene su stavile svoje ruke na lice i žustro nešto govorile jedna drugoj. Mislim da je to moralo biti ono što je odlučio gospodin Qureshi, jer mi je prije nego što smo otišli na spavanje rekao: »Masood, naš dom ti je otvoren. Bilo bi nam drago da te imamo ovdje i možeš ostati kao jedno od naše djece. Mi smo muslimani i ponosni smo na to, jer je islam istina, kao što ćeš već otkriti. Samo on ti može donijeti radost i zadovoljstvo. Ovdje možeš zaboraviti svoju pagansku (ahmedijsku) pozadinu i ovdje ćeš otkriti istinu.«

Izgledao je veoma ljupko dok je govorio ovo i *Api* (gospođa Qureshi) se složila s njim.

»Tako je, Masood. Moraš istraživati s vjerom i marljivošću i ne smiješ se plašiti. Sretan si da ti ovdje Bog pokazuje istiniti put u život. Proizišao si od pagana, a ovdje neće biti nikakvih prepreka za tvoje traganje. A sada, hajdemo svi na spavanje. Prilično je kasno.«

Momak koji je služio tamo odveo me do moje sobe. Premjestili su me s mjesta gdje sam prije ležao i na trenutak sam zastao na pragu, zapanjen. Mislio sam da mora da sam sanjao. Soba je bila poput luksuznog hotela za mene. Imala je mekani krevet i sto gdje sam mogao čitati i pisati. Čak je imala i kupatilo s garniturom. Još jednom su moje misli potekle prema Bogu. Kako je nepredvidljiv!

Malo prije sam skoro bio mrtav pas na putu; sada sam živio u komforu i luksuzu, počinjući novi život...

Na policama duž zida sam, na svoju radost, primijetio brojne knjige. Brzo sam prešao preko sobe da pogledam naslove. To su bile sve islamske knjige, u skupom povezu. Kur'anski komentari su se sudarali sa knjigama hadisa i bilo je mnogo biografija i mnogih drugih naslova. Radovao sam se pri pomisli na mnoge sate koje ću provesti proučavajući ih. Oči su mi se ispunile suzama i u svom srcu sam izrekao molitvu zahvalnosti što mi svemudri Bog nije dozvolio da umrem, nego me uveo u sasvim novi život.

Sljedeći dan sam ustao sa zorom. Okupao sam se u svom kupatilu i sve crne misli od prethodnog dana su nestale. Doručkovao sam sa porodicom i nakon što je gospodin Qureshi otišao na posao, njegova žena mi je rekla: »Danas, Masood, moraš poći sa mnom u bazar. Moramo ti nabaviti novu odjeću ako ćeš živjeti s nama.«

Bio sam dirnut njenim dobročinstvom i mojim umom je prošla misao da je i ovo bilo Božje djelo. Kada je on dobrostiv prema nama, cijeli svijet postaje takav. Kada Bog časti nekoga niko ga ne može obeščastiti. Nisam to mogao razumjeti, ali ono što jesam razumio je bilo to da je iz nekog razloga, Bog počeo da gleda na mene susretljivo i sada mi je pokazivao koliko mu je stalo do mene. Onda me dotakla druga uznemirujuća misao: on je uistinu bio dobrostiv prema meni svo vrijeme, ali ja sam tek sada počeo razumijevati njegove puteve! Slijedio sam gospođu Qureshi zapanjen od sreće. Posvuda u punom bučnom bazaru ljudi su izgledali kao da mi se smješe. Kada su trgovci razumjeli da sam ja bio sa ovom dobrom ženom, posebno su me pripazili da bi njoj udovoljili. Vrativši se kući, osjećao sam se kao da sam obučen kao kralj.

Qureshiji su me prihvatili od samog početka. Niko se nije protivio mom traganju i svi su bili ljubazni i od pomoći. Danas, kada razmišljam o tom vremenu, zahvaljujem Bogu da je proviđao za mene, korak po korak, upravo ono što mi je trebalo. Jasno, ono

što sam ja tražio tada je bilo čvrsto, ljubavlju ispunjeno okruženje da slijedim njega, a u tom domu sam to pronašao.

U Rabwahu sam doista čitao samo ahmedijske knjige. Čak i kur'anski komentari koje sam čitao u onim ranim danima su bili napisani sa ahmedijskom osnovom. Sada sam imao priliku da proučavam s druge strane i to sam činio većinu vremena. Svaki dan provodio sam duge sate za stolom u svojoj sobi proučavajući, upoređujući, analizirajući, praveći bilješke. U večernjim satima često bih diskutovao o svom istraživanju sa gospodinom Qureshijem i našao sam da je on bio učen čovjek, iako veoma dogmatičan. Svo vrijeme moje srce je bilo vučeno prema Bogu.

Oko dva mjeseca su prošla na ovaj ugodan način. Qureshiji su me potpuno prihvatili i čak su me i zavoljeli. Nisu mi čak dopuštali ni da radim u kući kako bih im se na neki način odužio za njihova mnoga dobra djela prema meni.

»Oh, ne, Masood«, rekla je *Api*. »Dobrodošao si da ostaneš koliko god želiš, da proučavaš istine islama. Postoje drugi koji mogu raditi za nas, a osim toga, ti si nam više kao sin nego kao sluga.« Dok je to govorila, ljubazno mi se smiješila.

Jednog dana gospodin Qureshi me pozvao da razgovaram s njim.

»Mi smo završili naše ispitivanje što se tiče tebe, Masood«, počeo je, i kada je ovo rekao srce mi je klonulo. Da li je ovo značilo da bih morao otići? S bolom sam čekao da nastavi.

»Upozorio sam tvoje roditelje, Masood, da, ako ti naude, moraće se suočiti s posljedicama. Nadam se da ti ne smeta što sam razgovarao s njima na ovaj način, ali mislio sam najbolje za tvoju budućnost.«

Mogao sam disati ponovo! On je primijetio moju napetost i ispružio se da me uhvati za ruku.

»To je veoma dobro od tebe, *Apa*«, rekao sam. »A sada, ako nemaš ništa protiv, ja bih volio da nađem neki posao za sebe.«

On se namrštio na ovo. »Šta se dogodilo, Masood? Da li ti treba novac?«

»Ne tako mnogo«, odgovorio sam polako. »Htio bih da stanem na svoje noge i da ne budem teret vama.«

Mislim da je cijenio moju želju da budem samostalan i rekao je toplim glasom: »U redu, onda, Masood. To je sređeno. Naći ću ti posao.«

Te godine, 1971. tenzije između Indije i Pakistana zbog statusa istočnog Pakistana su došle do vrhunca, vodeći do rata u decembru i uspostavljanju države Bangladeš. Mnogo mjeseci prije ovoga postojala je napetost u gradu i ljudi su hodali zabrinutih lica, svjesni da će uskoro biti borbe. Ja sam išao na posao redovno i svo svoje slobodno vrijeme provodio sam u proučavanju i dijalogima sa islamskim učenjacima, sa kojima me upoznao gospodin Qureshi.

Kako je vrijeme prolazilo i približavala se zima, borbe su postajale ozbiljne. Skoro svaku noć bili su zračni napadi i sirene su se oglašavale šaljući svakoga u potragu za skloništem.

Jedne noći sjedio sam ispod stepenica u kući slušajući teške padove bombi u blizini. Indijski letaci su izgleda bili veoma hrabri, mislio sam, i prstima sam začepio uši da ne slušam eksplozije. Kao i obično, molio sam se recitirajući poznate arapske riječi muslimanskih molitava – u ovakvoj prilici izgovarao sam *Imanske šarte*, izlaganje vjere, i najednom sam počeo zastajati nakon svake fraze da bih sebe ispitao riječima poznatih kadenaca.

»Ja vjerujem u Boga«, glasno sam izgovarao. »Da li je to zaista tako? Da li zaista vjerujem«, pitao sam se i prešao na sljedeći dio teksta.

»...i njegove anđele«, rekao sam. »Naravno da vjerujem u njih.«

»...i njegove knjige«. »Da«, rekao sam s uvjerenjem pošto sam se sjetio vjerovanja iz svojih školskih dana.

Nakon što su zračni napadi zamrli u daljini i sirene oglasile da je zrak čist, ja sam i dalje razmišljao o svemu ovome. Izašao sam iz sigurnosti stepeništa, pun dubokih misli, i otišao u sobu. Tamo

sam, prije nego što sam upalio svjetlo, pokrio prozore ćebadima, tako da se svjetlo ne može vidjeti u slučaju ponovnog napada, i tek sam onda legao u krevet. Ali, nisam se mogao smiriti pa sam ustao i upalio stolnu lampu prekrivajući je peškirom, tako da svjetlost bude usmjerena na moj sto. Sjedajući, otvorio sam Kur'an.

Nasumice sam lijeno otvorio stranice i tamo je pisalo:

O vjernici, vjerujete Allaha, i Poslanika Njegova, i u Knjigu koju On Svome Poslaniku objavljuje, i u Knjigu koju je objavio prije. A onaj ko ne bude vjerovao u Allaha, i u meleke Njegove, i u Knjige Njegove, i u poslanike Njegove, i u onaj svijet – daleko je zalutao. (Sura 4, stih 136)

Zastao sam na ovim riječima, dok mi je srce lupalo. Šta su one značile? Znao sam da sam zbog Riječi Božje prvi put zapao u nevolje među svojim narodom u Rabwahu. Oni su govorili da su vjerovali u Božje Knjige, ali ustvari nisu uistinu željeli da vjeruju u sve. Iz praktičnih razloga smatrali su da se neke od ovih stvari nisu mogle primijeniti. Ali ja sam znao, van sumnje, da je Bog rekao da su ove Knjige, koje uključuju *Indžil*, »svjetlo i putokaz za čovječanstvo« (Sura 6, stih 92; Sura 40, stih 53,54) i da su »Knjige jasne« (Sura 37, stih 117). Onda, šta je sa riječima u Suri 5, stih 46:

»...njemu (Isusu) smo dali Indžil, u kome je bio uputstvo i svjetlo, i da potvrdi Tevrat, prije njega objavljen, u kome je također bilo uputstvo i pouka onima koji su se Allaha bojali«.

Sirene za zračni napad su prekinule moje uzbudljive misli i nerado sam ugasio svjetlo. Sjedeći na stolici u mraku razmišljao sam koliko puta sam izgovarao te riječi kao istrenirani papagaj, ali kada se danas skoncentrišem na njih, riječi tih stihova (ajeta, prim. prev.) su dotakle moju savjest do dubine. Najednom sam imao ogromnu želju da ponovo čitam Bibliju, da počnem s novim stavom, novim početkom. Da, bio sam svjestan da su govorili da je ona iskrivljena i promijenjena. Znao sam da su me muslimanski

učenjaci upozoravali da bi proučavanje Biblije pokvarilo i uništilo moju vjeru. Ali, u svom srcu znao sam da je to drugačije.

Ako moja vjera išta vrijedi, preživjeće. Ona nije bila kao komad krhkog pješčenjaka koji bi se zdrobio i razmrskao u hiljadu komadića kad bi se ispustio! Ako doista vjeruješ istinitom Bogu, rekao sam si ozbiljno, onda će sve biti u redu. Tamo i tada sam odlučio da čitam i proučavam dalje ovaj predmet samo za sebe. Upoređivaću Kur'an i Bibliju.

Nakon svega, razmišljao sam dok je protuzračna odbrana nastavljala svoje smrtonosno štektanje, da ako me Kur'an upućuje da vjerujem u Bibliju, jasno je da ona nije mogla biti promjenjena u Muhammedovo vrijeme. Ali ako kažem da je promjenjena kasnije, zaista sam neposlušan Bogu i odbijam da vjerujem u njega. Poslije svega, ako je Bog znao da će se njegova riječ kasnije promjeniti, on je onda nikada ne bi ni dao, zaključio sam.

U svakom slučaju, odlučio sam da se ponovo dočepam Biblije.

Biblija i Kur'an

Kada sam se probudio sljedećeg jutra, prva pomisao mi je bila da nabavim Bibliju. Činilo mi se da je najbolje mjesto gdje bih je mogao tražiti bila crkva na koju sam naišao kada sam tek stigao u Karachi – Škotska crkva Sv. Andrije.

Poslije doručka, željno sam se uputio tamo nadajući se da ću sresti nekoga ko bi mi pomogao. Međutim, razočarao sam se, jer kada sam stigao, vrata su bila zaključana, a ja nisam imao hrabrosti da ikoga potražim. Neutješno sam nastavio hodati putem, sve dok sa svoje desne strane nisam ugledao još jednu crkvu, koja se zvala Centralna Metodistička crkva. Odmah sam pomislio da bih mogao dobiti Bibliju ovdje i nisam oklijevao, već sam ušao kroz otvorenu kapiju.

Troje ili četvero ljudi je stajalo i ćaskalo blizu crkvenog hola i, kad sam im se približio, učitali su. Mislim da su znali da sam musliman i nisu izgledali veoma prijateljski. Međutim, ja sam ih pozdravio i rekao najbližem čovjeku: »Molim vas, možete li mi pomoći da dobijem Bibliju?«

Samo su me pogledali i jedan od njih je rekao: »Zašto ne odeš u Biblijsko društvo. Oni će ti dati Bibliju.« Ovo je bilo prvi put da čujem za društvo i tražio sam od tog čovjeka da mi da adresu. Rekao mi je gdje da idem, ali to je za mene bio nepoznati dio Karachija, a ja više nisam želio da čekam da je dobijem.

»Možete li mi onda posuditi Bibliju?«, upitao sam s nadom.
»Kada je pročitam, vratiću vam je.«

Čovjek koji je ranije govorio nije bio prijatan. »Ako je doista želiš čitati, možeš je kupiti. Ti si kao i svi ostali. Svi vi je želite čitati, ali je nijedan ne želi kupiti.«

Iznenadio me njegov stav.

»Ja vam mogu dati novac«, rekao sam malo usiljeno. Dok sam govorio, prišla su još dvojica i čula razgovor. Jedan od njih mi se narugao: »Oh, Velečasni, podaj mu Bibliju«, rekao je, mada sam ja mogao vidjeti da nije bio ozbiljan. Iz nekog razloga, odjednom su me slušali i podrobno sam im ispričao zbog čega sam želio Bibliju. Pastor, koji je bio jedan od tih ljudi, obratio mi se ljubavnije od drugih i pitao me za ime.

»Pođi sa mnom, Masood, možemo razgovarati u mojoj kancelariji.«

Pozvao me da sjednem i ispričao sam mu više o svom istraživanju. Slušao je pažljivo i više nije bilo oklijevanja kada sam ponovo zatražio Bibliju. Uzeo je jednu sa police i, držeći je u rukama, rekao: »Masood, drži se ove knjige. Ona je riječ života.«

Uzeo sam je sa zahvalnošću i ponudio novac za nju, ali on je odmahnuo glavom.

»Riječ života je besplatna za sve koji je iskreno traže«, rekao je nježno dok je ustajao. »Uzmi je i čitaj pažljivo, Masood, i ona će okrijepiti tvoju dušu.«

Zahvalno sam držao Bibliju na grudima, samo napola čuvši da me drugi stariji gospodin, koji je bio tu prisutan, poziva na propovijed sljedeće nedjelje poslije podne. Rekao sam da ću doći i pozdravio se s njima.

Te večeri smo na vijestima čuli da će paljba prestati i svugdje su srca ljudi bila ispunjena zahvalnošću. Međutim, ograničenja za zamračenje su još uvijek bila na snazi i prije nego što sam sjeo da čitam svoju novu Bibliju, pažljivo sam provjerio zastore na prozoru i peškir na lampi. Onda sam započeo.

Otvorio sam knjigu sa strahopoštovanjem i počeo od Postanka. Prve riječi prvog poglavlja su privukle moju pažnju. Tu se nalazio isti prikaz Božjeg stvaranja, isto pozivanje svjetlosti, itd. »Isto kao u Kur'anu«, pomislio sam, sjećajući se riječi: »Kada je stvarao, samo je rekao: 'Neka bude', i bilo je.«

Te noći sam ostao budan proučavajući mnogo duže nego obično, fasciniran stvarima koje sam čitao. Kada sam konačno zatvorio knjigu, oči su mi gorjele, a moj um je išao punom brzinom dok sam lijegao u svoj krevet da spavam. Činilo mi se kao da povorka patrijarha maršira preda mnom. Isti proroci koji se spominju u Bibliji bili su mi poznati od dugogodišnjeg čitanja Kur'ana. Isti Noa, Abraham i Lot. Ista priča o Mojsiju pred faraonom. Isti Aron...

Isti David koji je pjevao *Zebur*, divne psalme...

Isti Solomon kome je data mudrost i znanje...

Isti Job, čak i Jona...

Te noći mi je izgledalo kao da je cijeli Stari zavjet bio komentar na Kur'an.

Sljedećih nekoliko dana sam proveo u nezasitnom proučavanju Biblije. Qureshiji su primijetili da provodim više vremena u svojoj sobi i bili su malo uznemireni, iako tada nisu ništa rekli. U ovo vrijeme su mi neke važne stvari postale jasnije. Na primjer, islam uči da su proroci živjeli potpuno svetim i nevinim životom, ali što sam više čitao Bibliju, to sam više uviđao da su oni u njoj predstavljeni u sasvim drugačijem svjetlu – kao smrtnici, kao predmet slabosti i nemoći čovječijeg tijela. Bilo mi je neobično što vidim zapisane Davidov grijeh požude, način na koji je Jeremija vikao protiv Boga i neposlušnog Mojsija. Bio sam prilično šokiran time što su ove stvari zapisane tako iskreno, a ipak sam bio ohrabren. Ako su ovi ljudi bili slabi kao i ja, a Bog ih je ipak upotrijebio...? Nastavio sam čitati.

Dok sam razmišljao o svemu ovome, vagao sam između osjećaja da ovi grijesi ne bi trebalo da budu zapisani na ovaj način i osjećaja da je, samo po sebi, to bilo svjedočanstvo istine. Jedan dio mene je vikao: »Ovo je bogohuljenje!« Jednom ili dvaput sam čak zatvorio Bibliju na trenutak, prije nego što sam je ponovo mogao uzeti da čitam. Ali, unutar mene je bio tihi glas koji je govorio: »Da su ove knjige izmijenjene, Masood, zar ne bi Izraelci uklonili te iste priče, jer su oni tako ponosni na svoje pretke? Zbog čega su ove priče još tamo?« Uistinu, ovo je bilo značajno.

S ovom mišlju pogledao sam ponovo u Kur'an; mnogi od ovih Božjih ljudi jesu zgriješili i tražili od Boga oprostjenje za svoje grijehе. Na primjer, Adam; o tome možete pročitati u Suri 7, stihovi 23 i 24; Noa u Suri 11, stih 47; Abraham, Sura 14, stihovi 40 i 41. Također, Mojsije u Suri 28, stih 16 i David, Sura 38, stihovi 23 i 24.

Osjećao sam da je ovo značajna stvar, jer su muslimani svugdje držali da su ovi Božji ljudi bezgrešni.

U to vrijeme Qureshiji su bili zabrinuti zbog mog proučavanja. Jedne večeri, gospođa Qureshi mi je prišla: »Masood«, rekla je ljubazno, »moraš shvatiti da je mnogo učenja zamor za tijelo. Trebalo bi da više izlaziš vani.«

Zahvalio sam joj i rekao da moja proučavanja dobro napreduju. Nije bila zadovoljna mojim odgovorom i rekla je: »Masood, treba da uporediš živote Muhammeda i Isusa. Onda ćeš ubrzo uvidjeti da je naš Muhammed onaj pravi kojeg treba slijediti i da je samo on blagoslov za svijet.«

Te nedjelje, sjetivši se obećanja koje sam dao starcu u Centralnoj Metodističkoj crkvi, otišao sam na propovijed poslije podne. Kada sam stigao, služba samo što nije bila počela i ja sam se tiho ušuljao u stražnji red. Služba mi nije mnogo značila, iako sam bio impresioniran mjestom koje se davalo Isusu, koga su oni oslovljavali sa Gospode i Spasitelju. Jedan dio mene se pobunio protiv ovoga, ali drugi je ovo nalazio veoma umirujućim i od pomoći.

Propovjednik me primijetio u zadnjem redu i poslije je toplo razgovarao sa mnom. Zvao se Vincent, a sa njim je bio i gospodin Massey, onaj koji me pozvao na službu. Gospodin Vincent me pozvao da mu se pridružim u kancelariji i ja sam prihvatio.

Dugo smo razgovarali. Bio sam pun pitanja i upitao sam da li ih mogu iznijeti. Gospodin Vincent je klimnuo glavom.

»U Kur'anu«, počeo sam, »mi nalazimo doktrinu o Isusovom rođenju, učenju, čudima i uznesenju, ali ništa se ne spominje o 'Ocu' i 'Sinu'. Naravno, Kur'an kaže: 'On ne rađa, niti je rođen...'«

Gospodin Vincent me gledao u lice dok sam govorio i onda mi je rekao: »Tako je, Masood. U Kur'anu Bog ima važno ime: 'Alwadood', onaj koji se brine o ljubavi; ali *Indžil*, evanđelje, ne govori toliko mnogo da on ljubi, nego da je on sam Ljubav. Drugim riječima, njegovo ime nije samo *Alwadood*, nego je on utjelovljeni *Alwadood*.

Naša Biblija upotrebljava izraze Otac i Sin da obnovi odnos između Boga i čovječanstva. S druge strane, islam vjeruje samo da je Bog Gospodar, a da smo mi njegove slugе. Ali evanđelje, *Indžil*, kaže o Isusu: 'Jer Bog je tako ljubio svijet da je dao svoga Jedinorođenog Sina*, kako nijedan koji u njega vjeruje ne bi propao, nego imao život vječni' (Ivan 3:16).«

»Upravo to je moj problem«, uskočio sam. »Kako može biti da je Isus Krist Sin Božji?«

Gospodin Vincent se namiješio mojoj gorljivosti.

»Pa, Masood, mi govorimo o duhovnom odnosu, i to ti uvijek mora biti jasno u umu. To nema nikakve veze sa tjelesnim rođenjem i ovo je nešto što muslimani očito ne mogu i neće razumjeti: mi govorimo o duhovnim odnosima. Dopusti mi da to ilustrujem, Masood. Kada mi zovemo Muhammeda Ali Jinnaha 'ocem naše nacije', da li to znači da je cijela pakistanska nacija u stvari nastala iz njegovog bedra? Naravno da nije! Isto tako, mi kršćani vjerujemo: 'Sinu, rođenom od potomstva Davidova po tijelu, postavljenom za Sina Božijega, u sili, po Duhu svetosti i uskrsnućem od mrtvih: Isusu Kristu, Gospodu našem' (Rimljanima 1:3,4).«

Njegovo lice je sijalo dok je govorio ove predivne riječi i mogao sam vidjeti koliko mu je ovo značilo.

»Ali«, nastavio je, »Krist je prema Kur'anu nazvan 'Riječ Božja' i 'Duh Božji' i ovi izrazi se koriste i u Bibliji gdje je on još nazvan i 'Sin'.

Kada vjerujemo da je Bog vječan, jasno je da i njegov Duh mora biti vječan, a Krist je Duh Božji. Ovo, očigledno, znači da je Isus

---

* Isus

također vječan i mi smo prisiljeni da vjerujemo u božanstvo Isusa Krista. On je uistinu vječan.«

Stao je i ja sam ostao bez riječi. Nikada ranije nisam to vidio tako jasno, niti sam čuo ovakvo objašnjenje. Toliko mnogo puta sam čuo šta muslimani kažu o Isusu, ali ovo je bilo prvi put da tako jasno čujem o njemu sa kršćanske strane gledišta. Još jednom sam se našao poklopljen argumentima koje sam slušao. Svo moje muslimansko nasljeđe me upozoravalo da odbijem ovo argumentiranje, ali moje srce je jednako bilo dirnuto i privučeno njime. Riječi pjesnika, koje mi je neko jednom u šali citirao, došle su mi u um tako jasno: »Kada neko čita *Indžil*, muslimani se okreću od islama.«

Pitao sam se da li bi se ovo moglo i meni dogoditi...!

Gospodin Vincent je izgleda osjetio moju tjeskobu i nije navaljivao. Radije me upitao da li imam nekih drugih pitanja. Polako sam odmahnuo glavom, silno osjećajući da je nekako srušen centralni stub moje islamske tvrđave.

»Ako nemate ništa protiv, gospodine«, rekao sam, »ja ću vam iznijeti svoja druga pitanja drugi put. Najprije moram malo više istražiti o ovim stvarima i onda ću ponovo doći.«

On je ustao i zaobišao sa druge strane stola.

»Sasvim te razumijem, Masood«, rekao je. »Biće mi drago da te vidim bilo kada.«

Sljedećih nekoliko dana mnogo sam raspravljao o ovim stvarima, koje sam čuo u crkvi, sa islamskim učenjacima, ali snaga silnih riječi gospodina Vincenta je ostala u meni i nisam ih mogao zaboraviti. Čak sam posebno otišao da vidim jednog velikog islamskog učenjaka, Maulana Fazlur Rahmana, vođu Centra svjetske islamske federacije u Karachiju. Nije ga bilo lako uhvatiti, jer je uvijek bio veoma zauzet. Ali, jedne večeri nakon molitve, posjetio sam ga s nekoliko preporučenih pisama i uputa. Nisam bio impresioniran njegovim argumentima.

»Vjeruješ li da je Bog stvoritelj?« upitao me osorno.

»Da, uistinu, Bog jeste Stvoritelj.«

»Onda«, nastavio je, »ako želiš biti iskreni musliman ne možeš imati nikakvih pitanja o Bogu. A šta je s Muhammedom? Vjeruješ li u Muhammeda, da je on Božji prorok i da je on blagoslov za ovaj svijet i da je islam istinita religija?«

Ova gomila pitanja me pogodila. On je već jasno dao do znanja da ne može biti diskusije o ovim stvarima, samo vjerovanje u njih.

»Gospodine«, upitao sam, »da li vi govorite da moram slijepo vjerovati?«

»Pa, čak i u kršćanstvu ti moraš imati slijepu vjeru«, uzvratio je.

»To može biti«, rekao sam, »ali, u kršćanstvu ima toliko mnogo dokaza za ove stvari. Ono što ja tražim je dokaz za muslimansku vjeru.«

Dogme su se kotrljale preko mene kao val. Moram vjerovati, vjerovati, insistirao je. Vjerovati u pet stubova islama; ne ispituj ono što je primljeno. Nije bilo ničega da udovolji mome srcu; svi argumenti su bili za moj um, a to nije bilo od neke pomoći. Bilo šta što sam rekao, posebno ono što se odnosi na biblijsko gledište Trojstva, Sinaštva Isusa Krista itd., on nije čak niti slušao.

Konačno, ispričao sam se i ustao da krenem. On je ionako u tom trenutku bio spreman da me izbaci. Turnuo mi je neke članke (nekoliko ih je on napisao) i rekao mi da bi trebalo da ih pažljivo pročitam. Svi oni su govorili o tome kako je kršćanstvo izmijenjeno i iskvareno i, da budem iskren, izgledali su suhi kao prašina na putu. Međutim, ja sam riješio da učinim jednu stvar: da pažljivo istražim živote Isusa i Muhammeda i da ih uporedim. Sjetio sam se riječi koje mi je rekla gospođa Qureshi i izgledalo je da je vrijeme da radim po njima.

Sljedeće večeri, otvorio sam Bibliju nasumice i pročitao ove riječi:

I mnoga druga znamenja učini Isus pred svojim učenicima, koja nisu zapisana u ovoj knjizi. A ova su zapisana da povjerujete: Isus je Krist, Sin Božiji, te da vjerujući imate život u imenu njegovu. (Ivan 20:30-31)

Ove riječi su izgledale kao da su napisane posebno za mene, ali ponovo se Isusovo božanstvo zaglavilo u mom grlu i to nisam mogao lako prihvatiti. Čuda! Vjera! Vječni život! Kakav je čovjek bio Isus Krist, pitao sam se. Više nego ikad, odlučio sam da proučavam ovaj veliki život i da vidim kuda me on vodi. Znam sam da Kur'an spominje Isusova čuda, iako ona nisu uvijek ista kao ona koja su zapisana u Bibliji. Hadis govori o tome kako je Muhammed preinačio mjesec u dva dijela, iako isto tako govori o njegovom liječenju bolesnih, o tome kako je množio hranu za svoje učenike itd. Jesu li Isusova čuda drugačija od onih za koje se pretpostavlja da ih je Muhammed učinio, pitao sam se? Ali, Kur'an je definitivno tvrdio da Muhammed nije činio čuda! Da li su se muslimani osjećali pritiješnjenim da kažu da ih on jeste činio kako bi se suprostavili Isusovim tvrdnjama.

Misao mi je otišla na stih 7 u Suri 13, gdje je zapisano: »Oni koji ne vjeruju govore: 'Zašto mu Gospodar njegov ne pošalje čudo?' Tvoje je da opominješ.«

Dalje u Suri 29, stih 50 piše o Muhammedu: »I govore: 'Zašto mu od Gospodara njegova nisu neka čuda poslana?' Reci: 'Čuda su jedino u Allaha, a ja samo jasno opominjem.'«

Drugim riječima, prorok Muhammed nikada nije tvrdio da je činio čuda. Ali je bilo jasno da su ona za Isusa bila prirodna kao i disanje! Bio sam zbunjen dok sam o ovome iznova razmišljao.

Samo je Bog mogao činiti čuda. Krist je činio čuda. Da li sam se usudio da povučem logičan zaključak – Krist je Bog?

Moje srce je zatreperilo u molitvi. »O, Stvoritelju Bože, pokaži mi pravi put, put onih koji su ti ugodni, ne put onih koji zaslužuju tvoj gnjev, niti onih koji su zastranili.«

Plakao sam dok sam iz srca molio ove riječi.

U tom trenutku osjetio sam kao da je neko bio u sobi i da je želio da mi nešto kaže. Željno sam pogledao uokolo, ali nikoga nisam mogao vidjeti. Ipak... ipak neko, nešto me zvalo. Pogledao sam dole u Bibliju, koja je ležala otvorena na mom stolu i uzeo je. Bila je otvorena na drugačijem mjestu od onoga što sam ja čitao. Ne vjerujući svojim očima, čitao sam ove riječi:

Išćite, i dat će vam se... Jer ko išće, prima; i ko traži, nalazi; i ko kuca, otvorić će mu se. (Matej 7:7-8)

Bog mi je govorio! On je bio taj koji me vodio do ovih riječi. Zadrhta sam, jer sam shvatio da je on primio moju molitvu i dao mi odgovor.

Naredne sedmice sam nastavio da proučavam čuda zapisana u Bibliji. Našao sam da postoji velika razlika između onih koje su učinili hebrejski proroci i onih koje je činio Isus Krist. Izgledalo mi je da su proroci prilično često koristili silu za svoje vlastito dobro, dok Isus nije.

Na primjer, Ilija je rekao udovici u Serfati: »Samo najprije umijesi meni kolačić, pa mi donesi; a onda zgotovi za sebe i svoga sina« (1. Kraljevima 17:13). Jasno je da su proroci s vremena na vrijeme koristili Božju silu na drastične načine (2. Kraljevima 1:9-14).

Ali Isus, iako je imao svu silu od Boga, nije pozvao svoje anđele da spase njegov život i unište njegove neprijatelje.

Proroci bi govorili: »Bog kaže ovo...« Ali, Isus je uvijek govorio: »Zaista, zaista, kažem vam...«

Muhammed je rekao o sebi:

Reci: »Ja sam čovjek kao i vi, meni se objavljuje da je vaš Bog – jedan Bog. Ko žudi da od Gospodara svoga bude lijepo primljen, neka čini dobra djela i neka, klanjajući se Gospodaru svome, ne smatra Njemu ravnim nikoga.« (Sura 18, stih 110)

Isus je konstantno govorio o sebi: »Dođite k meni svi koji ste umorni i opterećeni, i ja ću vas okrijepiti« (Matej 11:28); »Ja i Otac jedno smo« (Ivan 10:30); »Ja sam put, istina i život; niko ne dolazi k Ocu osim po meni« (Ivan 14:6).

Za Muhammeda koji je nazvan *Milost za svijet*, muslimani znaju da je rekao za sebe: »Sam od sebe ne mogu nikakvu štetu otkloniti, a ni neku korist sebi pribaviti; biva onako kako Allah hoće!« (Sura 10:49).

Ali, Isus Krist je rekao: »Dana mi je sva vlast...« (Matej 28:18).

Ovo je bilo krajnje zbunjujuće i čudno za mene. Ovdje je prorok Muhammed koji je bio poznat kao onaj koji donosi sve blagoslove za svijet, ali kakvu silu je on upotrebljavao? Bio je samo smrtnik kao i mi, razmišljao sam, i njegova grobnica je tu za sve muslimane koji je žele vidjeti. On nas ne može spasiti. S druge strane, Isus, kome islam daje samo ograničeni autoritet, može reći o sebi: »Ja sam Uskrsnuće i Život...« (Ivan 11:25).

S jedne strane, islamski Prorok spava zauvijek u grobnici u Medini, ali grobnica u Jeruzalemu, koju je Isus bio zauzeo samo tri dana je prazna i mnogi su ga vidjeli kako je doslovno uznijet na nebo.

Prorok Muhammed simbolizira sigurnost i mir milionima. Ali, on sam treba naše molitve i molbe. Pet puta na dan, pobožni muslimani diljem svijeta mole Allaha da da mir njihovom Proroku!

Bilo je jasno da sam se približavao trenutku odluke. *Maulviji*, kojima sam izlagao svoje probleme, nisu imali odgovora. Samo su se gnjevili i prijetili mi da će me izbaciti. Ipak, ja nisam imao namjeru da unosim razdor; samo sam želio da saznam. A sada sam siguran da postoje hiljade i hiljade muslimana na svijetu koji su upravo isti onakvi kakav sam ja bio onda, sa stvarnom željom da *znaju* istinu.

Svjetlost na tamnom mjestu

Gospodin Massey je bio nježan čovjek sijede kose. Živio je sam i uvijek se radovao da me vidi. Toga određenog dana pozdravio me pun ljubavi i ja sam sjeo u kuhinju dok je on pripremao čaj za nas dvojicu. Kada je čaj bio gotov, zajedno smo izašli do sofe i sjeli, tiho srkajući vrelu, slatku tekućinu.

Na obližnjem stolu primijetio sam malu knjižicu i podigao je. Bila je naslovljena sa *Spasenje*, otvorio sam je i pročitao nekoliko stranica dok me gospodin Massey promatrao. Nešto u tom traktatu me potaklo da ga upitam: »Muslimani vjeruju da nas pravednost i vjera u Allaha, plus naša dobra djela spašavaju. Da li je to isto i u kršćanstvu?«

Gospodin Massey je odmahnuo glavom. »Ne, Masood. Mi, kršćani, vjerujemo da su 'svi sagriješili i uskraćena im je Božija slava.' Mi se ne možemo spasiti djelima pravednosti, jer ima samo jedno ime pod nebom po kome se možemo spasiti. Naravno, to je Isus, naš Gospod. To je jedini put da upoznamo Božju milost koja donosi spasenje.«

Rekao je i mnoge druge stvari toga dana, stvari koje su mi zvučale istinite. Osjetio sam da dobijam dobre odgovore na svoja pitanja i dugo smo razgovarali.

Gospodin Massey je zaista bio iskusio istinu o kojoj mi je govorio. On je došao iz Indije u Pakistan za vrijeme odcjepljenja 1947. i mnogo godina je radio u oružanom depou. Kasnije se preselio u Karachi da radi, i od tada je tu i živio. U svom životu doživio je mnogo usamljenosti i tuge. Njegova žena je umrla nekoliko godina ranije; izgledalo je da su oni imali mnogo djece,

ali nijedno od njih nije bilo živo. Ipak, na licu ovog čovjeka je sijala svjetlost vjere u Gospoda Isusa i shvatio sam da je on veoma dobro poznao istinu o kojoj je govorio.

Kada sam ustao da krenem, upitao sam ga da mi posudi nekoliko knjiga koje upoređuju islamsku i kršćansku doktrinu, ali, na žalost, nije imao nijednu.

»Danas je veoma teško naći takve knjige u Pakistanu, Masood. Mnogo ih je napisano, ali naša vlada ne dopušta da se one objavljuju. A ljudi koji ih posjeduju se teško mogu naći.«

Ovo je bilo prvi put da sam čuo takvo nešto, što me iznenadilo, jer do tada sam mislio da je čovjek u ovakvim stvarima slobodan da slijedi svoju naklonost i proučava što voli, posebno što se tiče religije. Međutim, gospodin Massey mi je mogao posuditi neke knjige o kršćanskoj nauci.

Došli smo do vrta zajedno. Kada sam krenuo da iziđem stavio je svoju ruku na moju glavu blagosiljajući me i rekavši: »Neka te Bog blagoslovi, sine.«

Kod kuće me čekao gospodin Qureshi. Imao je neke dobre vijesti o mom stalnom zaposlenju. Rekao mi je da je otkrio neka upražnjena mjesta u poštanskoj službi i da bi trebalo da popunim formular bez odgađanja. Bilo mi je veoma drago.

»Hvala vam veoma mnogo, Apa«, zamuckivao sam, a on se nasmiješio na moje zadovoljstvo.

»Treba da odmah pošalješ formular, Masood«, naglasio je i dao mi adresu. »Sada dođi i jedi, jer će ti se jelo ohladiti.«

Svi su bili u dobrom raspoloženju. Gospođa Qureshi me pogledala i zapazila: »Masood, ovih dana izgleda da uvijek jedeš s kršćanima. Kada dođeš i jedeš s nama moraš biti siguran da si se pažljivo oprao i izrekao *kelimu* u isto vrijeme, tako da ne bi donio bilo kakvo oskrvnuće za stol.«

Bila je napola ozbiljna, znao sam, ali ja sam to okrenuo na šalu.

»Api, mislim da ne ideš dovoljno daleko!«

Izgledala je iznenađeno, a ja sam podigao jedan tanjir sa strane i okrenuo ga naopačke da pogledam etiketu na dnu.

»Ti, svakako, znaš da se ovi tanjiri proizvode u Narodnoj Republici Kini. Oni su komunisti i daleko gori od kršćana, jer oni uopšte nisu ljudi Knjige. Mislim da bismo svi morali izreći cijeli Sveti Kur'an prije nego što jedemo iz ovog posuđa, zar ne?«

Svi su prasnuli u smijeh.

Bilo je to u februaru 1972, kada sam od Odjela poštanske službe obavješten da sam primljen na posao. Prije nego što sam postavljen u službu, prošao sam kroz obuku od tri mjeseca i kao rezultat toga, moja proučavanja su štetovala. Ali, kada sam počeo sa svojim regularnim dužnostima, bio sam slobodan poslije osmočasovnog radnog dana i mogao sam se ponovo vratiti čitanju.

Na ovaj način sam pročitao skoro cijelu zalihu kršćanskih knjiga koje su mi posudili različiti prijatelji. Želio sam da mogu čitati kada nisam imao nikakvog posla na radnom mjestu, ali, naravno, to je bilo nemoguće. Posao je bio relativno nezahitjevan i većinom je bio nadglednički po prirodi.

Zajedno sa ostalima koji su sa mnom bili na obuci, morao sam da naučim poštanske distrikte, regije i kodekse, kako provjeriti da se poštom ne spletkari, da ništa nije prokrijumčareno u njoj, itd. To je bio odgovoran posao, ali za mene su se sati skoro vukli do kraja radnog vremena, kada sam bio slobodan da idem kući i ponovo se vratim svojim proučavanjima, toliko važnim za mene.

Jedno večer sam se bavio predmetom grijeha i njegovih početaka. Pogodilo me da nigdje u Kur'anu niko ne nalazi da je Isus zgriješio i, naravno, u Bibliji, on je mogao pitati svoje neprijatelje: »Ko će mi od vas dokazati grijeh?« (Ivan 8:46).

Također, istina je da Kur'an ne govori o Muhammedovoj grešnosti, iako ima jedan broj stihova kao što je Sura 110:3, koja kaže: »Ti veličaj Gospodara svoga hvaleći Ga i moli Ga da ti oprost, On je uvijek pokajanje primao.«

A na drugom mjestu, u Suri 48:1 i 2, Kur'an kaže:

Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu da bi ti Allah ranije i kasnije krivice oprostio, da bi blagodat Svoju tebi potpunom učinio, da bi te na pravi put uputio.

Gledajući ove stihove, pogodila me očita razlika koja je postojala između učenja islama danas – da je Muhammed bio bez grijeha – i otkrivenja Kur'ana.

Tada mi je također bilo jasno da je Isus imao radikalno drugačiju misao o ženama nego što je učio islam. Bilo je zadivljujuće kako je on štiti njihova prava. Njegovo učenje o razvodu, na primjer u Mateju 5:31 i 32, bilo je potpuno drugačije od onog izraženog u islamu. Gdje god Isus štiti žene u svome učenju, Kur'an uči nešto veoma različito:

Kad neka od žena vaših blud počini, zatražite da to protiv njih četvorica od vas posvjedoče, pa ako posvjedoče, držite ih u kućama sve dok ih smrt ne umori ili im Allah ne nađe izlaz neki. (Sura 4:15)

Ako je ovo bila poznata »jednakost«, data muslimanskim ženama, onda je, razmišljao sam, kršćanski odnos prema ženama bio mnogo superiorniji! Islam, u praksi, jasno daje prioritet muškarcima, dok su žene više kao dijelovi vlasništva. Čak i u raju, prema Kur'anu, vjerne žene ne mogu očekivati radosti. Muškarci imaju mnogo čemu da se raduju – mnogo toga je očito nemoralno – ali, za žene, Kur'an je tih. Našao sam da se protivim ovoj filozofiji nejednakosti koja je držala žene u takvom zarobljeništvu od strane muškaraca.

Sjedio sam tiho u svojoj stolici, razmišljajući. Upravo tada, dok sam gledao, povjetarac je nježno okrenuo listove moje Biblije i na moje iznenađenje, okrenuli su se na stranu gdje je bio odjeljak koji je pravo govorio mome srcu:

Iziđite iz nje, narode moj, da ne budete suzajedničari njezinih grijeha te da vas ne zadese njezine pošasti! Jer grijesi se njezini nagomilaše sve do neba i Bog se spomenu njezinih zločina. (Otkrivenje 18:4,5)

Čitajući ove riječi, iznutra sam zadržtao. Šta bi trebalo da radim? Čak nisam mogao ni moliti.

Na jednoj strani je bilo muslimansko učenje o raj, a nasuprot toga su bile Isusove jednostavne riječi:

Kad od mrtvih ustanu, niti se žene niti udaju, nego su kao anđeli na nebesima. (Marko 12:25)

Izgledalo mi je da su ti ljudi, koji su držali islam kao kompletni sistem zakona i reda za cijeli život, bili u krivu. Oni su vikali da je islam oslobodio žene. Ali, da li je to bila stvarna sloboda koju je Bog namijenio za žene koje je stvorio? Sjetivši se da muslimanke nemaju prava da se razvedu od svojih muževa, ali da se njima može dati razvod trostrukim ponavljanjem formule »Razvodim se od tebe«, osjećao sam bijes što je to tako. Osjećao sam se kao da vičem na ulici:

»Oh, ljudi islama, idite i vidite razvedene žene u našem muslimanskom društvu. Pogledajte žene koje sada provode svoje dane u kućama svojih roditelja. Pogledajte ih na ulicama kako prose i prostituišu se jer nemaju nikoga da se brine za njih. Pogledajte dječije strahove i potrebe. Pogledajte ih, ljudi islama: one koje su muževi izbacili iz svojih domova, nesposobne da žive časno i pravedno, jer nisu prihvaćene. Pogledajte ih i sramite se zbog našeg islamskog društva! Pogledajte one žene čiji su muževi oženili mnoge druge i koji ih ne mogu izdržavati kako treba. Nije li ovo bezakonje u ime čistoće islama?«

Četiri zida moje sobe su se rugala mojoj nemoći. Kome sam mogao reći ove stvari? Ko bi me slušao? Plakao sam i vapio istinitom Bogu: »O, moj Bože, pokaži mi pravi put!«

Svo ovo vrijeme radio sam kao pomoćnik inspektora u Pakistanskoj poštanskoj službi. Moje dužnosti su uglavnom bile da pazim na ilegalne materijale, bilo u tranzitu za druge zemlje ili one koji treba da se isporuče u Pakistanu. Bilo je sramno, ali našao sam da su mnogi od mojih kolega radili brojne ilegalne stvari. Na primjer, kada bi našli novac u kovertama (pakistanski zakon je zabranjivao da se novac šalje poštom), oni su ga zadržavali, umjesto da ga isporuče pakistanskoj državnoj banci kako su pravila nalagala. Isto tako, pornografski materijali i druga ilegalna literatura je zadržavana, umjesto da bude uništena. Dobivali smo zahtjeve i od visokih zvaničnika da im pošaljemo pornografske magazine i također da zadržimo strane valute za njih.

Ja sam također trebao da pazim na antiislamske materijale i da izvjestim o njima, kako bi se uništili. Pošto sam mnogo više suosjećao sa kršćanstvom u ovo vrijeme, običavao sam čitati kršćanske magazine i zadržavati fotostatske kopije adresa tako da bih mogao pisati ovim kršćanima i na ovaj način sam uskoro počeo dobivati brojne magazine, mnogih različitih teoloških gledišta. Mislim da mi sada ovo ne bi bilo od velike pomoći, ali u to vrijeme bilo mi je drago da učim iz bilo kakvog izvora. Međutim, mora da sam upio i prilično mnogo beskorisnih ideja. Između ostalog, čitao sam magazine, kako sam kasnije saznao, lažnih kršćanskih sekta, kao što su mormoni, Jehovini svjedoci, grupa »samo Isus« i »kršćanski naučnici«. Međutim, zbog toga što sam čitao i zdrava kršćanska učenja, Bog me čuvao da razmišljam o istini i to je kasnije donijelo plod.

Svo vrijeme sam se držao upoređivanja. Upoređivao sam islamsko insistiranje na ritualnoj čistoći kada neko dođe Bogu, sa kršćanskim obzirom da srce obožavatelja bude čisto. Stih iz Ivana 4:24 mi je veoma jasno govorio o ovome: »Bog je duh, i koji mu se klanjaju, trebaju mu se klanjati u duhu i istini.«

Mislim da je Kristovo uskrsnuće ono što me zaista naučilo da je Bog mogao da mi direktno pokaže što je istina. U ovo vrijeme već sam bio pročitao nekoliko knjiga, ali stvarno razumijevanje mi je dato od samog Boga. To je bilo po njegovom Duhu, sada vjerujem, da sam mogao vidjeti iz samog Kur'ana da je Isus razapet, da je umro i da je uznesen na nebo. Ovo je, činilo mi se, bilo apsolutno bitno i zavapio sam Bogu: »O Bože, ako je ovo istina, onda nije daleko dan kada ću biti otvoreni kršćanin, potvrđujući da si ti istiniti Bog i Otac Gospoda Isusa Krista.«

Bavio sam se trima teologijama. Prvo, kršćanskim vjerovanjem koje jasno tvrdi da je Krist, Mesija, došao na svijet, bio razapet i umro, da je sahranjen, da je uskrsnuo treći dan i uzašao na nebo poslije četrdeset dana. Ovo sam razumio sasvim dovoljno. Onda je bilo ortodoksno islamsko učenje o Isusu Kristu koji je uzašao na nebo u svom nerazapetom tijelu.

Onda, konačno, ahmedijska doktrina, koju sam poznao od svog djetinjstva, da je Krist bio razapet, ali da nije umro na križu, nego se radije onesvijestio, probudio i poslije živio u Kashmiru mnogo godina.

Ono što je bilo zbunjujuće je da su obje islamske grupe »dokazale« svoja gledišta iz Kur'ana.

Ahmedijska učenja su bila, s mnogih gledišta, kontradiktorna sama po sebi. Nisu se mogla složiti oko detalja Kristove smrti i ja sam zbog ovoga bio priklonjen tome da otpustim njihova naglašavanja. Bilo bi predugo da vam ovdje govorim, ali postoje najmanje tri različite verzije Kristove smrti koje se ne slažu ni u jednoj tački.

A šta sa Kur'anom? Rečeno je u suri 4:157: »Mi smo ubili *Mesihu*, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika...« A nisu ga ni ubili ni raspeli, već im se »pričinilo.«

Islam uči da je užasno beščašće za proroka da bude ubijen, pa je tako nedopustivo za Isusa da je bio razapet. Ali, u 155-om

stihu upućivanje na nevjeru Jevreja i ubijanje proroka je veoma jasno. Razmišljao sam, kako to da prorok nije mogao biti prorok jednostavno zbog toga što je izgubio svoj život u tom pozivu? Ako ništa drugo, ovo je meni izgledala časna stvar.

Šta je onda istina u vezi Kristove smrti, pitao sam se? Jasno, odgovor je u Bibliji; istoj Bibliji koju mnogi muslimani ne vjeruju, ali u isto vrijeme koriste za svoje komentare i reference. Odgovor je u Djelima 2:22-36:

Izraelci, poslušajte ove riječi... neka dakle sav dom Izraelov pouzdano zna da je Bog toga Isusa, koga vi raspeste, učinio i Gospodom i Kristom!

Oh, znao sam da se muslimani ne slažu ni sa ovim. Neki kažu da je Juda Iskariotski bio ubijen umjesto njega; drugi kažu da je to bio Šimun Cirenac. Ali, znao sam da to nije moralo biti tako. Da je to bio Juda Iskariotski, razmišljao sam, i ako je, kako muslimani drže, Bog učinio da njegovo lice izgleda kao Isusovo u tom trenutku, tako da bi ljudi bili »zavedeni«, ne bi li ovo bila nedopustiva prijevara? Zašto onda Juda nije vikao ili pravio buku? Da li je Bog varalica da bi se upustio u ovakvu šaradu? Moje cijelo biće je odbilo da prihvati tu ideju. Ali, šta je sa Šimunom Cirencem? Mnogi muslimani vjeruju da su, zbog toga što je on nosio Isusov križ, ljudi bili zbunjeni i mislili da je to bio Isus i da su tako razapeli njega umjesto Isusa! Međutim, ponovo je moj razum odbio da vjeruje ovo. Kako bi Isus, istiniti Božji prorok dopustio takvu užasnu prijevaru. Dalje, ako je priča o Isusovom raspeću samo priča, šta onda može neko pomisliti o karakterima učenika? Kako bi oni tako mogli lagati? Kako bi mogli propovijedati o ljubavi i poslušnosti prema Bogu ako su znali da su se slagali s lažju tako ogromnih proporcija? To je bilo nezamislivo. Kako bi takvi licemjeri imali ikakav plod na zemlji ili nebu?

Ne, zaključio sam, Kur'an i Hadis su se složili da je Isus uistinu bio razapet, da je umro i da je uzet Bogu. i na svoje potpuno zadovoljstvo našao sam da, što se tiče Biblije, Isus je ispunjenje Starozavjetnih proročanstava. Zatvorio sam svoje knjige, moje istraživanje je bilo pri kraju i bilo je vrijeme da razmotrim kakav bi trebalo da bude sljedeći korak.

U svjetlost Sina

Već sljedeću nedjelju bio sam u crkvi sa drugim kršćanima, pjevajući himnu »Kako velik si ti« svim svojim srcem! Riječi su odzvanjale u mojoj duši i bio sam prisiljen da se suočim sa njihovim značenjem, ako ću biti iskren.

»Masood«, rekao sam si pošto se himna završila i pošto smo svi sjeli, »ne možeš držati dva mača u jednim koricama; ne možeš služiti dva različita gospodara. Moraš se odlučiti. Koga ćeš slijediti? Hoće li to biti Muhammed ili Isus? Ko god da je, moraš odlučiti uskoro, što je prije moguće.«

Znao sam da je ovo bila istina, ali moja situacija je bila veoma teška. Bilo je jasno da, odlučim li da slijedim Isusa Krista, moja porodica i prijatelji će me odbaciti zauvijek i, da budem iskren, moram priznati da sam još imao malo nade da bih mogao nastaviti u islamu, ali kao iskreni vjernik Isusa Krista.

U krajnjim analizama izgledalo je da je to teološki problem. Islam me zvao da priznam Jednog Istinitog Boga i Muhammeda, njegovog Proroka i da činim dobra djela da bih bio spašen. Ali, ako bih slijedio Krista, onda on mora sve uraditi za mene; nije bilo nikakvog načina na koji bih ja spasio samog sebe.

Islam je želio da mi kaže kako bih neprestano trebao činiti Boga zadovoljnim mnome, ali kršćanstvo naglašava šta je Krist učinio, jednom i za sve, da izmiri čovječanstvo s Bogom. Znao sam da mi je grešna priroda onemogućavala da udovoljim Bogu.

Kur'an mi se prikazivao kao vodstvo za one koji su pobožni, one koji nisu loši ili zli, ali Biblija je veoma jasna da je ona riječ života za grešnike od kojih je i veliki apostol Pavle mogao reći: »Ja sam prvi«.

Iznad svega, osoba Isusa Krista je bila fokus. Bez njega bi se cijela građevina kršćanstva srušila kao zgrada od cigli za vrijeme zemljotresa. Ali, Muhammed je u Kur'anu prikazan jednostavno kao »poslanik, a i prije njega je bilo poslanika« (Sura 3:144). Postojala je takva razlika u njihovim ličnostima.

Dok je propovjednik i dalje govorio, imao sam viziju samog sebe kako napuštam sve u potrazi za istinom. Sada, kada je izgledalo da sam je našao, bio sam uhvaćen između dvije suprotne sile. Oklijevao sam da skočim naprijed, ali kada sam pogledao unatrag, vidio sam samo tjeskobu i legalizam islama. Čuo sam Krista ispred sebe: »Slijedi me i ja ću te okrijepiti.«

Međutim, u isto vrijeme plašio sam se šta će Qureshiji misliti o meni. Da li će me vidjeti kao nezahvalnog mladića koji je zloupotrijebio njihovo gostoprimstvo i dobrotu? Nikada nisam iskusio takvu ljubav punu pažnje kao u tom domu. Oni su izašli u susret mojim potrebama kada sam bio bespomoćan, izgubljen i na umoru. Čak i sada izgledali su mi kao »anđeli« u svojoj dobroti – vjernici od Boga koji donose fizičku pomoć kao što su gavrani donijeli hljeb Iliji, kada se ovaj krio od Ahaba. Kakav bi rezultat bio ako bih sada njima priznao da ću postati kršćanin? Moje srce se kolebalo u nesigurnosti.

Čitao sam i Bibliju i Kur'an, očekujući da ću dobiti prosvjetljenje iz obje knjige. Išao sam u crkvu, ali također redovno u džamiju. Slušao sam kršćanske pastore i isto tako *maulvije*. A svo vrijeme sam znao da moram da se odlučim.

Imao sam radio u svojoj sobi. Pripadao je Qureshijima, ali su mi oni ljubazno dopustili da ga koristim otkako sam došao da živim kod njih. Običavao sam redovno slušati kršćanske radio emisije koje je davala *Far East Broadcasting Association (FEBA)***, kako mi je gospodin Massey rekao za ove programe.

Qureshiji su ih slušali povremeno, ali oni nisu bili veoma zainteresirani, a i onako je često bilo teško uhvatiti večernje programe jer su i moskovski radio prijenosi na skoro istoj frekvenciji.

** Društvo radio stanica Dalekog istoka

Jedno jutro sam slušao radio, dok sam se spremao da krenem na posao. Neki propovjednik je govorio o nebeskom kraljevstvu. Slušao sam samo jednim uhom, ali na kraju ove poruke on je spomenuo nekoliko stihova iz Biblije koji su me potresli:

Ne budite dakle zabrinuti govoreći: »Šta ćemo jesti?« ili »Šta ćemo piti?« ili »Šta ćemo odjenuti?«... Doista, zna Otac vaš nebeski da sve to trebate. Nego, tražite najprije kraljevstvo Božije i pravednost njegovu, a to će vam se sve pridodati. (Matej 6:31-33)

Ove riječi su pravo govorile mome srcu. Kako dobro Otac poznaje srca svoje djece, razmišljao sam. Samo on je znao da sam se veoma plašio da budem istjeran iz doma Qureshijevih, da ponovo lutam gore-dole, bez zaklona ili hrane. Samo on je mogao znati kako je ova pomisao uticala na mene. Sada sam znao da, ako se to traži od mene, ću moći prihvatiti.

Taj dan sam uzeo tri slobodna dana na poslu i sve te duge sate sam iznova slušao riječi iz Matejevog evanđelja kako odzvanjaju u mojim ušima. Ne vjerujem da sam se molio taj cijeli dan. Čekao sam na Boga da mi se nekako otkrije (kao da on to već nije bio učinio!). Sada vidim da ovo nije bila misao koja je došla od Boga. Ostale riječi iz Biblije su došle nepozvane: »Zar me još nisi upoznao, a toliko sam vremena s tobom?« (Ivan 14:9).

Otvorio sam Bibliju, našao ove stihove u Ivanovom evanđelju i pažljivo pročitao cijeli paragraf (Ivan 14:5-9). Riječi su izgledale kao da su apsolutno upravljene meni i osjećao sam se rascijepljenim, nesposobnim da se pustim i potpuno mu vjerujem.

Ispred mene je bilo ogledalo, ali nisam mogao podnijeti da se pogledam. Začuo sam žamor, kao da su Qureshijevi ulazili i izlazili, ali ja sam bio sam sa svojim mislima i strahovima. Duševno sam ponovo prošao kroz svoje istraživanje i nisam mogao vidjeti izlaz za sebe. Sve je bilo tako jasno.

Isti Bog, koji mi je rekao kada sam bio dijete: »Uči sada u ovoj školi i kada završiš, ja ću te primiti u svoju školu«, sada je čekao da to učini – a ja sam se plašio. Isti Bog, koji je s ljubavlju upravljao mojim okolnostima tako da bih otkrio istinu, čekao je na mene – a ja sam oklijevao. »Ne bih li mogao biti u opasnosti ako ga testiram predaleko?«, najednom sam pomislio u panici. i svladan, briznuo sam u plač.

Već iscrpljen, mislim da sam zaspao, jer najednom je svjetlost zasijala u sobi i mojoj nemirnoj duši je izgledalo kao da je zid nestao. To je bio stari, stari prizor koji sam odmah prepoznao i vidjevši to, sjetio sam se događaja u 20. poglavlju evanđelja po Ivanu. Vidio sam Tomu kako sjedi s ostalim apostolima. Izgledao je uznemiren i sumnjičav. Onda najednom, ugledao sam Isusa u sredini između svih njih kako govori: »Mir vama!« Primijetio sam da su Tomina usta bila široko otvorena od iznenađenja.

Tada je Isus rekao Tomi: »Stavi svoj prst ovdje i pogledaj moje ruke; pruži svoju ruku i stavi je u moj bok i ne budi nevjeran, nego vjeran.«

To je bilo onda kada je Toma pao pred Isusove noge i rekao: »Gospod moj i Bog moj!« Isus ga je uzeo za ruku, podigao na noge i rekao: »Vjeruješ jer me vidiš. Blaženi oni koji ne vidješe, a povjerovali!«

Prizor je iščezavao i nestao. Našao sam se kako mirno stojim u svojoj sobi i počeo sam ponovo razmišljati o onome što sam vidio i čuo u svom snu.

Poruku sam i suviše dobro razumio. Ja sam bio kao Toma, skeptičan i nisam vjerovao, a sada je Isus pokazao da me još uvijek voli i pozvao me da ga slijedim.

Najednom sam osjetio veliku tugu. »On je bio na vratima moga srca svo vrijeme«, govorio sam poluglasno, »a ja mu nisam otvorio.« Osjećao sam da je Sotona lako pobijedio zbog toga što ja nisam stražario protiv njega. Kako sam ga mogao slušati, kada je Gospod cijelog univerzuma kucao na vratima moga srca?

Polako je svitalo i ja sam skliznuo na svoja koljena i zavapio: »O, Gospode, ja vjerujem. Oprosti mi moju tvrdoglavost i skepticizam i primi me.«

Čuo sam nježan glas unutar mene kako mi govori: »One koje ljubim ja korim i odgajam. Budi dakle revan i obrati se!« (Otkrivenje 3:19).

Ustao sam sa svojih koljena kao promijenjena osoba. Izgledalo mi je da moje cijelo biće pjeva: »Kako si velik«, i duševni mir, odmor, sigurnost koje sam iskusio te noći, 26. aprila 1973., nikada nisam poznao ranije. Više od dvije godine istraživanja i proučavanja su našle svoje ispunjenje u otkrivenju da je Isus Krist moj Gospod i Bog na slavu Boga Oca.

Već sljedeći dan otišao sam da vidim gospodina Masseyja. On nije bio kod kuće, pa sam sjeo u obližnji restoran da popijem čaj dok on ne dođe. Moje srce je bilo ispunjeno radošću. Kada sam ponovo pozvonio, otvorio je vrata veoma iznenađen što me vidi.

»Zašto, Masood, danas izgledaš drugačije?«, primijetio je, a ja sam bio sretan da ga uvjerim da zaista jesam drugačiji! Rukom me uveo u kuću i odveo me do salona. Nisam tamo sjedio ranije i sjećam se da sam pomislio kako je soba ugodna sa svježim obojenim zidovima i domaćom atmosferom.

Gospodin Massey mi se obratio: »Kako idu tvoja biblijska proučavanja, Masood?« ljubazno me upitao.

Pogledao sam ga pravo u oči i riječima etiopskog eunuha jednostavno sam ga upitao. »Što mi priječi da budem kršten?« (Djela 8:36).

Razumio je šta sam mislio, ali mi je vratio pogled, ne smiješeći se: »Znaš li šta to može značiti, Masood?«

»Znam«, rekao sam, »i Bog će mi pomoći.«

Ali, gospodin Massey je još uvijek bio zabrinut.

»Šta ako te ubiju, Masood?« upitao je ozbiljno.

»Svaki koji vas ubije mislit će da Bogu čini službu« (Ivan 16:2).

U tom trenutku mir Božji je bio tako stvaran.

»Čak i tada sjetiću se Krista koji je rekao: 'Oče, oprosti im, jer ne znaju šta čine!'« (Luka 23:34).

Čuvši ove riječi, prišao mi je i zagrlio me, držeći me čvrsto uz sebe. Sa rukama oko mojih ramena molio se za mene i kada je završio, ustao je zagrlivši me jednom rukom.

»Ovo je sretan dan za mene, Masood«, rekao je.

Razgovarali smo o mom krštenju. Rekao je da će ići i razgovarati s pastorom o tome u moje ime, ali sam insistirao da idem s njim. Zajedno smo otišli do crkve i razgovarali sa gospodinom Vincentom. On je iskazao svoju radost zbog rezultata mojih istraživanja i odlučili smo da se krštenje obavi sljedeće nedjelje. Bio je mišljenja da bi trebalo da budem kršten pred samo nekoliko kršćana, ali ja sam insistirao da to bude za vrijeme redovne službe, kako je i bilo.

Bila je nedjelja navečer, 29. april 1973. Crkva je bila puna vjernih kada je objavljeno da će te večeri biti jedno krštenje. Svi su se okrenuli kada sam ustao i krenuo prema propovjedaonici. Iza mene je stajao gospodin Massey. Gospodin Vincent me ukratko predstavio mada nije mnogo rekao o mojoj pozadini. Naravno, bilo je jasno da sam bio musliman koji traži da bude kršten i ovo samo po sebi je bilo dovoljno neobično. U stvari, bilo je to posljednje krštenje koje je obavio gospodin Vincent u Karachiju, jer je ubrzo poslije toga premješten u pakistansku crkvu u Southallu, London gdje je kasnije i umro.

Kako je služba krštenja napredovala, moj um se pitao i razmišljao o Isusovim učenicima kojima je bilo zapovjedbno:

Idite dakle i učinite učenicima sve narode, krsteći ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga, učeći ih da drže sve što sam vam zapovjedio. (Matej 28:19,20)

Dok sam bio krštavan mogao sam čuti udaljeni glas gospodina Vincenta: »Krstim te u ime Oca i Sina i Svetog Duha.« Par godina

ranije ove riječi nisu imale nikakvog značaja za mene, ali danas ja sam to mogao osjetiti, mogao sam shvatiti ono što Pismo kaže:

Svi mi koji smo kršteni u Krista Isusa – u smrt smo njegovu kršteni. S njim smo dakle ukopani krštenjem u smrt, da kao što Krist bi uskrišen od mrtvih slavom Očevom – i mi u novosti života hodimo. (Rimljanima 6:3,4)

Poslije službe svi su se okupili oko mene da me pozdrave. Gospodin Massey me predstavio različitim prijateljima i u gužvi smo se razdvojili. Nakon što se većina ljudi razišla, sačekao sam ga ispred crkve i dok sam bio tamo primijetio sam trojicu mladića kako razgovaraju. Još jedan mladić im se pridružio i nisam mogao a da ne čujem njihov razgovor.

»Čekao sam vas, a vi ste još ovdje«, počeo je, gledajući uokolo.

»Šta se dešava? Da li je propovijed završena kasno?«

»Da, moj prijatelju«, rekao je jedan od njih. »Danas je jedan *Musla* (veoma loš naziv za jednog muslimana) postao kršćaninom.«

Mladić je izgledao zainteresovano.

»Gdje je on sada?« upitao je. »Hajde da ga vidimo.«

»Oh, mi nismo bili na službi«, rekli su. »Upravo smo stigli iz Koshala i nismo ga vidjeli. Ali, pretpostavljam da ćemo ga jednog dana upoznati.«

Kako obeshrabrenje brzo dođe! Čuvši kako sam nazvan tim užasnim imenom, moje srce je potonulo i bio sam spreman da se odšuljam odatle kada je gospodin Massey došao iza ugla. Požurio je kada me ugledao.

»Ah, tu si, Masood«, rekao je s osmijehom.

»Dođi ovamo da se upoznaš sa ovim mladićima.«

Bilo je jasno da su oni dobro poznavali gospodina Masseya i zinuli su, nekako postidjeno, kada sam im predstavljen. Shvatili su da sam ih morao čuti i strugali su nogama po zemlji s teškoćom.

Te večeri kada sam stigao kući, bio sam malo uplašen da će me možda Qureshiji ispitivati, ali sve je bilo kao i obično.

Moja soba je, kao i uvijek, bila čista i prijatna i knjige koje sam ostavio da leže neuredno na mom krevetu su bile vraćene na svoja mjesta. Sve je bilo veoma udobno i još sam se pitao da li bih mogao nastaviti živjeti ovdje gdje sam bio toliko sretan. Kad sam izašao iz kupatila u kojem sam se presvukao, primijetio sam da na naslonu stolice visi *Ja Namaz*, molitveni prostirač, na kojem muslimani mogu klanjati kada ne mogu ići u džamiju. Razmišljao sam koliko sam mnogo puta molio klećući na ovom prostiraču i također sam razmišljao o dobrodušnosti gospođe Qureshi koja mi ga je poklonila godinu dana ranije – poseban dar iz svetog grada Medine. Koliko mnogo puta sam molio klečeći na njemu: »Bože, pokaži mi pravi put.«

Odlučnim pokretom uzeo sam prostirač sa stolice i stavio ga u ormar. Slava Bogu, sada sam bio na pravom putu i mogao sam doći Bogu u bilo koje vrijeme, bilo gdje, pod bilo kakvim okolnostima. Osjećao sam se slobodnim!

Šta sa Kur'anom, pitao sam se? Moje oči su se fokusirale na knjigu na mom stolu koju sam najviše proučavao. Treba li i ona da ide u ormar i bude zaboravljena? Zar neću više imati potrebe za njom? U svom srcu sam znao da ovo ne bi trebalo da uradim. To je bilo svjedočanstvo za moje prijatelje muslimane. Znao sam da, kada me budu pitali o mojoj vjeri, mogao bih im reći kako sam okrio Isusa Krista na stranicama te knjige. Kur'an je bio onaj koji me održao u traganju za istinom i odlučio sam da mu dam mjesto u svom svjedočanstvu.

Te noći, prije nego što sam zaspao, otvorio sam Bibliju i čitao iz Mateja 10:16-23:

Evo, ja vas šaljem kao ovce... Jer kažem vam zaista, nećete zasigurno svršiti s gradovima izraelskim prije no što dođe Sin Čovječiji.

Zahvalio sam mu za ovu poruku, okrenuo se i zaspao kao dijete.

Kretanje naprijed

Nije prošlo mnogo vremena kada su Qureshiji primijetili da ne idem u džamiju i da se ne molim kod kuće po islamskom običaju. Počeli su sumnjati da sam izgubio svoju vjeru i jednog dana gospodin i gospođa Qureshi su me izravno upitali. Nisam mogao zaniijekati i priznao sam da sam postao kršćanin. Bili su veoma uznemireni i tokom sljedećih nekoliko sedmica njihovo ponašanje prema meni se drastično promijenilo.

U to vrijeme, posvuda na mom poslu je bruvalo da vjerujem u Krista. Neki od mojih kolega su mislili da me u to uveo neki strani misionar koji mi je obećao dobar posao ili da će me odvesti u inostranstvo ako se odreknem islama. Ipak, neki su postavljali iskrena pitanja i to je bila divna prilika za mene da podijelim nešto od onoga što je Isus meni značio.

Međutim, argumenti su se nastavljali kod kuće kao i u kancelariji i jednog dana, konačno shvativši da sam se neopozivo predao Kristu, Qureshiji su mi rekli da je vrijeme da se iselim i sam pobrinem za svoj život.

Tu posljednju noć sam morao da provedem u odajama njihovih sluga i izgledalo mi je kao da se još jedno poglavlje mog života završavalo. Te noći kada sam kleknuo da se pomolim, rekao sam svom nebeskom Ocu: »Oče, ako je tvoja volja da ponovo budem na ulici, nemam nikavih prigovora.«

Osjetio sam da je on prihvatio ovu molitvu i pošto sam legao da spavam na tvrdom podu, po prvi put za skoro četiri godine života sa Qureshijima, sjećanja na stare dane su dolazila poput

bujice. Konačno sam zaspao i kada sam se probudio već je bilo potpuno svanulo. Neodlučnost me teglila dok sam razmišljao u sebi: »Masood, još uvijek nije kasno. Idi, moli ih za oprostjenje i izmiri se s ovom porodicom koja te voli. Razmisli šta napuštaš. Pomisli na svoj posao, svoju budućnost...« Ali, onda sam se sjetio Gospoda Isusa Krista, toga kako je on otišao u pustinju i tamo živio četrdeset dana i noći. Sjetio sam se njegovih riječi koje je rekao Sotoni: »Gospodu, Bogu svojemu klanjaj se i Njemu služi jedinome.«

Odmah sam skočio, žurno uzeo svoju torbu i tiho se išunjavao iz sobe. Zastao sam na kapiji i pogledao u kuću koja mi je toliko mnogo značila toliko vremena i onda sam se našao na ulici. Zaputio sam se niz ulicu.

Nisam se osvrtao natrag.

Godinama, otkako sam posato kršćanin, moji rođaci, prijatelji i kolege na poslu su me često optuživali da sam izdajnik svoje zemlje, da sam neposlušan svojim roditeljima i da sam bogohulnik jer vjerujem u tri boga. Ovaj potpuni nedostatak razumijevanja kršćanske vjere i Biblije, zbog koje se toliko mnogo muslimana plaši da je aktivno čitaju, je slamao moje srce. Jasno je napisano da se kršćani moraju podrediti zemaljskim vlastima (1. Petrova 2:13,14), poštivati svoje roditelje (Izlazak 20:12) te vjerovati i imati povjerenja u jednog istinitog Boga (Matej 22:37).

Čak su se i kršćani odnosili prema meni sa sumnjom; neki zato što su vjerovali da sam postao kršćanin samo radi materijalnog dobitka, a drugi zbog toga što su me smatrali za vladinog agenta koji je poslan da špijunira crkvu!

Gdje god sam išao, uvijek sam svjedočio o ljubavi Gospoda Isusa Krista i ovo me često koštalo posla. Iznova i iznova su me izbacivali s posla i stana s vikanjem: »Napolje, ti prljavi čistaču i ne vraćaj se više!« Ipak, iznad svega ovoga osjećao sam veliki mir. Sjećao sam se i dijelio odbačenost koju je Krist trpio i često je Duh Božji

donosio riječ mojoj duši, kako bi me utješio i ojačao: »Zaista, zaista, kažem vam, ako pšenično zrno, kad padne u zemlju, ne umre, ostaje samo. Ali ako umre, donosi obilan rod« (Ivan 12:24).

Nevolje, progonstvo, patnja – da, svakako sam iskusio sve ovo. Ljudi me pitaju: »Da li si ti stvarno zadovoljan ovim lutalačkim životom? Jesi li sretan da ostatak svog života živiš kao bjegunac? Da li je to razlog zbog kojeg si radio to istraživanje?«

Ne, razlog mog istraživanja je uvijek bio da pronađem istinu, tu istinu koja će me osloboditi od ispraznog načina života koji mi je uručen od mojih predaka. Sam Bog je otvorio moje srce i um prema pravoj stazi, putu koji je on izabrao prije stvaranja svijeta i kroz kojeg čovječanstvo može biti izmireno s njim – Isusu Kristu, koji je dijelio našu ljudskost, tako da je svojom smrću mogao uništiti Sotonu i osloboditi one koji su cijeli svoj život bili držani u ropstvu.

Otkako sam postao kršćanin, bio sam jako svjestan svoje bezvrijednosti, ali u isto vrijeme znao sam da je moja vrijednost u Božjim očima ogromna. Zbog toga mi on govori kroz svoju riječ:

Stoga vam kažem: Ne budite zabrinuti za svoj život, šta ćete jesti ili šta ćete piti; niti za tijelo svoje, u šta ćete se odjenuti. Nije li život nešto više od hrane, i tijelo od odjeće? Pogledajte ptice nebeske: ne siju, ne žanju, ne sabiru u žitnice, a ipak ih Otac vaš nebeski hrani. Niste li vi mnogo vredniji od njih? (Matej 6:25,26)

Znao sam da moj život ne pripada meni. Ja sam ga dobrovoljno predao Isusu i on zna šta je najbolje za mene. Iako sam izgubio svoju svjetovnu porodicu i iako su oni za mene prijetnja, moj Gospod me tješi:

Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo, ali duše ne mogu ubiti. Bojte se radije Onoga koji može i dušu i tijelo uništiti u paklu. Ne prodaju li se dva vrapca za jedan novčić?

Pa ipak, ni jedan od njih ne pada na zemlju mimo Oca vašega... Dakle, ne bojte se; vi vrijedite više od mnogo vrabaca. (Matej 10:28,29,31)

U svim životnim nevoljama, teškoćama i iskušenjima, u svoj usamljenosti, klonulosti i razočarenjima, on je onaj koji dolazi da nas izbavi i ja ga slavim zbog toga. Kao apostol Pavle i ja mogu reći: iako smo kažnjavani nismo ubijani, čini se da smo žalosni, a zapravo smo uvijek veseli, čini se da smo siromasi, a zapravo smo oni koji mnoge obogaćuju propovijedanjem evanđelja; čini se da smo ljudi bez ičega, a zapravo, kao djeca Božja, smo oni koji posjedujemo sve; čini se da umiremo, a zapravo evo živimo. Sve sada gubi u mom vrednovanju svoju vrijednost zbog najveće prednosti: *spoznaje* Krista Isusa, moga Gospodina. On ne želi da bilo ko propadne, nego da se svi ljudi spase i dođu do potpune spoznaje istine (vidite 1. Timoteju 2:3,4).

»Danas, ako čujete njegov glas, ne otvrdnite svoja srca« (Jevrejima 4:7; Psalam 95:7,8).

Sadržaj

Zahvale	3
1. San	4
2. Ahmedijsko djetinjstvo	6
3. Odrastanje	18
4. Pripremajući se za njega.	27
5. Sa sigurnošću prema Istini	41
6. Zauzimanje stava	54
7. Bijeg!	61
8. Na jug.	74
9. Nakon samoubistva	90
10. Biblija i Kur'an	99
11. Svjetlost na tamnom mjestu	109
12. U svjetlost Sina	118
13. Kretanje naprijed	126